

DOCUMENTE ALE MĂNĂSTIRII PÂNGĂRAȚI DIN SECOLELE XVII-XVIII

Costin CLIT¹

Cuvinte cheie: Moldova, mănăstirea Pângărați, secolele XVII-XVIII, domni, egumeni, dani, moșii, judecăți, vecini, clăcași, robi țigani

Keywords: Moldova, Pângărați monastery, XVII-XVIII centuries, lords, abbots, donations, estates, judges, neighbors, boots, gypsy slaves

Publicației „Acta Pangratia”, apărută sub egida Mănăstirii Pângărați, i-ar reveni rolul și obligația morală de a edita și documentele lăcașului monahal situat în apropierea orașului Piatra Neamț, județul Neamț de astăzi, ctitoria voievodală a lui Alexandru Lăpușneanu din 1560, vatră de trăire ortodoxă. Continuăm publicarea documentelor Mănăstirii Pângărați, cu precădere a celor din fondul omonim păstrat în Arhivele Naționale din Iași, dar și din alte fonduri și chiar alte instituții în care sunt depozitate – e drept, mai puține – fără a le putea însă epuiza.

Documentele publicate surprind realitățile și problemele cu care se confruntă mănăstirea Pângărați în secolele XVII-XVIII, succesiunea de egumeni, aspectele economice și sociale, daniile și judecățile ce întregesc sau apără fondul funciar mănăstiresc, implicarea mitropolitului Gavriil Callimachi în rezolvarea unor chestiuni.

Monahul Sava, egumenul mănăstirii Pângărați, dă, la 11 octombrie 1760, episcopului Ioanichie al Romanului un vad de moară pe Gârla Putnei, la Moițești, părăsit de mai bine de 25 de ani, și trei pământuri și cinci pași în câmp, „înțelegându de svinție sa că multi pomeni di agiutoriu au făcut și cu alti sfinte bisericici și mănăstiri, am năzuit și noi cătră sfinția sa căzând cu rugăminte, arătând că fiind la Sfânta Mănăstire Pângărații niști trepezări(i) descoperiti, am cerșut noi, tot seborul, ca să prim(e)ască svinția sa acest vad de moară și cu pământurili ci arată mai sus”. În schimbul ridicării morii, episcopul Ioanichie urma „să acopere trepezare(a) ca să nu să răsăpe(a)scă ... Iară den întâmplare(a) vremii nedându mâna sv(i)nții sali să acopere trepezările, făcând moara să o ții sfinție sa șase ani cu vinitul său, apoi de acolè innainte să rămâi moara a Mănăstirii Pângăraților, dară acoperindu sfi(n)ție sa trepezarili, cum ne-(a)m învoit și am așăzat, să aibă sfi(n)ția sa, păr(intele) episcopul, a-ș(i) stăpâni moara și cu pământurili în veci, neclătî și despre niminea nici o supărari să nu aibă”². La 1 decembrie 1760, egumenul Sava primește 40 de lei de la episcopul Ionichie al Romanului, prețul unui vad de moară de la ținutul Putna, „ca să acoperi trepezoria mănăstirii”³.

¹ Colegiul Național „Cuza Vodă”, HUȘI.

² ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/142, f. 1v.

³ *Ibidem*, III/142, f. 1.

Egumenii și monahii de la mănăstirea Pângărați pot fi întâlniți ca martori în diferite documente. Astfel, la 19 octombrie 1661, în actul de miluire a mănăstirii Vizantia de către Grozava cu feciorii ei Precopie și Vasile, alături de soacra ei, Obreatina, prin care dau un pogon de vie pentru pomenirea bărbatului său, Gligore, sunt prezenți popa Parthenie *ot* Cașin, Athanasie *ot* Pângărați, ieromonahul Iacov *ot* Soveja, Cărste, Strătulat, Iftimie și Ifrim, toți din Giulești. Athanasie era probabil egumenul mănăstirii Pângărați⁴.

Învoiala din 18 mai 1662 dintre Iorest, egumenul mănăstirii Bistrița, cu cel de la Bisericiani pentru hotarul satelor Brașeuți și Vânători, ne aduce în prim plan și pe Pancratie, egumenul de la Pângărați ca martor, al cărui nume nu se regăsește în documentul publicat⁵, iscălit și la 19 mai 1662⁶. Pe baza hotarelor stabilite de medelnicerul Nicolai Buhuș, domnul Eustratie Dabija întărește, la 2 iulie 1662, uric mănăstirii Bisericiani ca să stăpânească peste câteva locuri din Vânători, pentru care s-a judecat cu mănăstirea Bistrița. În uricul de întăritură este menționat și egumenul mănăstirii Pângărați, fără pomenirea expresă a numelui, pe care îl intuim a fi a lui Pancratie⁷.

Ieromonahul Necolai, egumenul de Pângărați, alături de Lavrentie, pe când acesta din urmă era episcop de Rădăuți, Varlaam, egumenul de Bisericiani și alții sunt martori la vânzarea către mănăstirea Secu a cinci pogoane de vie, de pe gârla Putnei, de către Panaioti Grecul și Anisia, femeia lor, la care se adaugă și dăruirea unui loc de cramă și pivniță la Căpotești, cele vândute și dăruite fiind întărite de Mihai Racoviță la 27 iulie 1704⁸. Ieromonahul Neculai este atestat ca egumen la Pângărați în 1701⁹. Păstoria episcopului Lavrentie la Rădăuți se întinde în perioada dintre iunie 1689 și începutul anului 1702, când trece la Roman (înainte de 28 ianuarie)¹⁰.

Constantin Mavrocordat miluește mănăstirea Pângărați cu câte două ocă de untdelemn lunar din vama domnească „*ca să fie pentru candile de arsu înmăinte(a) sfintelor icoane în sf(ă)nta biserică, pentru ca și rugătorii noștri călugării ce vor hi petrecători la această m(ă)n(ă)stire să ne pominiasc(ă) la Sf(ă)nta Liturghie, la Sf(ă)ntul și Marele Jărtăvnic pentru*

⁴ Idem, Fond Manuscrise, nr. 580 (Condica Mănăstirii Vizantia), f. 38, nr. 1.

⁵ Idem, Fond Mănăstirea Bisericiani, I/36; C. Stoide, *Documente și regeste nemțene de la Dabija Vodă*, în „Anuarul Liceului Petru Rareș”, Piatra Neamț, 1935-1936, p. 160-161, nr. XII; CDM, III, p. 185-186, nr. 814.

⁶ ANI, Fond Mănăstirea Bisericiani, I/37; CDM, III, p. 186, nr. 817.

⁷ *Ibidem*, Fond Mănăstirea Bisericiani, I/38; C. Stoide, *op. cit.*, p. 162-164, nr. XV; CDM, III, p. 191, nr. 842.

⁸ ANI, Fond Mănăstirea Neamțului, LXIX/57; CDM, V (1701-1720), volum întocmit de Veronica Vasilescu, Doina-Duca Tincuțescu București, 1975, p. 88, nr. 343.

⁹ Olimpia Mitric, *Manuscrise românești din Moldova – Catalog* –, vol. I, Prefață de G. Stempel, Iași, Editura Junimea, 2006, p. 345.

¹⁰ *Istoria românilor*, V, volum coordonat de Acad. Virgil Cândea, București, Editura Enciclopedică, 2003, p. 1038.

iaartare(a) păcatilor noastre”¹¹. Actul de miluire va fi reînnoit de Grigore al II-lea Ghica la 9 ianuarie 1736¹².

Moșia Siliștea, ce se numea Sărata, de pe Almașul Mic era împresurată de egumenul mănăstirii Bistrița dinspre moșia Gârcina, cu care se învecina, motiv de apel la judecata domnească al egumenului Anthim al Pângăraților. Egumenul de Pângărați prezintă în fața Divanului actele justificative ale stăpânirii de la Ieremia Movilă, Mihai Viteazul, Ștefan Tomșa, Alexandru Iliăș, Miron Barnovschi, Moise Movilă, Gheorghe Ghica și Gheorghe Duca, care „au întărit și au miluit acești mai sus numiți(i) domni cu această moșie, anume Sărata, ca s(ă) fie pentru hrana călugărilor din Pângăraț(i), carii or fi petrecători acolo, pentru pomenire(a) sufletelor mai sus n(um)țiților domni”. Cartea domnului Constantin Mavrocordat din 13 ianuarie 1734 este emisă „ca s(ă) nu mai îndrăzniască egumenul de Bistrița să facă cât de puțin supărare, iar călugării de Pângăraț(i) să stăpâniască precum au stăpânit din veac”¹³.

Moșia Mășcătești, cumpărată de Fotie Liptcan de la Neculai Jora, a fost dată zestre ginerului cumpărătorului, stolnicului Ștefan Catargiu, care a mai cumpărat „o sumă de pământuri” în satul Dobreni, unde s-a și așezat cu locuința. Mășcăteștii și Dobrenii stolnicului Ștefan Catargiu se învecinau cu moșiile mănăstirilor Bisericiani, Gârcina, Pângărați și Precista de la Roman, apoi cu Budeștii și Costin Darie. Stolnicul Ștefan Catargiu va impresura jumătate din moșia Siliștea a Pângăraților, așa cum se plângea egumenul Climent în 1771¹⁴.

Grigorie al III-lea Alexandru Ghica scria, la 4 octombrie 1765, biv vel banului Toader Cantacuzino (?) și biv vel paharnicului Neculai Roset să cerceteze împresurarea moșiei Siliștea a mănăstirii Pângărați de egumenul mănăstirii Bistrița și stolnicul Ștefan Catargiu „cu niște părți ce-au cumpărat de la niște țărani” și de alte părți de moșii din jur¹⁵, litigiu neîncheiat nici la 11 ianuarie 1768, când este dată porunca domnului Grigorie Callimachi către Constantin Roset vel spătar și Toader Canta biv vel ban: „stol(nicul) cu moșie sa au cuprinsu cu stăpânire moșie mănăstirii giuământati fără nici o scrisoari sau dovez(i)”. În același timp, cei desemnați urmau să cerceteze și împresurarea moșiei Ivănești dinspre Roznovul paharnicului Neculai Roset, partea împresurată „fiind aproape de casile” lui¹⁶. Oamenii din Gârcina, cu popa Sandul ot Mășcătești și Ioniță, țiganul mănăstirii Bistrița, după ce au cuprins moșia, au refuzat plata dijmei „din păpușoi, din fân, și din alte sămănături”, recurgând la violențe asupra oamenilor și carelor mănăstirii, veniți acolo pentru perceperea dijmei. Stolnicul Iordache obține mărturia celor din Gârcina, la 28 noiembrie 1765, care considerau moșia ca fiind a mănăstirii Bistrița; „și văzând că iaste pricină și iaste trebuință ca să s(e) aducă

¹¹ ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/122.

¹² *Ibidem*, III/125.

¹³ *Ibidem*, III/121.

¹⁴ *Ibidem*, III/143; *Ibidem*, III/170.

¹⁵ *Ibidem*, III/137.

¹⁶ *Ibidem*, III/131.

hotarnici să hotărască moșiia, am grăit cătră amândoaă părțile să scrie și unii și alții dijma ce s-a face cu izvod și hotărându-se moșiia a cui a rămânea, a aceiua a fi și dijma și după izvod o va lua”¹⁷.

Vasile Roset paharnic și Iordache Darie spătar, ispravnicii ținutului Neamț, primesc, la 5 mai 1771, porunca Divanului în vederea întreprinderii cercetărilor necesare și a hotărării moșiei Siliștea, împresurată de stolnicul Ștefan Catargiu, „*puindu și p(i)etre în sămni ca să nu să asupriasc(ă) piste driptate*”¹⁸. Egumenul cere la 10 ianuarie 1776 (?) rânduirea ca hotarnici a paharnicului Iordache Darie și a jitnicerului Sandul din Bădești¹⁹. Din porunca domnului vor fi desemnați, la 11 ianuarie 1776, Lăscărache Roset vel spătar, isăpravnic de Neamț, Iordache Darie biv vel paharnic și Sandul sulgerul²⁰.

Arendată la 23 aprilie 1789 de banul Constantin Balș, pe o perioadă de zece ani cu dreptul de protimisis²¹, moșia Sărata/Siliștea devine obiectul unei noi dispute începută înainte de 15 septembrie 1799, când „*oamenii lăcuitori din satul Sărata de la țin(u)t(ul) Neamțului asupra dumn(ealui) Costandin Balș biv vel vornic, cerșind să răscumpere de la dum(nea)l(ui) venitul aceștii numite moșie Sărata pe care șed ei, a cărie venit l-ar fi avut ei cumpărat pe anul acesta. Și dum(nea)l(ui) vornicul, cu al doile cumpărătură, mai pe urmă, i-ar fi scos pe dânșii; s-au înfățășet la Divan înaintea noastră cu dum(nea)l(ui) vornicul*”. Câștig de cauză vor avea jăluitorii²².

Înainte de 1 septembrie 1637-31 august 1638 (7146) mănăstirea Vizantea, situată în podgoriile de la Panciu, în partea de nord-vest a județului Vrancea, intră sub ascultarea mănăstirii Pângărați. Închinarea la Pângărați a fost săvârșită de către ctitorul Broștoc și ar fi durat până la 1662, când Eustratie Dabija cumpără pentru folosul mănăstirii, la rugămintea călugărilor, poiana Pângărațul²³. Eustratie Dabija întărește, la 11 aprilie 1664, mănăstirii Pângărați „*o poian(ă) de fânaș*” cumpărată de la călugării bistrițeni „*ce iaste în Pângărați în gura Stejarului, ce le-au fost lor danie de la bătrâmul Ștefan voda*”. Costurile poienii cumpărate de domn s-au ridicat la 200 de oi și 100 de lei bani gata. Domnul le întărește acum „*altă bucată de loc ce să chiamă în Gura Pângărociorului*” cumpărată de călugării din Pângărați de la bistrițeni cu 110 lei, un poloboc de miere și un cal²⁴. O sustragere de la actul domnului

¹⁷ *Ibidem*, III/139.

¹⁸ *Ibidem*, III/143.

¹⁹ *Ibidem*, III/170.

²⁰ *Ibidem*, III/157.

²¹ *Ibidem*, III/162.

²² *Ibidem*, III/166.

²³ Cătălina Chelcu, *Un așezământ monahal din ținutul Putna – mănăstirea Vizantea*, în Petronel Zahariuc (editor), *Relațiile românilor cu Muntele Athos și cu alte locuri sfinte (secolele XIV-XX)*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2017, p. 170-171.

²⁴ Costin Clit, *Din documentele mănăstirii Pângărați (1649-1706)*, în „Acta Pangratia. Istorie și patrimoniu ecleziastic”, Iași, I, 2023, p. 94, nr. 20.

Eustratie Dabija este încercată la 11 august 1678 de Leontie, egumenul mănăstirii Bistrița, care se semnează în limba greacă.²⁵

Litigiul pentru Poiana din Gura Stejarului este reluat și la mijlocul veacului al XVIII-lea. Constantin Cehan Racovița scria la 12 martie 1752 biv vel stolnicului Toderașcu Cantacuzino să ceceteze actele justificative ale lui Damian, egumenul Bistriței, și cele ale Pângăraților. „*La cari fiind și Damiianu, egumenul de Bistrița faț(ă) au răspunsu precum că sint la mănăstire ispisosci mai noaă decât acești ce arată Pangaraț(ii), în cari nu pomenești aceste ce scrie la ispisosci lor, de cari nefiind scrisorii Bistriții aice faț(ă) s-au rânduie la dumn(eata). Carii venind acolo și aducându-și(i) fișticari parti scrisori ce-a fi având, să le cauți dum(neata) aceli scrisori, luându-le sam(a) foarti cu amănunt și cu bună dreptati, și carili din scrisori să vor afla rele să s(e) (i)e(e) de la mâna lor ca să nu mai fie pricină între dânșii, și să dai și mărturie dum(itale) la a cui mână s-a căde*”²⁶.

Încă din 1754 încep disputele dintre Calistru Eni, egumenul mănăstirii Râșca, și Alexandru Balica, ginerele Lupului Boțul, pentru moșiile Roșcanii și Horonțeștii, de pe Almaș, revendicate de Balica că „*ar fi a lui după moșiia femeii sali <Maria – n.a.> Botăștii și ar fi și stăpânit*”²⁷. Mănăstirea Pângărați avea în Roșcani „*parte di stăpânire, zicând numiții răzeș(i) cum că de neamul lor este dată danie la Pângărați acea parte de Roșcani*”. Pentru aplanarea conflictului se implică și mitropolitul Gavriil Callimachi prin solicitarea actului de danie al mănăstirii Pângărați și a hotarnicelor moșilor mănăstirii Bistrița, megieștie cu cele împincinate, fiind necesare la judecata ce urma a se desfășura la Divan²⁸.

Moartea boilor mănăstirii îl determină pe egumenul Sava să apeleze, la 5 septembrie 1760, la episcopul Ioanichie al Romanului pentru 40 de lei ca preț al unui vad de moară propus spre vânzare din cele trei deținute „*la Ivănțești și la Mățăști în Gârli, dincolo*”, la ținutul Putnei: „*înșă mergându sfinții sa la toamnă în gios, să cauti trusteli vadurili, și care vad ~~și va plăce~~ îi va fi sfinții sali după plăciri acela va fi și de noi dat desăvârșit*”²⁹. Un alt document din 1780 face referire la un vad de moară și șapte pământuri în satul Ivănțești „*cu doao zapise de cumpăratură de la un Androncea, nepotul lui Gavril Curea, și cu carte g(o)sp(o)d de la domniia sa Vasile vodă, de întăritură*”. Stricarea morii și războaiele („*nepăcile*”) sunt urmate de părăsirea de către călugări a vadului și a pământului de la Ivănțești, care au intrat în stăpânirea a „*cine cum au vrut*”. Egumenul Daniil încearcă recuperarea locului amintit și

²⁵ Cătălina Chelcu, *op. cit.*, p. 172; Costin Clit, *op. cit.*, p. 103, nr. 29.

²⁶ ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/112.

²⁷ Costin Clit, *Egumenii mănăstirii Râșca de la 1542 până în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, în „Buletin informativ al Simpozionului Național Rolul Mănăstirii Secu în viața religioasă a Țării Moldovei”, Piatra Neamț, Editura Doamnei, 2022, VIII, p. 195-197, nr. 29; Idem, *Un hrivos inedit privitor la judecata dintre Mănăstirea Râșca și Alexandru Balica pentru moșiile Roșcani și Horonțești*, în „Valori perene”. Revista Asociației „Visarion Puiu”, Anul 11, nr. 7 (10), Serie nouă, p. 86-89.

²⁸ ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/180.

²⁹ *Ibidem*, III/142, f. 1.

obține cartea domnului Constantin Moruzi din 15 martie 1780 către biv vel spătarul Iancu Razul să efectueze cercetările necesare în vederea restituirii³⁰.

Egumenul Chiril căpăta, la 23 mai 1793 cartea de blestem a mitropolitului Iacov Stamati pentru dezbateră a două vaduri de moară de pe gârla Putna, 13 pământuri și patru pogoane de vie în siliștea Ivănțești, care „din depărtarea loc(u)lui și mai ales din necăutare(a) igumenilor au rămas de (s-)au prăpădit de nu să știu acum la ce loc sânt”. Egumenul obține cartea domnească de rânduire a ispravnicilor ținutului Putna în vederea cercetării. În blestemul său, mitropolitul rostește: „De nu vor arăta, ce lăcomindu-să la strâmbătate cu nedreptate de vor tăgădui sau pârținind vreunii părți vor mărturisi strâmbu, unii ca aceia iată zicem să fie blăstămați de D(o)mnul Dumnezău și de Precurata a sa Maică, de slăviții 12 Apostoli, și de 318 Sfinți Părinți de la soborul Nichei, în viața lor procopsal(ă) să nu vaz(ă), ostenelele și sudorile lor să fie spre perdire, herul, petrile, să putrezasc(ă) și să să răsipasc(ă), iar trupurile lor după moarte să stea întregi și nedelegate, și de cătră arhierii noastră încă să fie blăstămați, iar de vor urma dreptății mărturisind adevărul în frica lui D(u)mnezău să fie (i)ertați și blagosloviți”³¹.

Egumenul Sava obține cartea de blestem a mitropolitului Gavriil Callimachi, din 18 iunie 1762, pentru aflarea adevărului despre moșia Săliște de la Roșcani, stăpânită de mănăstirea Pângărați „din vechi” și împesurată de egumenul Bistriței. „De nu vor mărturisi adevărul în frica lui Dumnezău, ci pârținind vre unii părți cu lăcomie și nedreptate vor tăgădui, atât aceștia, cât și ceia ce să întând cu nedreptate și intră în moșia măn(ă)stirii, să fie blăstămați de Domnul Dumnezău și de Precurată a sa Maică, de slăviții 12 Apostoli, și de 318 Sfinți Părinți de la Nicheia, să moștenească bubili lui Ghiezi și cutremurul lui Cain, fierul, pietrile să putredească și să s(e) risipe(a)scă, iar trupurile acelor să stea întregi și după moarte nedelegate, ostenelele și sudorile lor să fie spre pierzare, în toată viața lor procopsală să nu vadă, încă și de către smereniia noastră unii ca aceia să fie blăstămați. Iar mărturisind adevărul în frica lui Dumnezău să fie (i)ertați și blagosloviți în veci”³².

Stolnicului Ion Razu și spătarului Iordache Darie, ispravnicii ținutului Neamț, ce hotărâseră moșia Almașul a Pângăraților împesurată de mănăstirea Bistrița, li se poruncește, la 17 iunie 1771, ca să o aleagă și să o stâlpească cu pietre de hotare³³.

Hotarnica moșiei Siliștea (Săliștea) va fi întocmită la 10 iulie 1772 de ispravnicul ținutal Iordache Darie în prezența lui Chiril, arhimandritul Bistriței³⁴. Hrisovul de întăritură al domnului Alexandru Mavrocordat, din 15 decembrie 1784, face referire la „Sărata, care din vechi s-au numit Siliște”. Cercetările s-au făcut de banul Constantin Balș din porunca domnului Alexandru Mavrocordat. Egumenul Daniil prezintă o hotarnică falsă, din 12

³⁰ *Ibidem*, III/158.

³¹ *Ibidem*, III/163.

³² *Ibidem*, III/134.

³³ *Ibidem*, III/145.

³⁴ *Ibidem*, III/147.

martie 1634, și alte acte doveditoare, cercetate de marele logofet Nicolae Roset. După cercetarea actelor doveditoare și a hotarniceii din 23 octombrie 1784, întocmită de banul Constantin Balș, domnul întărește mănăstirii „*moșia Serata din ținutul Niamțului, care din vechiu s-au numit Siliște*”³⁵.

Moșia Siliștea (Sărata) va fi arendată la 23 aprilie 1789 pe o perioadă de zece ani de către banul Constantin Balș, în urma învoielii încheiate cu egumenul Inochentie, cu dreptul de *protimisis* la încheierea perioadei de împoseuire. „*Și la împlinitul a zăce ani să rămâe moșia iarăș suptu stăpânire(a) mănăstirii, împreună și cu celi ce s-a întâmpla a face eu pe moșie, crășmă, moară sau altă orice, nevând a cere nici o cheltuială de la mănăstire pentru acele*”³⁶. Despre egumenul Inochentie mai știm că îl plătește pe logofătul Chira ca să talmăcească la mănăstirea Pângărați, *Ecaterina al doile. Istorie adunată a Impărății rusăști*, o traducere, prin intermediar grec, a unei lucrări germane. Tălmăcirea este închinată mitropolitului Leon Gheuca. Ioniță Chira era un posibil fugar aciuat la mănăstire din cauza războiului, iar Inochentie își găsisese adăpost la Roman, unde a fost primit de episcopul Leon Gheuca³⁷.

Dar litigiul dintre mănăstirile Pângărați nu s-a încheiat la 15 decembrie 1784. Egumenul Daniil întocmește o nouă suplică la domnie, în 25 iunie 1785, în care arată că mănăstirea Bistrița „*de 5 ani îmi stăpâniști o parte de moșie, din moșie Sarata*” și mănăstirea Pângărați se vede păgubașă³⁸. Alexandru Mavrocordat (Firaris-Fugarul) încredințează, la 25 iunie 1785, cercetările necesare pe seama lui Aleco Ianculeo biv vel agă și Ioniță Roset biv vel paharnic, ispravnicii ținutului Neamț³⁹.

Grigore Callimachi învoiește pe egumenul Sava al Pângăraților, la 7 mai 1763, să dijmuiască părțile de moșii de la Verșești *ot* Niamț (jumătate de sat), de la Avrămești *ot* Tutova și un loc de prisacă cu poieni de la Bacău, din țarini, fânețe, grădini de zarzavat, livezi cu pomi, bălți de pește, prisăci de stupi (unul la 50) „*iar fiind mai mulți sau mai puțini câte o para*”⁴⁰. Locul de prisacă situat „mai sus de Târgul Bacăului” a fost dăruit la 29 iulie 1565 de ctitorul Alexandru Lăpușneanul rugătorului „*noștri de la Pângărați, care se numește Amfilohie*”⁴¹.

Mănăstirea Pângărați deținea în târgul Piatra un metoh învăluit de târgoveți în 1646, unde viețuia un om al mănăstirii. Vasile Lupu poruncește la 12 ianuarie 1646 șoltuzului și

³⁵ *Ibidem*, I/6.

³⁶ *Ibidem*, III/162.

³⁷ N. Iorga, *Cărți și scriitori români din veacurile XVII-XIX*, în AARMSL, Seria II, tom. XXIX, București, Institutul de Arte „Carol Göbl”, 1906, p. 16-17 (180-181); Al. Duțu, *Mișcarea iluministă moldoveană de la sfârșitul secolului al XVIII-lea*, în „Studii. Revistă de istorie”, 1966, tomul 19, p. 914.

³⁸ ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/169.

³⁹ *Ibidem*, III/161.

⁴⁰ *Ibidem*, III/135.

⁴¹ DRH, A. Moldova, VI (1546-1570), volum întocmit de I. Caproșu, București, Editura Academiei Române, p. 566, nr. 327.

pârgarilor târgului Piatra să fie lăsat „*acel om în pace, de la acel metoh, mai multu val de voi să n-aibă, nici de una*”⁴². Târgoveții din Piatra dau mărturie, la 29 iunie 1766, egumenului Climent despre metoh, „*care acil mitoh am vădzut pomilnic de la răpăosatul domnul Pitru voivoda, caré l-au dat mitoh Sf(i)n(tei) Măn(ă)stiri Pângăraților, care să hotăraști din sus cu Dumitraș popa, din gios cu Păvălești, cu Ștefan și cu Ioniț(ă), iar din drum la dial cu popa Irimiia i cu Stan pah(arnic)*”⁴³.

Mănăstirea a avut de-a lungul timpului și alte metoace. Potrivit hotarniceii banului Constantin Balș din 23 octombrie 1784, de la gura Răchiții în jos, unde se varsă în apa Almașului, s-au găsit trei semne bouri „*și locul unde au fost metocul M(ă)n(ă)stiri Pângărații, precum ar fi arătat și ar fi mărturisit și oameni bătrâni care au apucat și au văzut mitocul*”⁴⁴.

Un interes aparte pentru locul de metoc din târgul Piatra și vadul de moară din satul Dărmănești, „*pe apa Cuiășdului*”, îl poartă și egumenul Ghedeon, pentru care obține porunca domnească din 22 martie 1796 către ispravnicii ținutali de Neamț.

Se vede că egumenul Climent a fost preocupat de reîntregirea moșilor mănăstirii și recuperarea celor părăsite de-a lungul timpului. Obține, la 27 iulie 1766, cartea domnului Grigore al III-lea Alexandru Ghică către Ioniță Cantacuzino biv vel spătar, ispravnicul ținutului Neamț, și Costin Darie biv vel stolnic, ca să cerceteze împresurarea părților de la Bălțești din ținutul Neamț, de către Gheorghe Hâncul cu părțile cumpărate acolo. Mănăstirea avea „*50 pământuri ... și cu loc cu iaz și alte 5 pământuri la păduri tot acolo*”. Demersul egumenului Climent era bazat pe ispisoacele domnești⁴⁵. Climent cere cercetarea documentelor mănăstirilor Pângărați și Bisericanii pentru hotarul dintre moșiile Pângărați și Bicaz, ultima a Bisericanilor, pentru care intervine, la 5 februarie 1774, mitropolitul Gavril Callimachi prin scrisoarea trimisă lui Misail din care reiese că „*răpile aceștea sânt în hotarnica Pângăraților ca să le stăpânească, și din ce pricină nu să știe că le stăpânește Bisericanii, au cerșut ca să să facă cercetare pentru acele răpe*”⁴⁶.

Din documentele expuse aici transpar și activitățile economice în care sunt implicați monahii de la mănăstirea Pângărați pentru obținerea veniturilor și întreținerea traiului zilnic. Una dintre ocupații este cea a creșterii ovinelor, favorizată de domeniul mănăstiresc din munți.

Drăgușan din Stănilești și mănăstirea Pângărați își disputau pe la 1662-1675 un număr de 60 de oi, luate de egumen. Împăcarea se produce în fața marelui vornic Toma Cantacuzino și a marelui spătar Iordache. Egumenul urma să-i dea lui Drăgușan 20 de oi cu miei și cinci sterpe, iar Drăgușan îi lasă 18 oi, șase oi cu miei și 12 sterpe⁴⁷.

⁴² DRH, A. Moldova, XXVIII (1645-1646), volum întocmit de Petronel Zahariuc, Marius Chelcu, Silviu Văcaru, Cătălina Chelcu, București, Editura Academiei Române, 2006, p. 215-216, nr. 271.

⁴³ ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/140.

⁴⁴ *Ibidem*, I/6.

⁴⁵ *Ibidem*, III/141.

⁴⁶ *Ibidem*, III/154.

⁴⁷ *Ibidem*, III/116.

Mitropolitului gruzin Ionă Ghedevanișvili, rămas fără salariu, i se acordă, în 1791, unul anual de 1000 de „curuși”, dar și mănăstirea Pângărați și biserica Sfântul Nicolae de pe malul Bistriței. Vizitează Pângărațul și Bicazul. Despre mănăstirea Pângărați spune că avea 13 sate mici și mari, „și era acolo muntele care este hotar cu Ungaria și un om stăpâna moșia și pășteau acolo oile sale. Anual (gospodăria) îmi dădea: 150 oi cu miei, 100 ruble argint, 700 păstrăvi prăjiți și 700 ocă de brânză. Un sat dădea a zecea parte din recoltă și 4000 de stridii ... Locuitorii aici se numesc <<țărani>>; ei aduc o zecime din pâine și vin. Din zece copaci fructiferi, recolta unuia aparține stăpânului moșiei. De asemenea, ei dau o zecime din morcovi, sfeclă, varză și din tot ce cultivă în sat. În plus, o zi pe lună ei lucrează în folosul mănăstirii. Cine nu lucrează 12 zile pe an plătește 12 ruble. În afară de aceste îndatoriri, este interzis a merge la ei și a-i ocări. Ei nu vor aduce (atunci) nici daruri, iar dacă vor voi, apoi cu totul se pot muta în alt sat și nimic nu vei putea spune la aceasta. Este interzis a bate pe <<țărani>> ...”⁴⁸. În satul Ivănești avea o moară și un călugăr cu casă, 200 de stupi cu albine, 300 de găște și aproximativ 600 de găini. Satul îi dădea 400 de ruble de argint, pâine, orz, 4000 de oboroace de porumb și fânul necesar. Din mănăstirea Pângărați primește 400 de oi, 120 de vaci, 200 de porci și câțiva cai. La plecarea sa, din decembrie 1792, lasă totul mitropolitului Moldovei. „În acești doi ani o singură dată am fost la mănăstirea Pângărați”⁴⁹.

Prin hrisovul din 12 ianuarie 1798, când era egumen arhimandritul Ioil, Alexandru Callimachi scutește mănăstirea Pângărați „la slujbile rusumaturi a Visterii”, 400 de oi de goștină și 250 de stupi „i sfini” de deseatină. „Pe acești bucati fiind drepti a mănăstirii nimăruia nici un ban să nu dea, nici să să superi de cătră slujbaș(i) cu vreo ceriré de plată”. Totodată, o miluiește câte 50 de lei anual din vama domnească de ziua hramului⁵⁰. Catagrafiile din secolul al XIX-lea demonstrează practicarea creșterii ovinelor, caprinelor și vitelor.

Este atestat documentar și pescuitul din apele de pe moșiile mănăstirii. Mihai Racoviță volnicește la, 7 august 1722, pe egumen și sobor să-și apere hotarul „și văile cu pēsteli să nu viniadză nime pe Tarcău, și în Frasin, și în Brateș, și în Ața, și alte izvo(a)r(e) ce sint în hotarul mănăstiri(i)”, celor prinși la pescuit sau vânătoare urmând să li se confiște „măestriili și s(ă) hie și de certari”⁵¹. Egumenul Climent obține, la 29 ianuarie 1774, reînnoirea privilegiului obținut de la Mihai Racoviță: „Și arătându igum(enul) că toți acei ce lăcuescu pe acele văi neconținut prindu pește și măn(ă)stirea n-are nici un folos, iată de la Divan încă s-au întărit măn(ă)stirii ca văile arătate mai sus și de acmu innainti să fie apărate, nimeni să nu

⁴⁸ Paul Mihail, *Mitropolitul gruzin Ionă Ghedevanișvili și biserica Moldovei între 1790-1792*, în BOR, Anul XCII, nr. 5-6, mai-iunie 1974, p. 714-715; Валериан Мачардзе, *Грузунский Лутешественник XVIII века Иона Гедеванишвили о Молдове и Валахии*, în „Revue des études sud-est européennes”, tom VIII, 1970, nr. 3, p. 435-459.

⁴⁹ *Ibidem*.

⁵⁰ ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/165.

⁵¹ *Ibidem*, III/117.

vânez(e) pește făr(ă) de știrea igum(enului) și a săborului, iar carii n-ar urma poroncii, acelora să li s(e) ia măistriile”⁵².

Din cauza morții boilor la 1760, răpuși de boală, a fost afectat inventarul animal și „au rămas măn(ă)stirea la zătîcniri pentru hrană” iar egumenul Sava se vede silit, după cum s-a mai arătat, să vîndă un vad de moară ce-l avea la ținutul Putna, în Gârle⁵³.

Oamenii din Mășcătești, care nu au apucat stăpînirea Bistriței, mărturiseau, la 25 ianuarie 1762, hotarele moșiei mănăstirilor Pângărați și Râșca unde au „lucrat cu co(a)sa, cu plugul, cu păstorie dobitoacelor”. Pentru hotarul moșiei mănăstirii Pângărați sunt date următoarele repere: Pietrile Albe, matca iazului, scursura Căcaci, fântâna lui Vârlan, fântâna Rocoaze, Lacul Porcului, dealul Bănilă, pârâul Răchiții, matca Almașului, vadul Almaș, fântâna albă, drumul spre Negrești, Comori⁵⁴.

Fresca socială a vremii este reliefată și ea în documentele epocii. Pe moșiile mănăstirii Pângărați au fost așezați și au trăit poslușnicii, vecinii (șerbii), clăcașii – după desființarea șerbiei de către Constantin Mavrocordat în 1749 – robii țigani, care au manifestat acte de nesupunere, s-au căsătorit și au avut urmași, și-au ridicat locuințe, fiind baza întemeierii unor așezări rurale.

Mihai Racoviță scrie, la 23 iulie 1725, boerilor și slujitorilor de la ținutul Neamțului pentru iertarea de toate dările și angăriile a unui argat și a unui călugăraș de la mănăstirea Pângărați, condiționată de a fi de „*triaba poslușaniei sfintii măn(ă)stiri*”. Totodată, sunt atenționați și țărani din jur în vederea neamestecului celor doi la dările și angăriile lor⁵⁵. Privilegiul acordat va fi reinnoit de Grigore al II-lea Ghica, la 11 iunie 1728, în prima sa domnie⁵⁶, apoi de Constantin Mavrocordat la 27 iunie 1733⁵⁷.

Egumenul Climent s-a confruntat în 1773, în timpul războiului ruso-otoman, cu nesupunerea a patru poslușnici „*oameni răi, semeți, nesupuși, gâlcevitori, arțăgari și bătăuși, fac de-a pururea răutăți și bătăi în toate părțile. Pân(ă) și în Streaia împăr(ă)tiască au bătut cazacii și li-ar fi spart și capetile, și asupra călugărilor să scoală cu zorbale și ocări, vrîndu ei ca s(ă) fie de sineș volnici și nestăpâniți*”. Jalba egumenului este urmată de porunca Divanului Cnejei Moldovei din 3 aprilie 1773 către ispravnicii de Neamț, Ilie Roset biv vel paharnic ca să se efectueze cercetările necesare și să le fie „*de hac dup(ă) vinili și faptile lor, supuindu-i suptu ascultarea și poroncile măn(ă)stirii la rîndul lor, precum sântu și ceilalți, lucrîndu céle 12 zăle pe an*”⁵⁸.

⁵² *Ibidem*, III/152.

⁵³ *Ibidem*, III/142, f. 1.

⁵⁴ *Ibidem*, III/132.

⁵⁵ *Ibidem*, III/118.

⁵⁶ *Ibidem*, III/119.

⁵⁷ *Ibidem*, III/120.

⁵⁸ *Ibidem*, III/150; Vasile Mihordea, Ioana Constantinescu, Corneliu Istrati, *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, vol. II, *Moldova*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1966, p. 452-453, nr. 451.

Prezența vecinilor (șerbilor) la mănăstirea Pângărați este atestată documentar. Constantin Mavrocordat volnicește pe egumenul Sava de la Pângărați, la 18 ianuarie 1734, să caute vecinii „*ce-au jăluit că sint înprăștiaț(i) pin sate boiarești și pin sate g(ospo)d și pintr-alte sate*” și să-i dea pe mâna boierilor zlotași. Vecinii mănăstirii urmau să ajungă pe mâna călugărilor „*carei n-or ave bani, iar carii dintr-acei vecini vor fi în ban(i) cu alții, să rămâie tot cu banii acolo, numai pentru obicinuita poslușanié ce să cade a o face la m(ă)n(ă)stire să de într-un an câte șes(e) orți pentru slujba poslușanii m(ă)n(ă)stirii*”⁵⁹.

Mănăstirile de la munte se confruntau cu strămutarea/fuga vecinilor de pe moșiile mănăstirești „*pintr-alte sate, și pintre alți o(a)meni*” în condițiile războiului ruso-austro-toman dintre 1736 și 1739 încheiat prin pacea de la Belgrad. Plângerile egumenilor sunt urmate de cărțile domnești „*pentru acei vecini pe unde i-ar afla să-i apuce, fiind drepti vecini netăgăduiț(i) și să ia de la dânșii de tot vecinul câte 2 lei pre an pentru stogul de fân și podvoada ce era obicinuiți a face*”. Identificarea vecinilor nu aduce liniștea în mănăstiri din cauza opoziției lor de a plăti câte doi lei. Mai mult, dregătorii ținuturilor nu pun în practică cărțile domnești, spre paguba mănăstirilor și a întocmirii de noi jalbe. Fenomenul luase amploare în timpul celei de-a doua domnii a lui Grigore al II-lea Ghica (1735-1739) care poruncește la 12 ianuarie 1739, boierilor și dregătorilor ținutali sau de la margine ca să-și trimită oamenii la vecinii depistați și ostili plății sumei de doi lei și să-i aducă „*față și să luaț(i) sama fieștecari boiar dregător s-ar tâmpla mai aproape, și fiind vecini netăgăduiț(i) să pliniți de la dânșii acei câte 2 lei de om pre an și să dați la mâna omului m(ă)n(ă)stirii*”. Cei care nu-și recunoșteau statutul de vecini urmau să fie sorociți la Divan cu monahii mănăstirilor. Unul dintre vecinii Pângăraților, Ilie Doagă cu cei doi feciori, Vasile și Trancă, sunt găsiți pe Trotuș la 12 septembrie 1739⁶⁰.

Problema vecinilor strămutați nu este rezolvată odată cu sfârșitul războiului, mai mult asistăm la o continuitate de care se plânge egumenul Daniil: „*dzăcând că ar(e) măn(ă)stir(ea) câț(i)va vecini strămutaț(i) di la locuril(e) sale dispre carii nici un folos n-ar(e) măn(ă)stire(a) de slujba lor, după cum esti obiceiul vecinilor să facă stog de fân de boiriscu și să aducă podvoadi*”. În urma jalbei egumenului, Constantin Mavrocordat poruncește, la 23 ianuarie 1743, ispravnicilor ținutali să perceapă plata obișnuită de doi lei de vecin pentru a-i da călugărilor, iar în cazul refuzului să fie prezentați la Divan⁶¹.

Arhimandritul Chiril, egumenul mănăstirii Bistrița (semnat în limba greacă) și Climent, egumenul Pângăraților, își împart la 10 mai 1768 un număr de 39 de suflete de robi țigani „*și la împărțal(ă) s-au venit Bistriții 19 pol suflete și Pângărațului iarăș 19 pol suflete ... Iar la Pângărați au rămas aceștea: Marie, ce o ține Apostul Zotic, cu șasă copii a ei, feți și (fe)te; și iarăș Marie, ce o ține Petre, cu cinci copii; și iarăș o fată a Marii lui Apostul Zotic, anume*

⁵⁹ ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/123; Vasile Mihordea, Ioana Constantinescu, Corneliu Istrati, *op. cit.*, p. 191-192, nr. 129.

⁶⁰ ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/126.

⁶¹ *Ibidem*, III/127.

Varvara, cu trii copii mici, această Varvara iaste din cei șasă copii a Marii, ce scrie mai sus; și au mai dat Bistrița la Pângărați un țigan, anumi Ion Micleș, și s-au făcut piste tot la Pângărați sufleti șaptesprezeci. / Au trecut la Bistrițe cinci sufleti mai mult. Acele cinci sufleti când s-or cere să s(e) de(a) cu pace, fără(ă) de nici o judecat(ă), că s-au hotărât⁶².

La 23 ianuarie 1779 este încheiată o scrisoare de învoială între Ioasaf, egumenul Bistriței, și Daniil, egumenul Pângăraților, pentru căsătoria lui Petre a lui Istrate, rob țigan al Bistriței, și Maria, fata lui Grigore Moaleș, roabă țigancă a Pângăraților, „și cându a trimite egum(enul) de Pângărați vreun țiganu la Bistriță ca să ia vreo țigancă, să fie nepopritu să ia țigancă ori în ce vreme. Și aceasta țigancă s-au luat în urma împărțalii ce s-au făcutu în zilele proigumenului Chiril, Mănăstire(a) Bistrița cu Mănăstire(a) Pângărațu⁶³. O altă învoială, din 23 ianuarie 1779, privește unirea casnică dintre Ion, robul țigan al Bistriței, cu Varvara a Pângăraților ce avea patru copii cu primul bărbat, „iar câtu pentru țigancă să rămâe Bistrița datoare Pângărațului să-i dia altă țigancă oricându va ceri Pângărațu⁶⁴.

Un Irimia, rob țigan al paharnicului Andriiu (Andrei) Iancul, se pripășise la mănăstirea Pângărați unde s-a și însurat. Trimisul paharnicului primește de la egumen numai pe robul țigan, „dar țiganca n-ai vrut ca să o dai, făcând răspunsu ori să-ț(i) triimată 150 lei, ori să-ț(i) triimată șăsi epi de herghelii, ori să-ț(i) triimată răvaș di la mini precum că-ț(i) voiu răspundi svinții tali pentru țiganca aciasta cu altă țigancă din țiganii domnești”. La 11 iunie 1781 se intervine pe lângă egumenul Daniil pentru a da țiganca măritată „și domnie a răspundi svinții tali cu țigancă la loc din țiganii streini ci ai svinție ta pripășit(i) la mănăstiri. Iar di ai a răspundi svinție ta pentru acei țigani, gășăști alți țigani nemernici acolo din Țara Unguriască ori din Cordun și-mi trimiti numili lor. Și eu arătând mării Sali, lui vodă, oi faci carti g(os)pod pe dâșșii măcar di or și mai treci la mănăstiri un suflet, doă, nu s-or băga în samă, numai poftesc pe sfinție ta fără(ă) greș pe țiganca de sus arătată să o dai la omul triimis al dum(nealui) pah(arnicul) Andriiu Iancul, și cu acest triimis să înștiințazi ci țigancă ori țigan ai gășit ca să-ț(i) dè domnie la loc să știu să ți să facă și luminată carte pe dâșșul tot acmu în grabă⁶⁵.

Robii țiganii ai mănăstirii fug în Țara Ungurească, unul dintre ei fiind „Luca sin Adam țiganu g(os)pod, herar unгурian”, dat de Constantin Moruzi lui Macovei Țintilă vornicului de țiganii gospod și revendicat de Daniil, egumenul Pângăraților. În schimbul lui Luca, a femeii lui și celor doi copii, Constantin Moruzi dă mănăstirii, la 10 aprilie 1782, „un selaș de țigani din țiganii g(os)pod, anume pe Ion țigan, (gos)¹pod, herar unгурian cu țiganca lui și cu toți copii(i) lor⁶⁶.

Egumenul Ghedeon de la Pângărați intermediază pe lângă Daniil, la 28 octombrie 1794, însoțirea lui Ion, feciorul Petrii Florea, văduv, „cu o muere văduvă din țigancile

⁶² ANI, Fond Mănăstirea Sfântul Sava, XXVIII/48.

⁶³ *Ibidem*, XXVIII/51.

⁶⁴ *Ibidem*, XXXVIII/52.

⁶⁵ *Ibidem*, XXXIII/60.

⁶⁶ BAR, Documente istorice, MCLXXI/242.

*Măn(ă)stirii Bistriții să o iae soț luiș*⁶⁷. Fostul egumen al Pângăraților, Daniil, ajunge egumen la mănăstirea Bistrița, unde a suferit, după cum s-a consemnat, o moarte cumplită, „*rumpându-să un pod putred dintre dou(ă) turnuri*”⁶⁸.

După salvoguardia feldmareșalului Piotr Aleksandroviți Rumianțev, comandantul trupelor țariste din războiul dintre 1768 și 1774, Climent, egumenul Pângăraților, primește prin cartea Divanului Cnejei Moldovei dreptul de a avea 30 de liudi „*pentru slujbă și posloșanie mănăstirii*” și se poruncește ispravnicilor „*să nu să superi întru nimică la orice rândueli vor fi pe alți lăcuitori*”.⁶⁹ Dintre ei, zece liuzi s-au dovedit a fi „*nesupuș(i) și înprotivitori, și nu numai că fac mare răzvrătire și pricină de stricăciuni satului Pângărații, ce încă și mănăstire(a) nu are nici o poslușanii de la dânșii*”. La propunerea egumenului Climent s-a poruncit ispravnicilor de către Divan, la 24 ianuarie 1774, impunerea liuzilor împicinateși la toate rânduielile ținutului și scutirea a doar 10 liuzi de la Stejar „*ca să fie iarăș 30 scutelnici a mănăstirei deplin*”⁷⁰. O nouă poruncă survine către biv vel paharnicul Ilie Roset și Iordache Gheuca, ispravnicii ținutului Neamț, la 29 ianuarie 1774, în privința celor zece liudi neascultători care „*fac mari răzvrătiri și aduc pricini de stricăciune satului Pângărații*” iar mănăstirea nu are nici un folos (poslușanie) de la ei. Certarea și pedepsirea liuzilor amintiți reiese și din mărturia dată de arhimandritul Misail, egumenul Bisericanilor, Eftimie Canano, egumenul Secului, Silvestru, egumenul Hangului și paharnicul Iordache Darie, pe când era ispravnic. Divanul poruncește ridicarea celor zece liudi odată cu sosirea primăverii „*într-alt sat unde veți socoti, afar(ă) în ținut, pe carii să-i puneți și la rânduelile Divanului, dup(ă) cum să scrie dum(nea)v(oastră) prin deosăbite carte și să odihniț(i) măn(ă)stirea de acei oameni răi și răzvrătitori*”⁷¹.

Cu izvod iscălit sunt dați 29 de plăeși pentru poslușania mănăstirii despre care a fost informat Ion, căpitanul de plăeși, la 27 ianuarie 1771, când le este poruncit de către stolnicul Ion Razu și spătarul Iordache Darie „*să cauti cu toții să fii supuși și să de(a) ascultar(e) la toati slujbile și poslușaniile mănăstirii*”⁷².

„*Aproape de măn(ă)stire asupra Muntelui*” călugării aveau „*un loc ce să numește Tarcăul, loc de hrană și poeni cu erburi de fânațe, și cu apă de pește, și mori țărănești*”, unde își duceau traiul zilnic 20 de oameni, plăeși ce-și aveau vătăjelul lor, care i-a oprit la îndeplinirea boierescului – cele 12 zile de clacă -, și voia să „*ia acea moșie de la măn(ă)stire mai mult în dar de la măn(ă)stire fără(ă) voia călugărilor și să stăpâniască el moșia, și dejma să ia el, și oameni să lucriaz(ă) lui, și să fac(ă) și alte negustorii și chivernisele a lui*”. Egumenul Climent și

⁶⁷ ANI, Fond Mănăstirea Sfântul Sava, XXXI/56.

⁶⁸ Victor G. Cădere, *Însemnări despre unele mănăstiri și schituri din Moldova, după cronica Mitropoliei Moldovei și Sucevei, din anul 1857*, în MMS, XI, 1964, nr. 9-10, p. 517.

⁶⁹ ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/146.

⁷⁰ *Ibidem*, III/151; Vasile Mihordea, Ioana Constantinescu, Corneliu Istrati, *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, vol. II, Moldova, nr. 460, p. 459-460.

⁷¹ ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/153.

⁷² *Ibidem*, III/159.

călugării de la Pângărați au refuzat în 1773 împosuirea moșiei cu prețul plătit până atunci și au urmărit să revină la mănăstire. Monahii trimiși de egumen la Tarcău s-au lovit de opoziția vătăjelului „*dârzu și sămăț*” care nu s-a dat îndărăt de la folosirea violenței „*cu gâlceav(ă) și bătae*” împotriva celor care purtau haina monahală. Vătăjelul și un tovarăș de al său, chiar dacă au încheiat o nouă înțelegere cu egumenul Climent, nu s-au sfiit să o încalce imediat. Documentul glăsuiește că „*au făcut tocmală cu ig(u)m(enul) ca s(ă) cosască de tot omul cât(e) o falce de fân în iarba măn(ă)stirii în loc osăbit, și să fie falcea drept șase zâle, iar pentru alte 6 zâle să dea câte un leu la măn(ă)stire și erburile să fie a lor, să le cosască toate, cum vor fi pe moșie, și să dea și dejma din toate după(ă) obicei. / Pe care așăzare au dat și zapis, și acel vătăjăl după(ă) ce au cuprinsu toate erbile și li-au împărțit cui au vrut cu ce ține de tocmal(ă), la care au cerut igum(enul) dreptate*”. Divanul Cnejeii Moldovei poruncește intervenția ispravnicilor de Neamț, a biv vel paharnicului Ilie Roset, pentru a-l supune pe vătăjel și egumen „*la toate după(ă) tocmală*”⁷³.

Se vede că izvodul liuzilor și cartea Divanului nu au fost respectate de ispravnicii de Neamț, altfel nu ne-am explica jalba egumenului Climent și porunca Divanului Cnejeii Moldovei din 23 iunie 1772 ca „*întru nimică să nu fii supărați acești 30 poslușnici, ce să fii numai pentru slujba sfintei măn(ă)stiri*”⁷⁴.

În timpul războiului amintit mai sus locuitorii de pe moșiile mănăstirii manifestă nesupunere prin refuzul achitării dijmei „*și alte multe neagiunsuri*”. Cartea Divanului Cnejeii Moldovei din ianuarie 1761, adresată vornicilor, reflectă statutul și obligațiile locuitorilor de pe moșii: obligația de a sluji anual 12 zile la mănăstire cu libertatea egumenului de a-i supune sau plata sumei anuale de doi lei, deținerea crâșmelor de pe moșii de egumen sau posesorii care s-au învoit, perceperea dijmei după obicei, îndestularea mănăstirii cu fânețe și împărțirea surplusului locuitorilor „*pentru trebuința bucatilor lor, iar ci va prisosi mai mult pesti trebuința lor, iarăș egum(enul) să fie volnic să o dea cu-i va vrea*”, anularea tocmelii pentru morile ridicate de unii cu acordul fostului egumen, „*și morile să le ia egum(enul) supt stăpânirea mănăstirii, cum și morile ce s-au obrăznicit unii din țărani de au făcut în tăriia lor pe moșiile mănăstirii, de va fi făcută de curând și n-au apucat a-ș(i) scoate cheltuiala ce au făcut cu moara și cu iazul, să-i întoarcă egum(enul) cheltuiala și să ia moara supt stăpânirea mănăstirii*”. Așezarea stânilor din munți și a vânătorilor se putea face numai cu acordul stăpânului munților și a egumenului. „*Lăcuiorii cum și bejănarii să nu fie volnici a șădea pe loc de țarină sau de fâneate ce numai la siliște. Și pentru acei ce vor șădea pe loc de țarini și de fâneate, de nu s-or ridica de voia lor ca să meargă la siliști, scriem dum(nea)v(oastră), de primăvară și fără voia lor să-i rădicați și să-i așăzați la sate unde trăesc și alți lăcuiorii*”⁷⁵.

⁷³ *Ibidem*, III/149.

⁷⁴ *Ibidem*, III/148.

⁷⁵ *Ibidem*, III/144.

Departamentul oștenesc fixează un număr de 60 de scutelnici mănăstirii Pângărați, realitate încredințată de țidula mitropolitului Gavriil Callimachi din 14 iunie 1774⁷⁶.

DOCUMENTS OF THE PÂNGĂRAȚI MONASTERY
FROM THE XVII-XVIII CENTURIES

(Abstract)

The publication „Acta Pangratia”, published under the aegis of the Pângărați Monastery, has the role and obligation to edit the documents of the monastic place located near the city of Piatra Neamt, today's Neamț County, the voivodeal foundation of Alexandru Lăpușeanu in 1560, hearth of Orthodox spirituality.

We continue publishing the documents of the Pângărați Monastery, especially those from the homonymous fund kept in the National Archives of Iasi, but also from other funds and even other institutions where they are stored, admittedly fewer, without being able to exhaust them.

The published documents capture the realities and problems faced by the Pângărați monastery in the seventeenth and eighteenth centuries, the succession of abbots, economic and social aspects, the donations and trials that complete or defend the monastic land fund, the involvement of Metropolitan Gavriil Callimachi in solving some legal issues.

ANEXE

1.

<c. 1601-1630>¹ ianuarie 3

Adecă noi satul Mirceștii, și vătămanul, și popa Dinga, și noi mai mari mărturii vătași mari ot volost Suceavschii, scriem ceastă mărturie părinților ot **СВ(А)ТЛА** mănăstire Pângărații, cum ș-au înneecat în Molduv(a) ale sale drépte urici a sventii mănăstiri și câteva unélte, multe le-au perit într-acea apă. De aceasta mărturisim noi toț(i) cu sufletele noastre.

ГИНАР Г̂ <3>.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/115. Original (15 x 22 cm), rupt puțin la îndoituri, trei sigilii inelare în fum, unul turcesc (Datat după scris); Descrierea arheografică după CDM, Supliment I.

EDIȚII: CDM. Supliment I (1403-1700), p. 90, nr. 200 (rezumat).

⁷⁶ *Ibidem*, III/155.

¹Datarea după CDM. Supliment I (1403-1700).

2.

1661 (7170) octombrie 19

1. Adecă eu Grozava, și soacră-mea Obreatina, și cu ficiorii miei, anume Precopie, și Vasile, înșine mărturisim cu acest zăpis al nostru, cum noi de bună voe noastră, am dat și am miluit la Sfânta Măn(ăs)tire Vizantie un pogon de vie pentru sufletul soțu meu lui Gligore. Și părinții de la sfânta mănăstire s-au apucat să facă o sărăcustă și cinci pemintoare, și să-l scrie la pomelnic(ul) cel mare. Deci de acum înnainte nime ca să n-aibă a să amesteca la cea vie dintru frații mei sau din ficiorii miei sau din nepoții miei, și ca să fie ocină și moșie sfintei mănăstiri în veci.

Și într-această tocmală au fost popa Parthenie ot Cașin, și Athanasie ot Pângăraț(i), și Cărste ot Giulești, și Strătul de acole, și Iftimie de acole, Ifrim de acole.

Iar cine să va amesteca piste zăpisul nostru la această danie ce am dat și-am întărit la sfânta mănăstire din ficiorii noștri sau din nepoții noștri, să fie proklet și treklet și anaftima, și să nu-i agiute 318 o(te)ți din Nichie, i 12 Apostoli, i 4 Evangheliști i Precisteia materi.

Și pogonul iaste în dialul Clipiceștilor din gios de hotar pe lângă vie lui Posmag.

Și pentru credința, noi marturi ni-am pus iscăliturile și degetele pe acest zăpis ca să să știe.

S-au scris în Giulești.

Б(ѣ)ЛЕТ *ЗРО <7170 / 1661> ОКТ(ОМ)В(РІЕ) ОІ <19>.

Parthene ot Cașin.

Athanasie iscal.

Ermonah Iacov ot Soveja.

ANI, Fond Manuscrise, nr. 580 (Cindica Mănăstirii Vizantea), f. 38, nr. 1. Copie.

EDIȚII: CDM, III (1653-1675), p. 166, nr. 723 (rezumat).

3.

1662 (7170) mai 18

† Adec(ă) eu, Iorest egumenul și cu tot săborul de la sv(â)nta mănăstire de la Bistriș(a), facem știre cu cest zăpis al nostru cum ne-am tocmit și ne-am împăcat cu egumenul și cu tot săborul de la sv(â)nta mănăstire de la Bisericani, pentru o păr(ă) ce am avut-o noi, pentru hotarul Brașeușilor și cu hotarul Bes(e)recanilor dină Vânători, ca să ținem noi împreună cu dânșii pre unde am ținut și mai dennainte la câmpu. Încépem din părăul Boțoaiei, unde să împreun(ă) cu hotarul Boțeștilor, unde iaste piatră, și de-acolo iaste niște pământuri Trei Boteae să fac clin până într-o piatră, și de-acolo într-o piatră véche iar de acolo într-o moviliș(ă) ce s-au pus piatră, iar de-acolea din piatră în piatră până în muchea dealului iar în piatră, unde s-au tăiat niști pământuri de s-au făcut clin, iar de-acolo drept peste șes din piatră în piatră, pân(ă) în muchea dealului din gios de groap(ă) în piatră, și de-

acolo în ținurile Bistriței până la capetele pământurilor, iar în piatră. Iar de-acol(o) drept peste Bistriț(a) în colmea Nijnii, unde s-au făcut 2 boori undi-i stejar și piatră, iar de-acolo dreptu în vale¹ peste poeni în piatră la drum, și de acol(o) iar peste poeni² pe coasta Cernegurei într-un dambu la un fag unde s-au făcut boor și s-au pus piatră, iar de-acolo drept pe Cernegura Sac(ă) în vârvo, iar de-acolo pe picior până în apa Calului într-on fag cu boor și la un boor într-o stâncă lângă stâncă cea mari la straj(a) cea de gios pe Calul să ție împreună Vânătorii cu Brașeuții pe rând cu săptămâna, iar de la straj(a) pe Calul în sus pân(ă) în poiana Mărtineștilor la un părau ce cade în Calul, ce să chiam(ă) păraul Izvorului Topliței, pe mijlocul poenii în sus pân(ă) în Topliț(a). Iar de-acolo iar pe mijlocul poenii până în fondu, pen pietri, iar din fondul poenii iar să porcedi pe Ap(a) Calului în sus până în gura Rântăului, și pe Rântău în sus până în obcina Pinilor, și de-acolo pe obcină până în obârșia Angrăciei unde să (înp)³reun(ă) cu hotarul trăgului și cu a Bistriței, și cu a Vânătorilor. Iar de-acolo până în gora Domnișoarei, iar de-acolo pân(ă) în păraul Cernegurei, unde cade în Domnișoar(a), iar de-acolo pe păraul Cernegurei până în colme pe din sus de Cernegura la Brad, iar de-acolo spre Bistriț(a) pre păraul în capul Cetățuei din sus, unde cad în Bistriț(a), iar de-acolo pe niște stâlpi ce au pus Banul pe din sus de corte, iar de-acii la câmpu pe hotarul cel bătrân a Tătărășilor cu a Vânătorilor.

Și această tocmal(ă) s-au făcut dinnaintea dumisale lui Nicolai Bohoș marele medelnicear, carele ni l-au dat măria sa vod(ă) hotarnic, dinnaintea trăgoveților de Piatră, dinnaintea egumenului și a tot săborul de la Pangaraț(i), și dinnaintea satului Dărmăneștilor, și dinnaintea satului Mășcăteștilor, satul Averești, satul Popcești, satul Ivănești, satul Boțești, Roznovul, Vânătorii, Brașeuții, Călimani, și mulți oamenii buni.

Și pentru credința, noi toți călugării și cu egumenul, ne-am pos toț(i) iscăliturile și pecețile ca să s(e) știe, iar despre aiate zapis a noastre fac și dereas(e) domnești.

Бѣъ лѣт(о) ^хзрѣ <7170 / 1662> мѣи ѿ <18>.

† Ермонахъ ѿрест егѣмен, искал <m.p.>.

Из, Николли Бсѣш вел мед(елничер), искал <m.p.>.

Ermonah Misail.

Arsene.

Cel rând di cel de slove l-am scris eu, căci au fostu greșit diacul să scrie acél(e) sămne, să s(e)știe.

† Ion diiac.

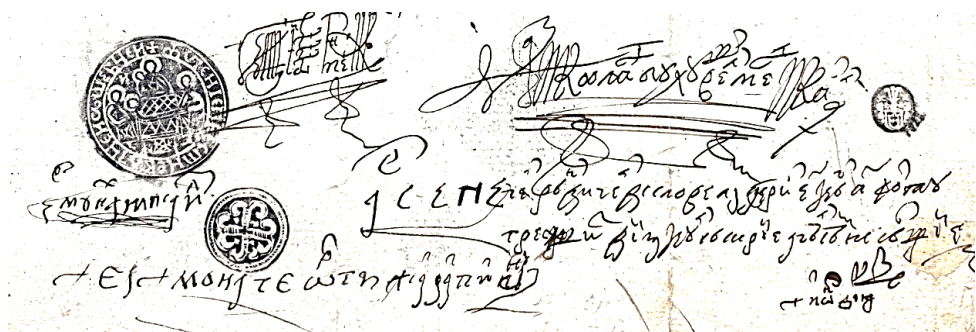
† Ermonah Gheorghii.

† Sarapion.

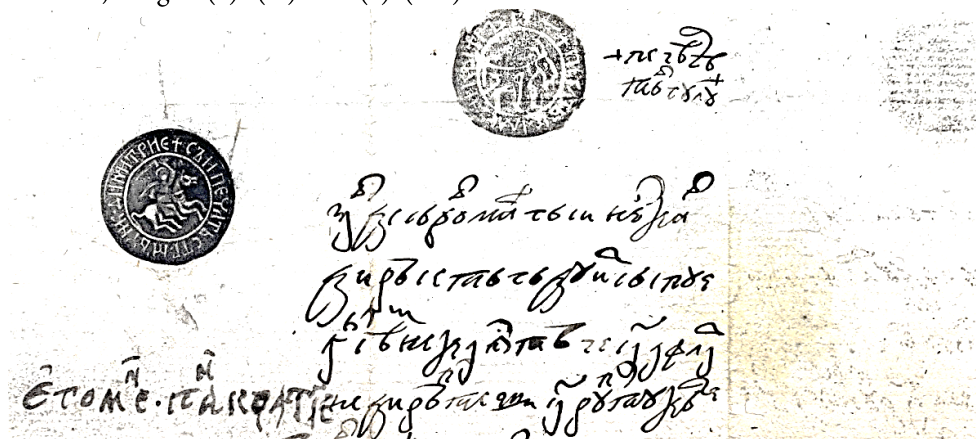
Pecétea târgului.

Egomen Pancratie.

Iar de să vor mai găsi nescai dirăse tăgăduit să spue în seamne ca iastă ce s-au aflat nedirépte și s-au ruptu, câte s-or mai afla să s(e) ia toate și să fie și de hatalmu 12 boi, cine va mai scorni pâra, să s(e) știe.

<Pe verso-ul filei a doua>: 7170 mai 18; *зрѣ <7170 / 1662> маи ѿ <18>; 7170 mai 18. Învoiala egum(e)n(u)l(u) Mon(a)st(irii) Bistrița cu tot soborul, pentru moșia Vânători, cu egum(e)n(ul) Mon(a)s(tirii) Bisăricani.

ANI, Fond Mănăstirea Bisericani, I/36. Original, difolio (31,8 x 21,8 cm.), rupt la îndoituri, 5 sigilii în fum din care 3 mijlocii iconografice și 2 inelare (2 pe verso); Sigiliul mănăstirii Bistrița având în centru Adormirea Maicii Domnului, iar în exergă legenda în limba slavonă: „† Печат Пресвѣт(а)и Бл(а)д(и)ч(и)цеи наш(е) Б(о)горо(д)ице” („Pecetea Preasfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare”)⁴; Sigiliul mănăstirii Pângărați având în centru pe Sfântul Dimitrie, iar în exergă legenda în limba slavonă „† Свѣи печатъ Св(а)т(о)л(о) Мъчен(и)к Димитрие” („Acestă pecete a Sfântului Mucenic Dimitrie”)⁴. Cu 2 copii; Idem, Manuscrisul nr. 548, f. 30.

EDIȚII: C. Stoide, *Documente și regeste nemțene de la Dabija Vodă*, în „Anuarul Liceului Petru Rareș”, Piatra Neamț, 1935-1936, p. 160-161, nr. XII (text fără iscălituri); CDM, III, p. 185-186, nr. 814 (rezumat)

¹ De aici marginal alt scris.

² Până aici alt scris.

³ Rupt.

⁴ După Petronel Zahariuc, *Note de sigilografie ecleziastică moldovenească*, în „Herb. Revista română de heraldică”, I (VI), 1999, nr. 1-2, Iași, Institutul Român de Genealogie și Heraldică „Sever Zotta”, p. 177.

† M(i)lost(i)ve și luminate doamne, să fii măriia dumital(e) sănătos. După cinstită cartea mării tale careé ai scris măriia ta la mini ca să mărgu să hotărăscu Mănăstirei Bistriței și cu Vânătorii, satul Beserecanilor, pentru nește poeni și alte locuri din munte.

Deci am mărsu și am luat sama foarte pe amănuntul. Deci direase bătrâne pe cum ai învățat măriia ta, nu s-au aflat să spue în sémne, ce numai ce scriia pe sate, iar nește direase ce s-au aflatu făcut pe urmă în sémne s-au aflatu făcuti pe adăosături. Deci cum au fostu învățetura mării tale, câte am aflat că nu-s direapte despre amândoa mănăstirile le-am luat și le-am ruptu, și am socotit cât loc au fostu cuprins și cu gâlceav(ă) i-am tocmit cu megiași. Au lăsat și Vânătorii din cât au ținut până acmu și au lăsat și bistricénii din cât vrea să ia de l(a) Vânători și am pus stâlpi și buori, și i-am împăcat și s-au ertat ei ani de sine și ș-au făcut zapis de la imbe mănăstirile unii altor ca să nu s(e) mai părăscă, nici să mai aibă prici(nă), să ție pe unde s-au făcut acmu aiaste, să ție cu oameni buni iar câte sémne și buori au fostu făcut ei mainte și ceia și ciae tot i-am tăiat, că au fostu făcuți făr(ă) isprav(ă) de nește oameni neînțelegător(i) și de nește brănișteri pentru vrajba.

Iar hotarul așa s-au hotărât și ș-au iubit (!) ei, începându-s(e) din pârăul Boțoaiei, din piază peste nește boteae ce s-au făcut cline iar într-altă piază, iar de acolo într-o piază véche, de-acii iar într-o moviliț(ă) cu o piază, de-acii din piază în piază până în muchea dialului iar în piază unde s-au tăiat trei pământuri de s-au făcut cline, de-acii peste șes iar din piază în piază pân(ă) în muchea dialului iar în piază din din gios de groapă, iar de acol(o) dreptu peste șes pe la capeteli pământurilor până în țermurili Bistrițe(i) într-o piază, iar de aco(lo) dreptu în dialul Nijnei în muche, unde s-au făcut doi buori în doi stejéri, iar de acolo la vale în dreptu peste poeni în piază la drum, și de acolo iar peste poeni pe Coasta Cernegurei într-un dâmbu la o piază unde s-au făcut buori în nește fagi, iar de acolo drept în Cernegura Sacă în vârvu, iar de acolo pe picior până în Apa Calului la un fag, unde s-au făcut buor, și într-o stâncă cu boor din gios de stânca cea mare aproape la strajia de gios, însă strajea să ție împreună Vânătorii cu Brașeuți pe rându cu săptămâna, iar de va trebui straj(a) și mai sus pe Calul iar, iar să aibă aibă a străjui de(n)preun(ă). Décii, de acolo din straj(a) de gios pe apa Calului în sus pâ(nă) în poiana Mărtineștilor, unde cade pârăul Izvorului Topliței în Calul, de-acii pe pârău în sus până în Topliț(a), iar din Toplițe pe mijlocul poenii pin pietri până în fundul poenii, unde s-au pus piatră, iar di-acii în sus iar pe apa Ca(lu)lui până în gura Rântăului, unde cade în Calul, de-acii pe pârăul Rântăului în sus pân(ă) în obcina Pinilor, și de aco(lo) pe obcină până în obârșia Angărciei, unde s-adună hotarul târgului cu a bistricénilor, și de acol(o) până în Gura Domnișoarei, iar de acol(o) în pârăul Cerneguri(i), unde cade în Domnișoara, de-acii pe pârăul Cernegurei în culme pe din sus de Cernegur(a) la Brad, de-acii spre Bistrițe până în capul Cetățuei din sus în pârău, de-acii peste Bistrițe la câmpu pin nește stâlpi ce-au pus Banul pe din sus de curte, de-acii la țarină pe hotarul cel bătrân a Tătărășilor și a Vânătorilor, pe unde au ținut de v(e)ac pân(ă) iar la locu(l) de unde am început a erta iaste tot hotarul satului Vânătorilor.

Și la aiașă tocmală s-au făcut dinaintea egumenului ș-a tot săborul de l(a) Pângăraș(i), și denaintea târgului Pietrei, și-naintea satelor de pinpregiur, anumi Dărmăneștii, și Măcicăteștii, și Căciuleștii, și Giurovul, și Boțeștii, și Ivănești, și Șerbești, și Troița, Roznovul, și Buciuiești, și Zeneștii, Călimani, și Pod(o)leanii, și Brașeuții, și Vâ(ă)torii și alți mulți oameni buni. Să fii măriea ta sănătos Amin. wxe. Amin.

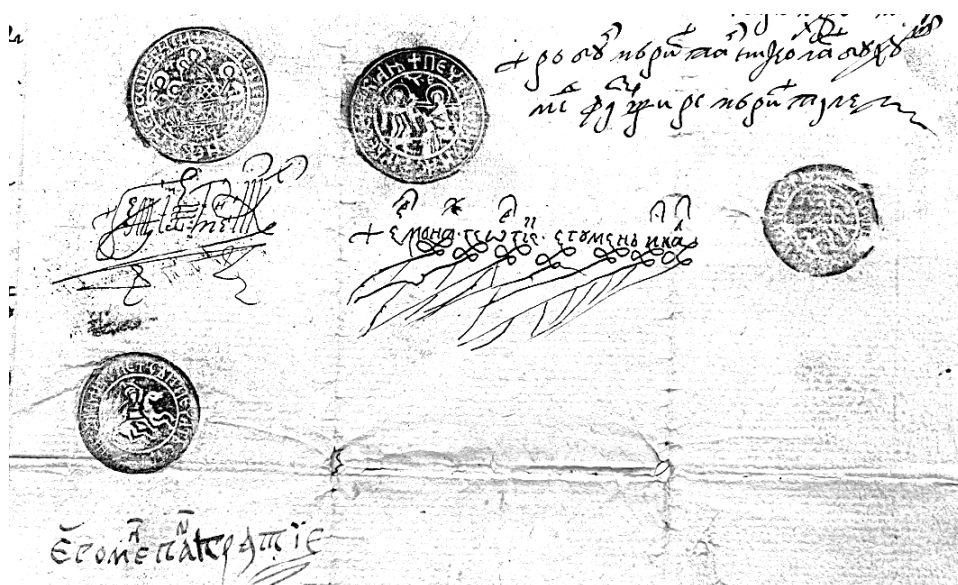
V Пѣатръ, лѣт(о) *зрѣ <7170 / 1662> маи ѿ <19>.

Robul mării tal(e) Nicolai Buhuș med(elnicer) fac știre mării tale.

† Ермонахъ Йорест егъмен, искал <m.p.>.

† Ермонахъ Георгіе егъмень, искал <m.p.>.

Егъмен Панкратіе.

<Pe verso-ul filei a doua>: 7170/1662 mai 19. Cercetarea orânduitului de către domn a unor părți de pământ de pe moșia Vânători a M(ănaști)rei Bisericani, ce se află în prigonire; † Vâ(ă)torii; S-au scris.

ANI, Fond Mănăstirea Bisericani, I/37. Original difolio (31 x 21,5 cm.), filigran, 4 sigilii mici, iconografice în fum, pe f. 2-a; Sigiliul mănăstirii Bistrița având în centru Adormirea Maicii Domnului, iar în exergă legenda în limba slavonă: „† Печат Прес(вѣ)т(а)и Бл(а)д(и)ч(и)цен наш(е) Б(о)г(о)родице” („Pecetea Preasfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare”); Sigiliul mănăstirii Bisericani având în centru pe Arhanghelul Gavril aducând Vestea cea Bună Maicii Domnului, iar în exergă legenda în limba slavonă: „† Печат wt монастир Бесерекани” („Pecetea de la mănăstirea Bisericani”); Sigiliul mănăstirii Pângărași având în centru pe Sfântul Dimitrie, iar în exergă legenda în limba slavonă: † Сѣи печатъ С(в)л(о)г(о) Мъчен(и)к Димитрие („Acestă

pecete a Sfântului Mucenic Dimitrie”¹); *Ibidem*, XII/54, nr. 3. Rezumat; idem, Manuscrisul nr. 548, f. 30v.

EDIȚII: CDM, III, p. 186, nr. 817 (rezumat).

¹ După Petronel Zahariuc, *Note de sigilografie ecleziastică moldovenească*, în „Herb. Revista română de heraldică”, I (VI), 1999, nr. 1-2, Iași, Institutul Român de Genealogie și Heraldică „Sever Zotta”, p. 177.

5.

1662 (7170) iulie 2, Iași

† Иѡ СВѢТРАТИЕ ДАВИЖ(А) ВОЕВОДА, Б(О)ЖІЮ МИЛ(О)СТІЮ, Г(О)СП(О)ДАРЪ ЗЕМЛИ МЛДАВСКИ. Adecă s-au părăt, de față înaintia domnii méle, rugătorii noștri, egumenul și tot săborul de la Sv(â)nta Mănăstire de la Beserecani, cu rugătorii noștri, egumenul și tot săborul de la Sv(â)nta Mănăstire de la Bistrița, pentru nește bucaț(i) de loc a sv(i)ntelor mănăstiri, dzicând rugătorii noștri călugării de la Beserecani, cum acéle bucați de loc sintu de hotarul satului lor Vânătorilor, iară rugătorii noștri călugării de la Bistrița vor să le înpresoare locul în hotarul Tătărașilor.

Deci domniia mea nu i-am credzut nici pre unii, ce am ales și am trimis pre credincios boiarinul nostru Nicolai Buhuș marele medelnicariu să margă acolo și să socotiască acesta lucru foarte pre direptate. Și deac-au mărșu acolo, după învățătura noastră, au strânsu oameni buni și bătrâni de prinpregiur megiași, și așaia au socotit și au aflat cu acei oameni buni foarte pre amăruntul.

Deci diriasă bătrâne precum am dat domniia mia învățătură nu s-au aflat să s(e) pue în sémne, ce numai ce scriia pre sate, iară nește diriasă ce s-au aflat făcute pre urmă în sémne s-au aflat făcute pre adăoseturi.

Deci după cum au fost învățătura domnii méle, câte diriasă s-au aflat că nu-s diriapte, despre amândoă mănăstirile, s-au luat și s-au ruptu, și au socotit cât loc au fost cu price și cu gâlceavă, i-au tocmit cu megiași, au lăsat și Vânătorii din cât au ținut până acmu și au lăsat și bistriceanii din cât vrea să ia de la Vânători, și au pus stâlpi și buori, și i-au împăcat și s-au ertat ei an de sine și ș-au făcut zapisă de la amândoă mănăstirile unii altora, ca să nu s(e) mai pârască, nici să mai aibă price, ce să ție pre unde s-au tocmit acmu aciaste sémne cu oameni buni, iară câte sémne și buori au fost făcut ei mainte și ceia și ceia tot i-au tăiat, că au fost făcuți fără de ispravă de nește oameni neînțălegători și de nește brăniștiari pentru vrajba.

Iară hotarul așaia s-au hotărât și și-au iubit ei, începându-să din pârăul Boțoaiei, din puiatră preste nește boteae ce s-au făcut cline iară într-altă puiatră, iară de acolo într-o puiatră véche, di-acii iarăș într-o moviliț(ă) cu o puiatră, di-acii din puiatră în puiatră până în muchia dialului iarăș în puiatră, unde s-au tăiat trei pământuri de s-au făcut cline, de-acii preste șes iarăș din puiatră în puiatră până în muchia dialului iarăș în puiatră din gios de groapă, iară de acolia drept peste șes pre la capetele pământurilor până¹ în țarmurile¹ Bistriței într-o puiatră, iară¹ de acolo dreptu în dialul Nijinei în muche, unde s-au făcut doi buori¹ în doi stejéri, iară de acolo la vale în dreptu peste poeni în puiatră la drum, și de acolo iară peste poeni pe

coasta¹ (Ce)rnegurei într-un dambu la o piază, unde s-au făcut buori în nește fagi, iară de acolo dreptu în Cernegura Sacă în vârvu, iară de acolo pre picior până în Apa Cal(u)lui la un fag unde s-au făcut buor, și într-o stincă cu buor din gios de stinca cea mare aproape la straja de gios, însă strajă să ție împreună Vânătorii cu Brașăuții pre rând cu săptămâna, iară de va trebui straje și mai sus pre Calul, iarăș să aibă a străjui depreună. De-acii de acolo din straja de gios pre Apa Calului în sus până în poiana Mărtineștilor unde cade părăul Izvorului Topliței în Calul, de-acii pre părău în sus până în Topliță, iară din Topliț(ă) pre mijlocul poenii pin pietri până în fundul poenii unde s-au pus piază, iară de-acii în sus iarăș pre Apa Calului până în gura Rântăului unde cade în Calul, di-acii pre părăul Rântăului în sus până în obcina Pinilor, și de acolo pre obcina până în obârșia Angărăcei, unde să adună hotarul târgului cu a bistricianilor, și de acolo până în Gura Domnișoarei, iară de acolo în părăul Cernegurei unde cade în Domnișoara, de-acii pre părăul Cernegurei în culmé pre din sus de Cernegura la Brad, de-acii spre Bistriță până în capul Cetățuei din sus în părău, di-acii peste Bistriț(ă) la câmpu prin nește stâlpi ce-au pus Banul pe din sus de curte, de-acii la țarină pre hotarul cel bătrân a Tătărașilor și a Vânătorilor pre unde au ținut de v(e)acu, până iarăș la loc de unde s-au început, care mai sus scrie.

Acesta iaste tot hotarul satului Vânătorilor precum ni-au arătat rugătorie noștri, călugării de la Beserecani și scrisoare mărturie făcută de boiarinul nostru Buhuș medelniciariu denaintia egumenului și a tot săborul de la sv(ă)nta mănăstire de la Pângărați, și denaintea târgoveților din Piază, și a mulți oameni buni.

Deci și domnia mia împreună cu tot Sv(a)tu nostru încă am dat și am întărit Sv(i)nteii Mănăstiri Beserecanilor pre acest hotar pre tot cât mai sus scrie, ca să-i fie și de la noi diriaptă ocină și moșie în viaci din tot locul cu tot vinitul, și uric, și întăritură, neclătit și nerușăit nici dănăoar(ă) în viaci.

СѢУ ПІСУХ, ВЪ) Л(Ѣ)АПО *ЗРО <7170 / 1662> М(Ѣ)С(А)ЦАА ЮЛ(І)Е В <2>
 Д(Ь)Н(И).

† С(А)М Г(О)С(О)Д(И)НЪ ВЕЛЛЛ.

ИВ ИСТРАТИЕ ДАВИЖЪ ВОЕВО(ДА) <m.p.>.

† СТРАТЪЛ <ПИСАЛ>.

<Pe verso-ul filei a doua>: Hotarnic(ă) la Vânători. *ЗРО <7170 / 1662> ЮЛ(І)Е В <2>; S-au scris; Privitor la părțile de moșie din Vânători a M(ănăst)rei Bisericiani.

ANI, Fond Mănăstirea Bisericiani, I/38. Original, difolio (43 x 29 cm.), filigran, sigiliu inelar în ceară roșie, căzut; Idem, Manuscrise, nr. 548, f. 30v. Rezumat.

EDIȚII: C. Stoide, *Documente și regeste nemțene de la Dabija Vodă*, în „Anuarul Liceului Petru Rareș”, Piatra Neamț, 1935-1936, p. 162-164, nr. XV (text fără iscălituri); CDM, III, p. 191, nr. 842 (rezumat)

¹Rupt.

6. <1662-1675> iunie 23, Iași

† Adecă eu Drăgușan din Stăniliești, scriu și mărturisesc, cu ceastă scrisoare a mea, cum am avut o pâără cu egumănul de la Pângăraț(i), pentru șeasedzeci de oi ce mi-au fost luat egumănul, iar acmu noi né-am împăcat și né-am tocmit denaintea dumisale Tomei vornicul cel mare, și denaintea dumisali lui Iordachie spătariul cel mare, cum să-mi dea egumănul doaozdeci de oi cu mei și cinci oi stérpe. Și eu am lăsat egumănului optsprădzeaci oi, șease oi cu mei și doaoșpréce oi stérpe.

Și de acmu înnainte să him în paci unul de cătră altul, iar carile dentru noi va mai scorni aceasta pâără, să hie de mare certare, să să știe.

V Иѣс, юн(іе) кг <23>.

Из, Тома вврник, искал <m.p.>.

Из, Иордаке вел спѣтар <m.p.>.

<Pe verso>: Carte de rămas pe Drăgușan de oi.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/116. Original.

7. 1704 (7112) iulie 27

† **Іѡ Миѡан Раковиць воевода, Б(о)жїею м(и)л(о)стїю, г(о)сп(о)дарѣ Земли Молдавскон.** Adec(ă) au venit înnainte(a) noastră ți înnainte(a) a lor noștri moldovenești boiari, a mari și a mici, rugătorii n(o)ștri călugării de la sf(ă)nta m(ă)n(ă)stiria de la Săcul, și ne-au arătat un zapis încredințat de la Panaioti Grecul, și de la făméia lui, Anăsiia, făcut denainte sf(i)nții sal(e) părintelui chir Lavrentie, Episcopul de Roman, fiindu atuncia ep(i)sc(o)pă Radovschii, și denaintea lui Neculai ier(o)monah, egumăni ot Pângărați, și a lui Varlaam, egumănul ot Besiarécani, și denainte altor megiaș(i) anumé, Dumitru vătamanul, și Vasili snă Chiril, și Ion zét pop(a) Gligorie, și Vasilii Bardzul, și Ioniț(ă) Asăracului, precum vădzum iscăliturile și pecețile al tuturor, scriindu și mărturisindu Panaiote Grecul cu acél adevărat zapis a lui, precum de nimia silit, nice asuprit, ce de a lui bună voia, au vândut cinci pogoane de vie rugătorilor noștri călug(ă)rilor de Sf(ă)nta M(ă)n(ă)stiria Săcul, drept șes(e)dzecișidoi de lei ban(i) gata, ca să fie de hrana sf(i)ntei m(ă)n(ă)stiri Săcului, care vii sintu pre gârla Putnii. Iar lui Panaioti Grecul i-au fost cumpărătur(ă) de la preoteasa popii Ursului.

Și le-au mai dat danie Panaioti Grecul și loc de cramă, și de pivniță(ă) la sat la Căpotești unde sintu viile rug(ă)torilor noștri călug(ă)rilor și Sf(i)ntei M(ă)n(ă)stiri Săcului ca să l(e) fie driaptă ocină și moșia.

Întru acéia și domniia mia dacă am vădzut acél zapis adevărat și plată deplin, iar domniia mea încă am dat și am întărit rug(ă)torilor noștri călugărilor și Sf(i)ntei M(ă)n(ă)stirii Săcului pre acéle cinci pogoan(e) de vii, și cu loc de cramă, și de pivniță, ce sint la sat la Căpotești pre gârla Putnii, ca să le fie și de la domniia mea dreaptă ocini și moșia, și uric dintăritură cu tot venitul neclătit în véci.

БѢ НАСТВАНѢМ ГРАДЕА.

**С МѢСѢХЪ, ВЪ(Ъ) Л(Ъ)ТѢХЪ ꙗзвѣи <7212 / 1704> М(Ъ)С(А)ЦА ЮЛИ(Е) КЪ <27>
Л(Ъ)НЪ.**

ИѢ МИХАИ РАКОВИЦЪ ВОЕВОДА <m.p.>

ПИС(АЛ) АЗЪ ИМѢИЕ.

<Pe verso-ul filei a doua>: 7212 iul(ie) 27. Ispisoc g(o)sp(o)d pe viile de la Gârle; No. 50-2527; Aice este și copie.

ANI, Fond Mănăstirea Neamț, LXIX/57. Original, difolio (39 x 26,5), filigran, sigiliu inelar octogonal în chinovar din 1703 invocația și intitulăția în chinovar; Cu două copii, una adevărită de Paisie arhimandritul și starețul Mănăstirii Neamț și Secul și alta, în 1819 februarie 15 de Ilarie arhimandritul și starețul Mănăstirii Neamț și Secul; *ibidem*, XXXVI/62, nr. 52.

EDIȚII: CDM, V (1701-1720), p. 88, nr. 343 (rezumat).

8.

1722 (7230) august 7, Iași

† **ИѢ МИХАИ РАКОВИЦЪ(Ъ) ВОЕВОДА, Б(О)Ж(І)Ю М(И)Л(О)С(Т)ІЮ, Г(О)СП(О)ДАРЪ
ЗЕМЛИ МОЛДАВСКОИ.** Dat-am cartea domnii méli rugătorilor noștri, egumenului și a tot
săborul de la Sf(ă)nta Măn(ă)stiri de la Pangarați, ca (să) fie volnici cu cartea domnii méli a
opri ș-a apăra tot hotarul sv(i)ntei mănăstiri, și văile cu pésteli să nu viniadză nime pe Tarcău,
și în Frasin, și în Brateș, și în Ața, și alte izvo(a)r(e) ce sint în hotarul mănăstiri(i). Iar pe cini
vor afla vânând péște sau altă hiară în hotarul mănăstirii ca s(ă) aibă a lua măestrili și s(ă)
hie și de certari. Și nime să nu cutedză a sta împotriva cărții domnii méli.

В МѢ, Л(Ъ)Т(О) ꙗзвѣи <7230 / 1722> АВ(Г)С(Т) ЗЪ <7>.

БЕЛ ВОР(НИК) БИШНИ.

<Pe verso>: S-au cetit; De văi ca să nu vâneaze nimini, fără măn(ă)stiria numai; Un mic text în limba greacă; 7230/1722 apr-11 aug(ust) 7; N° 117.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/117. Original, sigiliu.

9.

1725 (7233) iulie 23, Iași

† **Иѡ Миѡан Раковицѣ) в(о)в(о)да, Б(о)ж(і)ю м(и)л(о)ст(і)ю, г(о)сп(о)дарѣ Земли Молдавскон.** Scriem domniia mia la boeri și la toți(i) sluj(i)torii carii viț(i) înbla ori cu ci fel di slujbi a domnii meli la ținutul Neamțului. Vă facim știri tut(u)ror pintru un sărac di argat și un călugăraș Băbiac di la Sfânta Măn(ă)stire di la Pângărați, carii sint di poslușanie sfintei măn(ă)stiri.

Iat(ă) că domnia mea m-am milostivit și i-am (i)ertat ca s(ă) fie în paci di toat(e) dările și angăriili oricâti vor fi pri alții în țara domnii meli. Acești nimărui nimic să nu de, numai ei ca s(ă) fie di triaba poslușaniei sfintii măn(ă)stiri, cari mai sus scriem.

Pentru acie dumn(ea)voastră boeri și voi sluj(i)tori carii viț(i) înbla ori cu ce fel di slujbi a domnii meli la acel ținut, dacă viț(i) vide carti(a) domnii meli să căutaț(i) toți să aveți a vă feri di acil argat și di acil călugăraș cari scriu mai sus, și întru nimică di dâns(i) să nu vă atingiț(i).

Așjidire și voi țărani di acolo di pin pregiur încă să li daț(i) bun(ă) paci și întru nimica cu voi să nu-i amestecaț(i), că cini s-ari ispiti a li faci oricât de puțan val pisti carti(a) domnii meli, unii ca acie vor fi di mari cirtari de la domnia me. Într-alt chip n-a fi. Aceasta scriem.

Ѡ Иѣ, л(ѣ)т(о) \times ЗСАГ <7233 / 1725> юли(е) КГ <23>.

Иѡ Миѡан воев(о)д(а) <m.p.>.

<Pe verso>: Poslușnici; Un cuvânt în limba greacă; 7233/1725 iulie 23; N° 118.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/118. Original, sigiliu mic octagonal.

10.

1728 (7236) iunie 11

† **Иѡ Григоріе Гика воев(о)д(а), Б(о)ж(і)ю м(и)л(о)ст(і)ю, г(о)сп(о)дарѣ Земли Молдавскон.** Scriem domniia mea la boiari și la toți slujitorii care veț(i) umbra ori cu ce fel di slujbe a domnii méle la ținutul Neamțului. Vă facem știre tuturor pentru un sărac di argat și un călugăraș Bobiic de la Sfânta Mănăstire de la Pangaraț(i), care-i sânt de poslușaniia sfintei mănăstiri.

Iată că domniia mea m-am milostivit și i-am (i)ertat ca să fie în pace de toate dările și angărăiile oricâte or fi pre alții în țara domnii méle. Aceștea nimărui nimică să nu dea, numai ei să fie de treaba și di poslușaniia sfintei mănăstiri care mai sus scrie.

Pentru acéia dumn(ea)voastră boiari și voi slujitori cari veț(i) umbla ori cu ce fel de slujbe a domnii méle la acel ținut, dacă veț(i) vedea cartea domnii méle să căuțaț(i) toț(i) să aveț(i) a vă feri de acel argat și de acel călugăraș, cari scriu mai sus, și întru nimică de dânșii să nu vă atingiț(i).

Așijderea și voi țărani de acolo de penpregiur încă să le daț(i) foarte bună pace și întru nimic cu voi să nu amestecaț(i), că cine s-ar ispiti a le face oricât de puțin val peste cartea domnii méle, unii ca aceia vor fi de mare certare de la domniia mea. Într-alt chip nu va fi. Aceasta scriem.

Л(Ѣ)Т(Ѧ) ✕ꙗꙗꙗ <7236 / 1728> юни(Ѧ) ѿ <11> д(Ѣ)ни.

Иѡ Григоріе Гика вѡевѡда <m.p.>.

<Pe verso-ul filei a doua>: Poslușnici; Măeruşul și Târhaşul; Două cuvinte în limba greacă; 7236/ 1728 iunie 11. No. 119.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/119. Original, difolio, sigiliu mic octogonal.

11.

1733 (7241) iunie 27, Iași

† Иѡ Костандин Неколѡе в(Ѧ)вѡд(а), Бож(ію) мил(Ѧ)ст(ію), г(Ѧ)п(Ѧ)даръ Земли Молдавскои. Scriem domnie mea la boeri și la toți slujitorii carii viți înbla ori cu ce fel de slujbe a domniei mele la țânutul (...)¹. Vă facem știre tuturor pentru un sărac de argat și un călugăraș Băbiiac de la Sfânta Mănăstire de la Pângărați, carii sânt de poslușenie sfintii mănăstiri și ne arătă și carti de milă de la domniia sa Grigorie vod(ă) pe acei oameni.

Deci iață că și domniia me m-am milostivit și i-am (i)ertat ca să fie în pace și-n scutială de toati dări și angăriele oricâte or fi pre alțai în țara domniei mele. Acește, nemărui nemică să nu de, numai éi să fie de triaba și de poslușenie sfintii mănăstiri.

Pentru aceia dumniavoastră boeri și voi slujitori carii veți înbla ori cu ce fel de slujbe a domniei mele la acel țanut, dacă veți(i) vede carti(a) domniei mele să le dați bună pace.

Așijdere și voi țărani de acolo de penpregiur încă să le dați bună pace, întru nemică cu voi să nu-i amestecați, că cine li-ar face mai mult val pesti carti domnie mele, unii ca aceia vor fi de mare certare de la domniia me, într-alt chip n-a fi. Aceasta scriem.

Ѧ Іѡс, л(Ѣ)Т(Ѧ) ✕ꙗꙗ <7241 / 1733> юни(Ѧ) кꙗ <27>.

Иѡ Квстандин вѡевѡда <m.p.>.

Прѡч(и) г <3> лог(Ѧ)т.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/120. Original, difolio, sigiliu mic octogonal.

¹ Spațiu gol; Neamț.

† Иѡ Костандин Никѡлан воевод(а), Б(о)ж(и)о м(и)л(о)ст(и)ю, г(о)сп(о)даръ Земли Молдавск(и)и. S-au jeluït în câteva rânduri rugătoriuл nostru Anthim, egumenul de la mănăstire(a) Pângărații, precum are mănăstire(a) o moșie, anume Siliște pe Almașul Mic, în ț(и)nu)tul Niamțului, ce s(e) hotărește cu Gârcina, moșie măn(ă)stirii Bistriții, iar egumenul de Bistriță au intrat și au luat cu silnicie o bucată de loc di pe moșie măn(ă)stirii Pângăraților.

Deci viind egumenul de Bistriță și egumenul de Pângăraț(i) înaintea Divanului domnii mele și luându-le sama scrisorilor și uricilor amânduror măn(ă)stirilor, s-au cunoscut că egumenul de Bistriță rău și fără cale au asuprit pe măn(ă)stire Pângărațu, fiind că această moșie, anume Siliște, ce s(e) chiamă Sărata, este danie de miluire de la răpăosatul Petru voevod, cu uric de întăritură din semne în semne și știut este că această moșie n-au lipsit a nu o stăpâni călugării de Pângăraț(i) de atunce pân(ă) astăzi, dovedit di pe ispis(a)ce de întărituri de la răpăosații domni cei mai denainte(a) no(a)stră, de la Ieremie voevod, leat *зрз <7107 / 1599> ѿ ѿ(і)е) кѡ <29>, și de la Stefan voevod din leat *зрк <7120 / 1612> ген(аріе) сѣ <16>, și de la Mihaili voevod din leat *зри <7108 / 1600> ѿ ѿ(і)е) кѡ <25>, și de la Alexandru Ilieș voevod din leat *зрм <7140 / 1631> ок(томврие) ѿ <10>, și de la Duca voevod din leat *зроз <7177 / 1669> ген(аріе) ѿ <30>, și de la Gheorghie Ghica voevod din leat *зрзс <7166 / 1658> апр(иліе) ѿ <10>, și de la Miron Burnoschi Moghila voevod din leat *зрмс <7136 / 1628> апр(иліе) сѣ <16>, și de la Moisi Moghila voevod din leat *зрмв <7142 / 1628> сеп(темврие) ѿ <4>. Și au întărit și au miluit acești mai sus numiți(i) domni cu această moșie, anume Sărata, ca s(ă) fie pentru hrana călugărilor din Pângăraț(i), carii or fi petrecători acolo pentru pomenire(a) sufletelor mai sus n(um)iților domni.

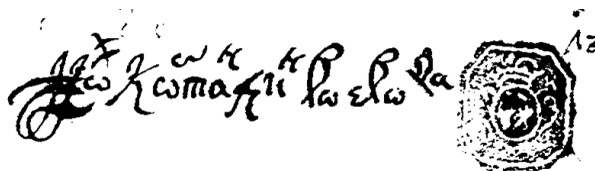
Iar hotarul aceștii moșii să începe de la pietrile albe în pisc și pogo(a)ră în matca iazului pe din sus de moșie Gârcinii, iar acest iaz au rămas de împărțală amânduror măn(ă)stirilor, și din matca iazului caută drept în capul piciorului de mijloc supt margine lângă vale Căcați, acolo este buor într-un giugastru, și apucă piciorul la dial și (i)ese în fântâna lui Vârlan și de acolo caută drept la fântâna Rogoze, și de acolo înto(a)rce la dial și caută în lacul Porcului, și apucă culmea dialului lui Bănilă, și tot culme în gios alături cu Măscăteștii, și apucă piciorul din mijloc pân(ă) în gura pârăului Răchiții, și tot pârăul Răchiții în gios pân(ă) în matca Almașului, și tot matca véche a Almașului în sus și (i)ese în gura drumului ce merge la Piatră, și tot drumul pâ(nă) la fântâna Albă, și de acolo într-o moviliță în Comori, și de acolo în Pietrile Albe.

Aceste sint semnele și hotarăle aceștii Siliște, și de acmu înaintea poruncim cu această carte a domnii melé ca s(ă) nu mai îndrăzniască egumenul de Bistriță să facă cât de puțin supărare, iar călugării de Pângăraț(i) să stăpânească precum au stăpânit din veac. Aceasta facem știre.

ЛѢТ *зсмв <7242 / 1734> ген(аріе) ѿ <13>.

ИѠ КѠСТАДИН ВѠЕВѠДА <m.p.>.
ПрѠч(и) вел лог(оф)ет.

<Pe verso-ul filei a doua>: N° 121; 7242 (1734) ghenarie 13; No. 7; Sărata.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/121 (Fig. 1). Original, difolio, sigiliu mic octagonal;
Ibidem, I/6. Rezumat.

13.

1734 (7242) ianuarie 13

† ИѠ КѠСТАДИН НИКОЛАЕ ВѠЕВѠДА, БОЖІЮ М(И)ЛОСТІЮ, ГОСП(О)ДАРЬ ЗЕМЛИ МОЛДАВСКОИ. Adecă domniia mia binevrând cu a noastră bună vrăea și din osăbită mila noastră dăm și miluim pre sf(â)nta m(ă)n(ă)stire Pangarații unde iaste hramul Sv(â)ntul slăvit Marele Mucenic Dimitrie, ca să aibă a lua din vama domniască din Iași câte doaă ocă de untdelemn pe lună pe tot anul nelipsit, ca să fie pentru candile de arsu înaintea sfințelor icoane în sf(â)nta biserică, pentru ca și rugătorii noștri călugării ce vor hi petrecători la această m(ă)n(ă)stire să ne pominiasc(ă) la Sf(â)nta Liturghie, la Sf(â)ntul și Marele Jărtăvnic pentru iartare(a) păcatilor noastre.

Pentru acéia dar carii viț(i) fi vamiși, vădzind carte(a) domnii mele să daț(i) acestu puțin untdelemn la călugărașii de la această pominită m(ă)n(ă)stire deplin pe tot anul nelipsit.

Așijdere și după a noastră viață și domnié pre cine Dumedzău va alegi a fi domnu aceștii țără, poftim ca să nu străce această puțină milă ce-am făcut sfinții m(ă)n(ă)stiri, ce mai vârtos să miluiască și să întăriască pentru a sa vecinică pomenire. Aceasta facim știrea.

С Іис, в(ъ) л(ѣ)то ꙗꙋꙋꙋ <7242 / 1734> ген(аріе) ꙗꙋꙋ <13>.

ИѠ КѠСТАДИН ВѠЕВѠДА <m.p.>.

ПрѠчи ꙗꙋꙋ <3> лог(оф)ет.

<Pe verso-ul filei a doua>: 7242 (1734) ianuar(ie) 13; N° 122; Pentru untdelemn; Un rezumat în limba greacă.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/122. Original, difolio, sigiliu mic octogonal, rupt.

† Иѡ КОСТАДИН НИКОЛАЕ В(О)ВОДА, БОЖІЮ М(И)Л(О)СТІЮ, Г(О)СП(О)ДАРЪ ЗЕМЛИ МОЛДАВСКОН. Dat-am cartia domnii mele rugătorului nostru Savii egumănul și cu tot săborul de la sf(ă)nta m(ă)n(ă)stire Pangarații, să fie volneci cu carte(a) domnii mele a căuta vecini de a m(ă)n(ă)stirii ce-au jăluit că sint înprăștiaț(i) pin sate boiarești și pin sate g(ospo)d, și pintr-alte sate, și unde iar găsi să-i trag(ă) să-i ducă la boiarii zlotaș(i), și boiarii zlotaș(i) să le ia sama. Și de or afla că sint drept(i) vecini mănăstirii să-i dea pi mâna călugărilor să-i duc(ă) la locul lor, carei n-or ave bani, iar carii dintr-acei vecini vor fi în ban(i) cu alții, să rămâie tot cu banii acolo, numai pentru obicinuita poslușanié ce să cade a o face la m(ă)n(ă)stire să de într-un an câte șes(e) orți pentru slujba poslușanii m(ă)n(ă)stirii.

Așea să-i așeze boiarii zlotaș(i), iar carii vor răspunde că nu sint vecini, să le dea zi cu mărturie să vie faț(ă) la Divan, și nime să nu ste înpotriva cărții domnii mele. Aceasta poroncim domniia méa.

БѢ Л(Ѣ)ПО *ЗСМВ <7242 / 1734> ГЕН(АРІЕ) ИИ <18>.

Прочи Г <3> ЛОГ(ОФЕТ).

<Pe verso-ul filei a doua>: 7242/1734 ianaur(ie) 18. № 123; Vecini.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/123. Original, difolio, sigiliu mic octogonal.

EDIȚII: Vasile Mihordea, Ioana Constantinescu, Cornelii Istrati, *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, vol. II, Moldova, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1966, p. 191-192, nr. 129.

† Иѡ Григоріе Гика В(О)ВУДА, БОЖІЮ М(И)Л(О)СТІЮ, Г(О)СП(О)ДАРЪ ЗЕМЛИ МОЛДАВСКОН. Adecă domniia mea binevrând cu a noastră bună vrerea și din osăbit(ă) milă a noastră dăm și miluim pré sfânta Sfânta Mănăstire Pangarații, unde iaste hramul Sfântul slăvit marele Mucinic Dimitrie, ca să aibă a lua de la vama domniască din Iași câte doaă oc(ă) de untdelemn pe lună pe tot anul nelipsât, ca să fie pentru candile înnainte(a) sfintelor icoane să arză în sfânta beseric(ă) pentru ca și rugători călugării ce vor fi petrecături la acea sfântă mănăstire să ne pomeniască la Sfintele Leturghii la Sfântul și maril(e) jărtăvnic pentru iartare(a) păcatelor noastre.

Pentru aceia dar, car(e) viț(i) fi vamiși, vădzindu carte(a) domnii mele să dați acest puțin untdelemn la călugării de la această pomenită mai sus mănăstire deplin peste tot anul nelipsât.

Așjdere și dup(ă) a noastră viață și domnie, pe cine Dumnădzău va alegi a fi domnu aceștii țări, poftim ca să nu să străce această puțin(ă) mila ce-am făcut sfintei mănăstiri, ce mai vartos să miluiască și să întăriască pentru a sa vecinic(ă) pomeniri. Aceasta facem știre.

С ИС, Л(Ѣ)Т(О) *ЗСМА <7244 / 1736> ГЕН(АРІЕ) ❖ <9>.

Иѡ Григоріе Гика воевода <m.p.>.

<Pe verso>: Pentru untdelemn; 30; (...)¹.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/125. Original, sigiliu mic octogonal.

¹ Cuvânt în limba greacă.

16.

1739 (7247) ianuarie 12

† Иѡ Григоріе Гика воевода, Б(о)жїю м(и)л(о)стїю, г(о)сп(о)даръ Земли Молдавскон. Scriem domniia mia la boiarii noștri la toți dregătorii carei sântem cu dregătorii pe la ținuturi și la margini, și la alți boiari carii viț(i) îmbla ori cu care slujbe. Vă facem știre tuturor că într-acești ani ni-au fostu dat jalobă egumenii de la m(ă)n(ă)stirile de la Munte, dzicănd că vecinii ce-au avut la m(ă)n(ă)stire și pintr-alte sate s-au strămutat di pe la locurile lor ducându-se pintr-alte sate, și pintre alți o(a)meni și mănăstirile să păgubescu de poslușaniile obicinuite ce-au avut a lua de la dănșii, fân să facă, podvoadă să aducă.

Și după jaloba egumenilor li s-au dat cărți g(o)spod pentru acei vecini pe unde i-ar afla să-i apuce, fiind drepti vecini netăgăduiț(i) și să ia de la dănșii de tot vecinul câte 2 lei pre an pentru stogul de fân și podvoada ce era obicinuiți a face.

Dară acmu de iznoavă ni-au jăluit egumenii dzicănd precum ei cu cărțile g(o)spod înblă, și cercând pe acei vecini îi găsăscu și cerând de la dănșii acei câte 2 lei, vecinii pun pricină și nici atâta nu vor să le de. La dregători mărgu și arată cărțile g(o)spod, și dregătorii nu vor să le pliniască și rămân mănăstirile de tot păgubașe.

De care lucru iață mare poroncă vă dăm ori de la cari m(ă)n(ă)stire ar veni călugări cu carte(a) noastră să arete c-au găsât dintr-acei vecini și nu vor să de acei câte 2 lei, să trimitet(i) să aduceț(i) pe vecinii aceia față și să luat(i) sama fieștecari boiar dregător s-ar tâmpla mai aproape, și fiind vecini netăgăduiț(i) să pliniți de la dănșii acei câte 2 lei de om pre an și să dați la mâna omului m(ă)n(ă)stirii, iară carii or pune pricină că nu-s vecini să-ș(i) de chizeși cui or sta faț(ă), și să le puneț(i) soroc să vie cu călugării faț(ă) la Divan, și cum va alege Divanul așe va fi. Că de ni-a mai vini jalobă de la vreunul însămnând la care dregător au arătat carte(a) noastră și n-au vrut să pliniască, om triimite om g(o)s(po)d de a plini de la dregătoriul acela. Aceasta scriem.

Л(ѣ)т(о) \times ЗСМЗ <7247 / 1739> ген(аріе) ѿ <12>.

Прочи $\widehat{\Gamma}$ <3> лог(о)ф(е)т.

Прочи \widehat{B} <2> лог(о)ф(е)т.

<Pe verso-ul filei a doua>: Pentru vecini; - Ilie Doag(ă) cu doi ficiori, unul Vas(i)lie și altul Tranca, vicini Pângăraților, șed pe Trotuș; 7247/1739 septembrie 12; N° 126.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/126. Original, difolio, sigiliu mic octogonal.

17.

1743 (7251) ianuarie 23

† ИѠ КОСТАДИН НИКОЛАЕ В(О)ЕВОДА(А), БОЖ(Ї)Ю МИЛОСТ(Ї)Ю, ГОСПО(ДА)РЪ
ЗЕМЛИ МОЛДАВСКОИ. Scriem domnie mea la credincioși boiarii noștri dum(nea)lor
ispravnicii de pre la țanuturi. Facem știri că ni-au jiluit rugătoriul nostru Daniil eguminul de
la Mănăstir(ea) Pângărații, dzăcând că ar(e) măn(ă)stir(ea) câț(i)va vecini strămutaț(i) di
la locuril(e) sale dispre carii nici un folos n-ar(e) măn(ă)stire(a) de slujba lor, după cum esti
obiceiul vecinilor să facă stog de fân de boiriscu și să aducă podvoadi. Cariii unii ca aciaa și
mai înnainte s-au obicinuit de la domnie să dea pi an câte doi lei la mănăstiri pentru slujba
lor, după cum arată cărțil(e) domnilor de mai înnainte (...) ¹ nici acii câte 2 lei nu pot scoati
de la vecini.

Pentru ca(re iată) ¹ că vă scriem di la carii n-ar putea scoate acii câți 2 lii ce-au fost
obicinuiț(i) să dia dându-vă în știre dumn(e)avoastră să-i chimaț(i) faț(ă) pe vecin(i) și să
luaț(i) sama, și fiind vecin(i) netăgăduiț(i) să împliniț(i) câte 2 lii di vecin, și să daț(i) la
mânul călugărilor. Iar având a răspund(e) tăgăduind că nu sânt vecin(i) acolo să nu-i
giudecaț(i), ce să li puniț(i) soroc și să-i trimitiți aicea să-i giudicăm noi. Aceasta poroncim.

ЛЕТ *ЗНА <7251 / 1743> ГЕН(АР)ІЕ КГ <23>.

ПРОЧИ ВЕЛ ПИТ(АР).

<Pe verso-ul filei a doua>: 7251/1743 ianuarie 23. N° 127.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/127. Original, difolio, sigiliu mic octogonal.

¹Pătat.

18.

1749 (7257) martie 15

Adecă eu То(a)der comiș(e)l, înpun(ă) cu fiică-me Safta, făcut-am acestu adevărat
zapis al meu, la mâna dum(nealui) Radului, copil din cas(ă), precum să s(e) știe că de
bun(ă) voe me am vândutu o cas(ă) dum(nealui) dreptu 10 lei bani gata, care văzând toț(i)
bani(i) întru minele me, i-am vândutu dum(nealui). Dar de s-ar întâmpla cineva mai pe
urmă ca s(ă) să rădice cu vro o pri(ci)n(ă), să fie de certare ori la ce giudecat(ă) s-ar întâmpla
să fie de certare, căci de bun(ă) voe me și cu voința fiicălor mele am vândutu.

Și la această tocmal(ă) s-au întâmplat și alți mahalagii care mai gios s-au iscălit.

*ЗНА <7257 / 1749> МАРТ(І)Е ЕІ <15>.

Eu, То(a)der comișil, am vândut.

Eu, fiica-me Safta, am pus degitul.

Eu, Măreuța.

Eu, Ursachi.

Eu, Vasăle.

Eu, Cuniță log(o)f(e)t Cog(...), am scris cu zâsa lui To(a)der.

Eu, Vasăle Vatrămari.

Eu, Tudorache, mar(tor).

Eu Gligorie mar(tor).

<Pe verso-ul filei a doua>: 7257/1749 martie 15. N° 128.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/128. Original, rupt; *Ibidem*, III/129.

19.

1752 (7260) martie 12

† **Їѡ Костандин Миx(а)ил Чеxан Раковицъ(ъ) во(е)в(о)д(а), Бож(і)ю мил(о)ст(і)ю), г(о)сп(о)даръ(ъ) зъмли Молдавскои.**

† Scriem domnie me la credincios boeriul nostru dumi(sale) Toderășco Cant(a)cozinu biv vel stolnic. Îți facim știre că aice s-au jăluit rugătorul nostru egumenul de la mănăstire Pangarații pe egumenul de Bistrița, zicând că are mănăstire Pangarații o moșie anumi Poiana în Gura Stejarului, cu ispisoc de la răpăosat Istratii Dabij(a) vod(ă) din velet **✥зрѡв** <7172 / 1664> **апріліе** **дѣ** <11>, în cari ispisoc arată că ace Poiană au cumpărat-o Istrati Dabij(a) vod(ă) de la mănăstire(a) Bistrița ș-au dat-o la mănăstire(a) Pangaraț(i) pentru un schit anumi Vizantie, ce-au fost a Pângăraților, făcând domnie schimbu drept schimbu cu călugării de Pangaraț(i).

În cari ispisoc mai arată cum că înainti domnii la Divan au fost călugării de Pangaraț(i) și cu călugării de Bistriț(a), învoindu-să ei în de iai, și pentru o bucată de loc ce să numești în Gura Pangărăciorului, ce-au fost iarăș a mănăstirii Bistriții, ș-au cumpărat-o călugării de Pangaraț(i) drept 110 lei și un poloboc de miere ș(i) un cal, și acum să scoală călugării de Bistrița de trag la stăpâniria mănăstirii acea Poian(ă) și acea bucat(ă) de loc.

La cari fiind și Damiianu, egumenul de Bistrița faț(ă) au răspunsu precum că sint la mănăstire ispisocaci mai noaă decât acești ce arată Pangaraț(ii), în cari nu pomenești aceste ce scrie la ispisoscul lor, de cari nefiind scrisorii Bistriții aice faț(ă) s-au rânduit la dumn(eata). Cari venind acolo și aducându-ș(i) fișticari parti scrisori ce-a fi având, să le cauți dum(neata) aceli scrisori, luându-le sam(a) foarti cu amănunt și cu bună dreptati, și carili din scrisori să vor afla rele să s(e) e de la mâna lor ca să nu mai fie pricină între dânșii, și să dai și mărturie dum(itale) la a cui mână s-a căde.

Egum(enul) de Bistrița dă sam(ă) că au ei scrisori să răspundă Pangaraților că n-au luat nemică ei pe acili poeni și locuri, și la cea de pe urmă au rămas la minciună.

Лет **✥зсѣ** <7260 / 1752> **март(іе)** **дѣ** <12>.

Проч(и)

Бел столник; вел мед(є)лничер.

<Pe verso-ul filei a doua>: Pentru Poiana Colacul și locul din Gura Pângărociorului;
7260/1752 mart(ie) 12; N° 112.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/112. Original, difolio, sigiliu mic octogonal.

20.

<1760 aprilie 1760-1786 aprilie 20>¹

† Cuvioșilor egumeni a Svintelor Mănăstiri Bistrița și Pângărațul, arhierească blagoslovenie vă trimitem. Cătră aceasta vă înștiințăm că având Măn(ă)stirea Rășca multi pricini și judecăți cu niște răzeș(i), anume Boțăștii, pentru 2 moșii ci are măn(ă)stirea la țin(utul) Neamțului, anumi Roșcanii și Horonțăștii, în care Roșcani are și Mănăstirea Pângăraț(i) parte di stăpânire, zicând numiții răzeș(i) cum că de neamul lor este dată danie la Pângărați acea parte de Roșcani.

Și fiind că ș-au pus vadea egumenul cu dâșii ca pân(ă) într-o lună de zile să să afle aicea să să giudece de iznoavă la Divan, este trebuință pentru aflarea dreptății ca să aibă egumenul la mână daniia acea de Roșcani ci are Pângărațul și hotarnica ci are Bistrița pe moșile ce să hotărăsc cu Horonțăștii.

Pentru care scriem cuvioșilor voastre ca să daț(i) egumen(u)lui de Rășca atât hotarnica de la Bistriț(a), cât și daniia de la Pângărați, și viț(i) lua de la egumenul scrisori de încredințare, ca să aibă a vi le aduce iarăș după ce i să va hotărî giudecata. Însă hotarnica și daniia să fie cele adevărate cu copii, ca să nu găsască iarăș pricing(ă) să rămâe întunecată dreptatea măn(ă)stirii.

Și la aceasta smintial(ă) să nu faceți. ci negreșit să daț(i) numitile scrisori, și pe urmă iar(ă)ș(i) să vor trimite la locul lor făr(ă) de nici o pricin(ă). Aceast(a) și să fiț(i) sãn(ă)toși.

De binivoitor.

Gavriil Mitropolit <m.p.>.

<Pe verso-ul filei a doua>: Pentru danie ot Roșcani să s(e) de Rășcâi până iș(i) va hotărî moșile sale.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/180. Original, difolio.

¹ După anii de păstorie ai mitropolitului Gavriil Callimachi.

21.

1760 (7269) septembrie 5

Copii.

Eu, monah(ul) Sava, egumenul de la Mănăstire(a) Pângăraților, adevărim cu acest zapis al nostru la cinstită mâna sfin(ției) sali păr(intelui) chir Io(a)nichie, Episcopul Romanului, pentru că întâmplându-să de au murit boii Mănăstirei Pângăraților de bo(a)lă, și au rămas măn(ă)stirea la zăticniri pentru hrană neavându boi de agiuns, am venit la

sv(in)țae sa părintii episcopul aducând și zapisile de trei vaduri de moară ci ari măn(ă)stire(a) la țân(u)t(ul) Putnii la Ivăncești și la Mățăști în Gârli dincolo. Și am cerșut de la sv(i)nție sa să-m(i) de(a) patruzăci lei să cumpărăm boi în locu, să nu rămăe măn(ă)stirea lipsită de hrană.

Și dintr-acești 3 vaduri de moară ci arată mai sus să fie vândut unul svinții sali, carili va plăce(a), însă mergându sfințiie sa la toamnă în gios, să cauti trusteli vadurili, și care vad ~~și va plăce~~ îi va fi sfinții sali după plăciri acela va fi și de noi dat desăvârșit. Însă vadul carili va socoti svințae sa să-l ia acolo, vom face și noi tocmală, și di s-a mai faci să ne mai dea sfințâia sa bani, ne va mai da acolo în gios după ce s-a vede(a) vadul.

Iară acești patruzăci lei mi i-au dat svinție sa acmu toț(i) bani(i) deplin în mânili meli. Și pentru credință am iscălit.

L(ea)t(o) 7269¹ <1760> sept(emvrie) 5.

Ermonah Sava, iegumăn Pângărați.

20 lei ne-(a)u mai dat sv(in)ți(a) sa părinteli episcopul chir Ioanichii acmu în Țara di Gios la crama Mănăstire(i) Bisericanilor la Gârli, fiind față și p(ă)rintile Misail arhimandrit și igumen Bi(se)ricanilor. Let 7269¹ <1760> oct(omvrie) 9.

Și eu Misail arhimandrit și igumen de Bisericani m-am întâmplat când i-au dat sfinți(a) sa părentelui chir Io(a)nichii, epics(op) de Roman.

Patruzăci lei amu dat Savie ot Pângăraț(i) tot pi acest vadu de moară, însă acești bani i-am dat în mâna Savei, egumenului Pângărați(lor). După Sava cel dintâi egumen ca să acoperi trepezoriia mănăstirii

7205 (?) dec(e)mv(rie) 1.

După cum arată pecete(a) mănăstirei.

De la Isprăv(ni)ci(a) Romanului adeverită.

<Pe verso-ul filei a doua>: Copii de pe scrisorile ce mi-au tri(mi)s Dosoftei de la Braz(i) de pe schimburile ce-au avut Pângărațul cu Episcopîia Romanului; 7269/1769 (?) <1760> sept(embrie) 5.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/142, f. 1. Copie, difolio.

¹ Cifra miilor în grafie chirilică, urmată de cifre arabe.

22.

1760 (7269) octombrie 11

Copie

Eu monah Sava, igumen de la Monastire(a) Pângărații(u)lui, făcut-am zapisul meu meu la cinst(ită) mâna sfin(ției) sali păr(i)nteului chiriu chir Iio(a)nichii, Episcopul Romanului, precum să să știu că având Sf(ân)ta Măn(ă)stire Pângărații un vadu de moară pi Gârla Putnei din acolo la Moitești și trei pământuri, și cinci paș(i) la câmpu, carili mai pre

largu arată în hotarnica măn(ă)stire(i) ci am dat la mâna sfi(n)ției sali. Și acest vad de moară fiind de 25 și mai bine de ani părăsit și neavând sfânta măn(ă)stire prelej ca să facă moară la loc, înțelegându de svinție sa că multi pomeni di agiutoriu au făcut și cu alti sfinte biserici și mănăstiri, am năzuit și noi cătră sfinția sa căzând cu rugăminte, arătând că fiind la Sfânta Mănăstire Pângărații niști trepezări descoperiti, am cerșut noi tot seborul ca să prim(e)ască svinția sa acest vad de moară și cu pământurili ci arată mai sus.

Și dând mâna sv(in)ții sali să acopere trepezare ca să nu să răsăpe(a)scă, și sfi(n)ția sa să facă moară într-acel loc, stăpânindu și pământurili desăvârșit. Iară den întâmplare(a) vremii nedându mâna sv(i)nții sali să acopere trepezările, făcând moara să o ții sfinție sa șase ani cu vinitul său, apoi de acole innainte să rămâi moara a Mănăstirii Pângăraților, dară acoperindu sfi(n)ție sa trepezarili, cum ne-(a)m învoit și am așăzat, să aibă sfi(n)ția sa păr(intele) episcopul a-ș(i) stăpâni moara și cu pământurili în veci, neclătīt și despre niminea nici o supărari să nu aibă.

Și pentru credința am iscălit.

Velet 7269¹ <1760> oct(omvrie) 11.

Ermonah Sava, igumen ot Pângărați i ves sebor.

De la Isp(ră)v(nicia) Romanului adeverită.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/142, f. 1v. Copie, difolio.

23.

1762 (7270) ianuarie 25

† Adecă noi oameni din Mășcătești carii ni-am hrănit din copilărie no(a)stră pe moșie călugăr(i)lor din Pângăraț(i) și a Rășcăi precum știm sămnele moșiiilor, că pe acele locuri noi li-am lucrat cu co(a)sa, cu plugul, cu păstorie dobitoacelor, și știm că hotarul Pângăraților pe din sus în Pietrile Albe, și în matca iazului, și apucă scursura Căcaci supt margini, și de acolo la dial în pădure până (i)ese în fântâna lui Vârlanu și în fântâna Roco(a)ze și în Lacul Porcului, și culme(a) dealului Bănilă, și chiciorul din mijloc, și pârâu(l) Răchiți(i) în gios, și matca Almașului în sus, și (i)ese în vadu(l) Almașu, cel ce merge drumul la Negrești, și în fântâna albă și în Comori.

Deci noi în viața no(a)stra n-am apucat ca s(ă) stăpâniască Mănăstire(a) Bistriții, ce tot călugării din Pângărați au stăpânit pe aceste semne, și noi li-am dijmuit și li-am păstorit cu dobito(a)cele.

Și noi pentru mai mare credința ni-am pus și degitile.

ЛѢТ(О) *ЗСО <7260 / 1752> ГЕН(АРІЕ) КѢ <25>.

† Eu, Trifan Aștefănesă.

† Eu, Athanasie.

† Eu, Daniil monah.

† Eu, Iftimie Apopei.

† Eu, Simion Șomutcă.

Și noi tot satul Mășcăteștii cu preoț(i) cu toț(i), și unii sântem bătrâni ca l(a) 80 de ani și am apucat de la moși(i) noștri și de la părinți, și așe știm și mărturisim cu sufletele no(a)stre.

Adecă eu dieconul Petru Druțul din Gârcina fiind că am lucrat pe ce moșie din copilărie cu plugul, cu coasa pe lângă hotar, mărturism precum am apucat din părinții noștri, precum scrie mai sus. Pentru credința am pus și degetul.

<Pe verso>: 1762 ghen(arie) 25.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/132. Original.

24.

1762 (7270) iunie 18

Gavriil, cu mila lui Dumnezeu, arhiepiscop și mitropolit Moldavii.

† Facem știre cu această carte a noastră de blăstăm precum ne-au jăluit Sava, egum(enul) de Pângărați pentru o moșie a sfintii măn(ă)stiri, anume Săliște la Roșcani, care moșie au stăpânit-o Măn(ă)stirea Pângărați din vechi, de câtâva somă de ani și acmu să întinde egum(enul) de Bistriță de cuprinde cu hotarul o bucată de loc dintr-acea moșie. Dreptu aceasta făcut-am această carte de blăstăm asupra răzeșilor i înpregiurașilor di acolo și asupra altora oricarii vor ști cum că au stăpânit acea moșie tot mănăstirea Pângărații din vechi, cum și hotarăle de baștină numitii moșii pe unde au înblat. De nu vor mărturisi adevărul în frica lui Dumnezeu, ci părținind vre unii părți cu lăcomie și nedreptate vor tăgădui, atât aceștia, cât și ceia ce să întând cu nedreptate și intră în moșia măn(ă)stirii, să fie blăstămați de Domnul Dumnezeu și de Preacurată a sa Maică, de slăviții 12 Apostoli, și de 318 Sfinți Părinți de la Nicheia, să moștenească bubili lui Ghiezi și cutremurul lui Cain, fierul, pietrele să putredească și să s(e) risipe(a)scă, iar trupurile acelor să stea întregi și după moarte nedelegate, ostenele și sudorile lor să fie să fie spre pierzare în toată viața lor, procopsală să nu vadă, încă și de către smereniia noastră unii ca aceia să fie blăstămați. Iar mărturisind adevărul în frica lui Dumnezeu să fie (i)ertați și blagosloviți în veci. Amin.

*³⁰⁰ <7270 / 1762> ЮН(ІЕ) НІІ <18>.

Gavriil Mitropolit <m.p.>.

<Pe verso>: Eu, ermonah Sarafim ot Dumbrăvele, făcut-am scrisoare me pentru un cuvânt ce-(a)m grăit, dară eu adevărul nu-l știu. Cine știe, mărturisc(ă) cum știe, iară acel moșniag de-(a)u grăit minciună și de la mine rămăe așe. Că(n)d am scriss-au tâmplat călugărul Varlam Ștegre, dară eu mai multu nu grăesc, cine știe grăescă sănătoș(i) și D(u)mnezeu să (i)erte toți păcătoșii și pre mine.

<Pe verso>: Carte de blestem; 7270 iun(ie) 18; Carte de blăstăm pentru Sărata; 7270/1762 iulie 18.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/134. Original.

25.

1763 (7271) mai 7

† **Ив Григоріа Иван в(о)вод(а), Бож(ію) м(и)л(о)с(т)ію, г(о)с(п)о(д)ар(ъ) Земли Молдавскон.** Dat-am carte(a) domnii méle cuvios rugătoriu(ui) nostru Sava, egumin de Pângăraț(i) și omului său, pre cine va trimite la moșiile ce zis(e) că ari, anume gumătate de sat de Verșești ot Niamțu, și o bucată de moșie de Avrămești ot Tutova, și un loc de prisacă cu poeni împregiur ot Bacău, pe cari părț(i) de moșii zis(e) că ar fi avut și scrisori, și din tâmplările vremilor s-ar fi prăpădit.

Deci după mărturii și dovez(i) ce vor arăta oameni buni că au înblat simnile din v(e)acu și tot mănăstire(a) au stăpănit, să aibă voi a stăpâni și a dejmui acele părți de moșii, din țarini, spini (?), din fânață, din grădini cu legume, din livezi cu pomi, din bălț(i) cu pești, din prisăci cu stupi, însă din 50 unul, iar fiind mai mulți sau mai puțini câte o para, și din tot locul cu tot venitul după obicei și după hotărârea testamentului, îns(ă) prin știrea is(pravnicului) de ținut. Iar având cineva mai mult a răspunde să-ș(i) ia dres și scrisori ce vor fi având și s(ă) vie de faț(ă) la Divan. Aciasta poroncim.

Л(ѣ)т(о) **ѿзсѡа** <7271 / 1763> **млн з** <7>.

Прочи в <2> **лог(о)ф(е)т.**

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/135. Original, sigiliu oval.

26.

1764 octombrie 9

† **Ив Григоріе Алезандр(ъ) Гика в(о)вода, Бож(ію) милост(ію), г(о)с(п)о(д)ар(ъ) Земли Молдавскон.** Facem știre printr-acest hrisov al domnii méle tuturor celor ce se s(ă) cade a ști că iată domniia mia m-am milostivit și din osăbită mila noastră am dat și am miluit pe sluga noastră Toader călăraș de Țarigrad cu un loc de cas(ă) din drept locul domnescu de aicea din Iași, ce iaste în costișă din vale de Curte(a) domniască supt gunoiu, pe care loc are el și casă cumpărată.

La care din poronca domnii méle orânduit-au cinstit și credincios boiariul domnii méle dum(nealui) Ștefan Ros(e)t vel log(o)f(e)t și hotarnici de l-au hotărât prinpregiur cât iaste fără de supărarea altor mahalagii, pe boiarii noștri Tănasiе Meleghe i Ioniță Meleghe, vornicii de poartă.

De la carii am văzut domniia mia și mărturie hotarnică încredințată cu iscălitura lor și cu pecétea porții g(os)pod, scriind că după poroncă mergând ei acolo au strânsu toți mahalagii de pe împregiur, și făcându stânjin de opt palme au început a măsură din marginea uliții de la dial, ce iaste despre dughianile popii lui Manolachi din gardul lui Toader călăraș,

și la vale iarăș pân(ă) în gardul lui. Și s-au aflat 11 stânjini și 1 palmă lungul locului din dial pân(ă) și pân(ă) în vale, și s-au pus 2 pietri hotară, una din dial marginea uliții, și alta de la vale pân(ă) unde i s-au aflat locul casii, însă pe despre locul casii Tudosiei Stătiase. Și măsurând și curmezișul din locul Tudosiei și până în locul lui Hurmuzache gÆ <3> armaș pe din vale s-au aflat 2 stânjini, 6 palme. Și de acolia la dial în lungu alătura cu gardul armașului și până în gardul Tudosiei Stătiase, s-au aflat 3 stânjini și 1 palmă. Și lungul locului la dial pân(ă) în uliță pe lângă gardul armașului, s-au aflat 12 stânjini.

Și așa s-au făcut tot locul casii lui Toader călăraș cu măsură din giur împregiur de numiții hotarnici, care loc l-au și stâlpit cu pietri hotară dându și mărturie hotarnică.

După care mărturie hotarnică iată că și domniia mia dăm și întărim stăpânirea slugii noastre lui Toader călăraș de Țarigrad, ca să-i fie de la domniia mia lui și ficiorilor lui, nepoților și strănepoților lui, driaptă danie și miluire, și hrisov și întăritură, după toate semnele și hotărăle ce s-au zis mai sus, neclătit și nestrămutat de supt stăpânirea lui nici odănoară în véci.

**AVZDA* <1764> *ОКТОМВРІ(Е)* *☉* <9>.

Ștefan Ros(e)t vel log(o)f(e)t procitoh <m.p.>.

Lucăsache vor(nic) glotnii prociti <m.p.>.

S-au trecut la condica Divanului.

Lupul Pravilă <m.p.>.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/136. Original, sigiliu mic octogonal.

27.

1765 octombrie 4

† *Иѡ Григѡріе Алиѡандрѡ Гика в(о)еѡвѡда, Бѡж(і)ю мил(о)ст(і)ю, г(о)с(о)подар(ъ) Земли Молдавскви.* Cinstiț(i) și credincioș(i) boiarii domnii méle dumn(neavostră) (Toader)¹ Cantacuzino (?) biv (v)el ban i Neculai Rosăt biv vel pah(a)r(nic). Vă facem știre că domnii méle au dat jalob(ă) cuvios rugător(ul) nostru Climentu eg(u)men și cu tot sobor(ul) de la Sfânta Mănăstire Pângărați, cum că având sfânta mănăstire o moșie anume Siliștea ce este la ținutul Niamțului, pe care moșie zisăr(ă) că au și scrisori, și au stăpânit-o tot cu pace pân(ă) acmu, dar acmu zisăr(ă) că s-ar fi înpresurând acea moșie Siliștea a mănăstirii despre o part(e) de cătră o moșie a Mănăstirii Bistriții și despre altă parti de cătră stol(nicul) Ștefan Catargiu cu niște părți ce-au cumpărat de la niște țărani, cum și de cătră alte moșii ce se răzeșescu pin pregiur după cum mai pre largu viț(i) înțelege pricina din jaloba lor.

De care cerșindu-și dreptate la domniia mea ca să i s(e) hotărăscă moșiiia sfintii mănăstiri de cătră părțile ce să înpresoar(ă), iată că vă rânduim domniia mea pe dum(neavostră) hotarnici și vă scriem. Vădzind cartea domnii méle să vă sculaț(i) negreșit și să mergeț(i) acolo la acea moșiiia Siliștea, și să străngeț(i) pre toț(i) răzeșii și împregiurașii din toate laturile, făcând știre și stol(nicului) Catargiu ca să s(e) afle la hotărât și să staț(i) a

lua sama foarti cu amărunt și cu bună dreptate, atâta pe scrisori, cât și pe mărturii a bătrân(i) și să trageț(i) loc cu funea, și pe unde viț(i) afla semnile și hotarăle acii moșii Siliștea că au înblat din vechi să o alegeț(i) și să o hotărâți stâlpindu-o și cu p(i)etri hotar, dând și mărturie hotarnic(ă) în semne iscălită de dum(neavoastră) și de toț(i) răzeșii, iar neodihnindu-s(e) vreo parti cu hotărârea ce li-ț(i) face, să le dați zi de soroc și dinpreună cu mărturia dum(neavoastră) să vie la Divan. Aceasta scriem.

* $\overline{\text{ЛВШ}}\text{Ѣ}$ <1765> $\overline{\text{ОК(ТОМВРІЕ) А}}$ <4>.

Прочи вел лвг(о)ф(е)т.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/137. Original.

¹Deteriorat.

28.

1765 (7274) noiembrie 28

Viind înaintea noastră sfinția sa părintele Climent, egum(en) de Pângărați, ne-au arătat cum că oamenii din satul Gârcina și cu popa Sandul ot Mășcătești însoțindu-se cu un Ion(i)ți țigan Bistriții, ce șade iar în Gârcina, au cuprinsu o parte de moșie din moșiia Siliștea ot Almaș, ce iaste a Măn(ă)stirii Pângărațului, și de trei ani nu vor să dea obicinuita dijmă din păpușoi, din fân, și din alte sămănături, și mai vârtos că au venit toți cu gâlceavă asupra oamenilor măn(ă)st(i)rii, când i-au trimis cu carăle să ia dijma de pe moșie, și i-au scos din moșie și ei silnicéște au luat toată dijma acei moșii, rămâind măn(ă)stirea păgubașă.

Deci întrebând noi pe oamenii din Gârcina pentru ce au făcut această pricină, ei au răspunsu cum că acea moșie mărturisesc ei că iaste a Măn(ă)st(i)rii Bistriții, iar nu a Pângărațului, și văzând că iaste pricină și iaste trebuință ca să s(e) aducă hotarnici să hotărască moșiia, am grăit cătră amândoao părțile să scrie și unii și alții dijma ce s-a face cu izvod și hotărându-se moșiia a cui a rămânea, a aceluia a fi și dijma și după izvod o va lua.

Însă după aceasta mai târziu iarăș au venit egum(enul) și ne-au spus cum că oamenii din Gârcina nu să țin de acea așzare ce am făcut noi și nu vor să îngăduiască ca să s(e) scrie dijma.

Drept acéia văzând și noi neînțelegerea lor am dat această mărturie iscălită de noi la mâna egum(enului), ca hotărându-se moșiia să aibă a-ș căuta să-ș(i) îplinească paguba.

$\overline{\text{НОЕМ(ВРІЕ) КИ}}$ <28> * $\overline{\text{ЗСОД}}$ <7274 / 1765>.

Iordache stol(nic) <m.p.>.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/139.

29.

1766 ianuarie 20

† Ив Григоріе Александръ Гика в(о)евд(а), Бвж(ію) мил(о)ст(ію), г(о)спод(а)р(ъ) Земли Молдавскии. Scriem domniia mea la cuvios rugătoriu nostru

egumenul de la Mănăstire(a) Pângărații, săn(ă)tate. Îți facem știré că fiind oarișcaré pricină dispre parte Țării Ungurești pentru hotarul Moldovii și cu a Țării Ungurești, iață de cătră domnia mea îț(i) scriem și-ț(i) poroncim, ca toate ispisoacile ce va avea mănăstire(a), ori slovinești, ori românești, care vor arăta pentru hotărâre moșiilor și a munților ce să hotărâscu cu Țara Unguriască, ca fieștecare toate să li trimiț(i) aice la gÆ <3> log(o)f(e)t cu omul mănăstirii ca să s(e) scoată perilipsis de pe dânsăle, și iarăș să vor triimite cu omul măn(ă)stirii. Ce cum am zis îndată făr(ă) nici o zăbavă sau întârziere să triimiț(i) hrisoavile aice. Aceasta scriem.

ЛѢТ(О) *ΛΨΞΣ <1766> ΓΕΝ(Α)ΡΙΕ Κ̂ <20>.

Προχι Γ̂ <3> ΛΩΓ(Ο)Φ(Ε)Τ.

<Pe verso>: 1765 ianuarie 20. N. 138; La cuvios rugător(ul) nostru egumenul de la Măn(ă)stire Pângărații. Datisea zdravie .

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/138. Original, sigiliu în ceară roșie deteriorat.

30.

1766 (7274) iunie 29

† Adic(ă) noi târgovéții din târgu din Piatră, carii mai în gios ni vom numi numili, făcut-am adévrată scrisoarea noastră la mâna pricuviosului părintilui nostru Climent, egum(en) di Pângăraț(i), pricum să s(e) știe că având sf(ă)nt(a) măn(ă)stiri un mitoh aici în târgul Piitrii, care acil mitoh am vădzut pomilnic de la răpăosatul domnul Pitru voivoda, caré l-au dat mitoh Sf(i)n(tei) Măn(ă)stiri Pângăraților, care să hotăraști din sus cu Dumitraș popa, din gios cu Păvăleștii, cu Ștefan și cu Ioniț(ă), iar din drum la dial cu popa Irimia i cu Stan pah(arnic). Și când am hotărât această puțină moșie s-au dat această scrisoare.

ΛИТ *ЗСДА <1766> ЮН(І)Е К̂ <29>.

Dumitraș Popa.

Ion Tudos.

Alexandru Dobroliscu.

Tofan Șoldan.

Fivan Niculai șoltuz.

Toadir Olariu rizaș.

Toadir Butunoiu.

Și pintru mai mari credința am pus și pice(tea) târgului ca să s(e) criadză.

Și eu preutul Irimia am scris cu dzisa lor.

<Pe verso>: 45 stânjini g(os)pod arată hrisovul lui Petru vodă într-amândoa capeteli.

<Pe verso>: Zapisul locului din Piatra pricina ce-au fost cu târgovéții; 7274/1766 iunie 29; No. 140.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/140. Original.

31.

1766 iulie 27

† Иѡ Григоріе Александръ Гика в(о)евода, Бѡж(ію) мил(о)ст(ію) г(о)сп(о)дар(ъ) Земли Молдавскѡи. Scriem domniia me la cinstit și credincios boeriu domnii méle dum(nealui) Ioniț(ă) Cant(a) biv vel spat(ar), isprav(nic) de ținutul Niamțului, i dum(nealui) Costin Darie biv vel stol(nic).

Vă facem știre că domnii méle au dat jalobă Climent, egumenul de la Mănăstirea Pângărații, asupra unui Gheorghie Hâncul ot Niamț, zicând că are Sfânta Măn(ă)stire Pângărații 50 pământuri la satul Bălteștii ot Niamțu și cu loc cu iaz și alte 5 pământuri la păduri tot acolo, pe care au arătat că ari și ispisoi domnești și le înpresoară acel Gheorghie Hâncul cu părțile lui de cumpărătură ce ari.

De care înpresurare cerându-ș(i) dreptate, iată că domniia mia v-am orânduit și vă scriem, văzind carte domnii méle, negreșit să vă sculaț(i) și să mergiț(i) la aceli pământuri cu pricină și să cercetaț(i) din scrisorile a înbe părțile, și din stăpânirea și în frica lui D(u)mnezău după dreptate ce s-a cădia să hotărâți și să alegiți aceli pământuri de moșie a mănăstirii osăbite cu p(i)etri hotară de cătră cumpărăturile acelu Gheorghie Hâncul, dând și mărturie hotarnică în sămne iscălit(ă), cum și de toț(i) răzeși(i) și alții care s-or întâmpla la hotărât, ca de nu s-ar odihni vreo parte cu cercetarea și hotărârea de acolo, având altă a răspundi cu zi de soroc și cu mărturie hotarnică ce-ți face, să le dați zi de soroc să vie la Divan. Aceasta scriem.

* $\overline{\text{A}\Psi\Xi\S}$ <1766> Юліе КЗ <27>.

Прочи вел лѡг(о)ф(е)т.

<În interiorul documentului se păstrează o jumătate de foie ruptă cu conținutul de sus>.

<Pe verso-ul filei a doua>: Carte domnească pentru Băloșăști. (...); 1766 iulie 27.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/141 (Fig. 2). Original, difolio, sigiliu mic octogonal.

32.

1768 ianuarie 11

† Иѡ Григоріи Иван Калимах в(о)евода, Б(о)ж(ію) м(и)л(о)ст(ію), г(о)сп(о)дар(ъ) Зѡм(ли) Молдавскѡи. Cinstiț(i) și credincioș(i) boerii domnii méle dum. Costandin Ros(e)t vel spat(ar) i dum. Toader Canta biv vel ban. Vă face(m) știre că domnii méle au dat jalobă cuvios rug(ă)toriu nostru Climentu egum(en) de la Mănăstire(a) Pângărații, zicând că ari mănăstire(a) moșie la ținutul Niamțului, anume Siliștea, cari moșie

să hotărăști cu altă moșie a stol(nicului) Ștefan Catargiu și stol(nicul) cu moșie sa au cuprinsu cu stăpânire moșie mănăstirii giământati fără nici o scrisori sau dovez(i), și prin jaloza numitului egum(en) ci-au dat cătră domnie mea au arătat că în câteva rânduri au dus cărți g(ospo)d de hotărât și stol(nicul) Ștefan Catargiu nu s-au supus poroncei să m(e)argă la hotărât, făcându-ș(i) prilej că ari alti trebuinți ca să nu m(e)argă, și stăpâniști moșie mănăstirii.

Osăbit au mai jăl(uit) domnii méli că mai ari mănăstire(a) și altă moșie tot la acel ținut, anume Ivăniștii, aproape de cealantă moșie cé să numești Săliște, cari moșie Ivăniștii să hotărăști cu Roznovul, moșie dum(nealui) pah(arnicului) Neculaiu Rusăt, și iarăș au cuprinsu giământati de moșie mănăstirii Ivăniștii dum(nealui) pah(arnicul) Neculaiu Ros(e)t, fiind aproape de casile dum(nealui).

Și cerșând dreptati la domnie mea ca să-ș(i) hotărăsc(ă) moșiile mănăstirii, iată că vă scriem dum(neavoastră) să vă sculați și să mergiți acolo la mai sus numitele moșie și să aduceți de fați pe stol(nicul) Ștefan Catargiu, cum și pe pah(arnicul) Neculaiu Ros(e)t, și să strângeți pe toți răzășii și înpregiurașii din sus și din gios.

Și întâi să cercetați dum(neavoastră) pricina cu stol(nicul) Ștefan Catargiu cu ce chip stăpâniști moșie numenii¹ mănăstiri și dup(ă) scrisori și mărturii a oameni bătrâni s-o alegeți și să o stâlpiți cu p(i)etri hotară pe undi să va căde, cum și cu dum(nealui) pah(arnicul) Neculaiu Rusăt iar să cercetați dup(ă) scrisori și dovez(i) ce vor fi și să hotărăți și moșiia Ivăniștii a Mănăstirii Pângărații, alegând-o de moșie dum(nealui) pah(arnicului) Neculai Ros(e)t ca să stăpâniasc(ă) mănăstire(a) moșiile și să dați și mărturii hotarnic(ă) în sâmni ca dup(ă) mărturie ace(a) de hotărât să i să fac(ă) întăritur(ă) și de cătră domnie mea. Iar cari vor ave ceva a răspundi mai multu și nu să va odihni vreo parti cu hotărâre ce vi-ți face dum(neavoastră) acolo, cu zi de soroc să vii la Divan. Aceasta scriem.

Л(к)Т(о) *АѠѠИ <1768> РЕН(аріе) АѠ <11>.

РѠѠИ В(е)Л АѠГ(о)Ф(е)Т.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/131. Original, difolio, sigiliu oval.

¹ Așa în text.

33.

1768 (7276) mai 10

Chiril arhimandritul și egumenul dinpreună cu cu tot săborul de la Sfânta Mănăstire Bistrița, dat-am scrisoarea noastră la mâna lui Climent, igum(en) și a tot săborul Sfintei Mănăști(ri) Pângărațul, precum să s(e) știe că fiind luminată poronca mării sale Grigorie Alexandru v(oe)v(o)d la dumis(ale) spat(arul) Ioniț(ă) Cant(a) is(pravnic) i la dum(nealui) stolnicul Costin Darie, ca să cercetéze cu judecată dreaptă i împărțala unor țigani a acistor doao mănăstir(i).

Și înainte(a) dumne(a)lor boerilor adunându-ne fați după luminata poroncă dispre amândoao părțile, igumeni, călugări și țigani mănăstirilor acestor, mănăstire(a) Bistrița are

aceste suflete la Pângărați: o țigancă Marie cu șasă copii, feți și fete, ce o ține Apostul Zotic, țigan al Pângărațului, și aceștii copii au mas de împărțală, și iarăș are pe Marie țigancă cu cinci copii, feți și fete, ce o ține Petre, țigan al Pângărațului, aciști copii au rămas de împărțali. Atâta are Bistrița la Pângărați.

Arătăm și ce are Pângărațul la Bistriț(a): o țigancă Varvara, fata lui Apostul cel bătrân, țigan al Pângărațului, ce o ține Luposchi, are un ficior holtiiu și doăă fete mari ale ei, aceștea au rămas de împărțală; și iar pe un Gavril sin lui Apostul, și un copil al acistui Gavril, iar să s(e) înaprță; și iarăș o țigancă Sanda, fata lui Apostul, cu un copil pe care o au dat Bistrița la Biserici; și iar o țigancă, fata Sandii, făcută cu alt bărbat mai nainte, acēște iar să s(e) înaprță; și iar doao țigance, Nastasii și Marie, fete lui Halischi, țigan al Pângărațului, cu patru copii ai acestor țigance, pe care le-au fost dat bistriceni(i) la boeri, au rămas să s(e) înaprte; și iară o țigancă Varvara, fata lui Apostul Zotic, țigan al Pângărațului, ce o ține Ion Micleș, țigan al Bistriți(i), și are trii copii mici, au rămas de împărțală; și iară o țigancă Iftimie, ce o ține Ionițe al lui Dum(i)trașcu, cu o fată ai ei, au rămas de împărțal(ă); și iar o țigancă, Anuța, nepoată lui Nistor, țigan al Pângărațului, cu trii copii, și cu o fată a ei, aceștea iar de împărțal(ă). Atâta are Pângărațul la Bistrițe.

Și s-au făcut piste tot, suflete triizeci și noao la amândoaă mănăstirile, și la înaprțal(ă) s-au venit Bistriții 19 pol suflete și Pângărațului iarăș 19 pol suflete, cum s-au împărțit au luat Bistrița pe Varvara, fata lui Apostul cel bătrân, cu trii copii ai sei, și pe Gavril sin Apostul cu un copil al său, și pe Sanda, fata lui Apostul cu o fată i cu un copil al său, și iar pi Nastasia și pe Marie, fete lui Halischi, cu patru copii, și pe Iftimie, ce o ține Ioniți, cu o fată a ei; și iar pe Anuța, nepoată lui Nistor, cu trei copii și o fată, care s-au făcut suflete doăăzeci și doao la Mănăstire(a) Bistrița.

Iar la Pângărați au rămas aceștea: Marie, ce o ține Apostul Zotic, cu șasă copii a ei, feți și (fe)te; și iarăș Marie, ce o ține Petre, cu cinci copii; și iarăș o fată a Marii lui Apostul Zotic, anume Varvara, cu trii copii mici, această Varvara iaste din cei șasă copii a Marii, ce scrie mai sus; și au mai dat Bistrița la Pângărați un țigan, anumi Ion Micleș, și s-au făcut piste tot la Pângărați suflete șaptesprezece.

Au trecut la Bistrițe cinci suflete mai mult. Acele cinci suflete când s-or cere să s(e) de cu pace făr(ă) de nici o judecat(ă), că s-au hotărât.

Așjidire și Pângărațul să stăpâne(a)scă acéli șaptesprezece suflete cu paci. Și de acum înnainte să nu mai fie pricinii pentru aceștea ț(ga)ni, că ne-(a)m așezat cum au fost mai bine și ași ne-(a)m priimit și ne-am odihnit și o parte și alta.

Însă să s(e) știe că ne-(a)m mai judecat pentru muntele Târhaosul, și pentru Poiana Colacul, și pentru Braniștea din Pângărăcior, și pentru Grigoraș ț(ga)nul Bărnici. Și toate acestia au rămas să le stăpâne(a)scă Pângărațul cu pace dispre noi.

Și pentru credința ne-(a)m și iscălit mai jos.

Λετ *ⲗⲉⲟⲥ <7276> ⲙⲁⲛ ⲓ̅ <10>.

Κύριλλος ἀρχιμαν(δρίτης) ὁ τῆς Μπιστριτζας <Chiril, arhimandritul Bistriței>¹

<m.p.>.

Climent egum(en) Pângărați <m.p.>.

<Pe verso-ul filei a doua>: *3005 <7276> ΜΑΗ Ἰ̇ <10>; μερασία τον κατσηβελον με την πιστριτσα / Împărțirea țiganilor cu Bistrița¹.

ANI, Fond Mănăstirea Sfântul Sava, XXVIII/48. Original, difolio .

¹Transcrierea și traducerea aparțin doamnei Lidia Cotovanu, căreia îi mulțumim și pe această cale.

34.

1770 ianuarie <f. z.>

De la boerii Divan(u)lui Cnejăii Mold(o)vzii

Să face știre cu această carte a Divan(u)lui că după salvogardie preînălțat(u)lui feldmar(e)șal ce s-au dat svinții sali Climent egumenul Mănăstirii Pângărațai ot ținut Niamțului ca să aibă treidzăci liud(i) pentru slujba și posloșanie mănăstirii, iată s-au dat și de la Divan această carte, și să poroncești dum(nea)v(oastră) ispravnici(i) ca după salvogardie înălțmii sali să urmați și acești treidzăci liud(i) să nu să superi întru nimică la orice rândueli vor fi pe alți lăcuitori, fiind că s-au lăsat să fie pentru slujba și posloșanie mănăstirii.

L(upu) Balș (log)(o)f(e)t <m.p.>.

Vas(ile) R(oset) hat(man) <m.p.>.

Ion Cant(acuzino) vist(iernic) <m.p.>.

Cost(ache) C(rupen)schi spat(ar) <m.p.>.

Arg(hiri) ban <m.p.>.

Alixand(ru) pah(arnic) <m.p.>.

Gen(arie) 23: 1770.

S-au trecut la condică.

Ște(fa)n.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/146. Original, difolio.

De la Divanul Moldovii

Să face știre pîntr-această carte de la Divan voao vornicelor și tuturor lăcuiitorilor ce vă aflați șazători pe moșiile Mănăstirii Pângărații, că viind sfinția sa egum(enul) de la mănăstire, au arătat cum că la toate céle obicinuite ale pămîntului nu vă supuneți a sluji la mănăstire, și a da dijma pe obicei și alte multe neagiunsuri că faceți egum(enului), care toate cercetându-să după buna dreptate ce s-au găsit cu cale, s-au hotărât în ce chip să să urmeze.

Adecă fiștecare lăcuiitoriu să aibă a sluji la mănăstire 12 zile într-un an, după cum să arată pin ponturi ce s-au obicinuit de la o vréme încoace, iar care lăcuiitoriu nu s-a supune să slujască, să fie volnic egum(enul) a-l supune, iar de nu va avea trebuință egum(enul) de lucru să ia de tot căsariul câte 2 lei într-un an. Cărciune cu băutură pe moșiile mănăstirii numai egum(enul) și cei ce să vor învoi cu egum(enul) să fie volnici a vinde, iar cei ce vor îndrăzni fără voia egum(enului), pe unul ca acela să fie volnic egum(enul) a-l popri să nu vîndă băutură. Dijma să ia egum(enul) din toate după obicei, fânețele ce sânt pe moșiile mănăstirii să poprească egum(enul) cât ar fi pentru trebuința mănăstirii, și ce va mai trece să dea lăcuiitorilor ce șād pe moșiile mănăstirii cât va fi pentru trebuința bucatilor lor, iar ci va prisosi mai mult pesti trebuința lor, iarăș egum(enul) să fie volnic să o dea cu-i va vrea. Morile ce-au făcut unii din lăcuiitori cu cu tocmeală cu egum(enul) ce au fost mai înaintea, acia tocmeală să nu să ție în seamă, și morile să le ia egum(enul) supt stăpînirea mănăstirii, cum și morile ce s-au obrăznicit unii din țărani de au făcut în țaria lor pe moșiile mănăstirii, de va fi făcută de curând și n-au apucat a-ș(i) scoate cheltuiala ce au făcut cu moara și cu iazul, să-i întoarcă egum(enul) cheltuiala și să ia moara supt stăpînirea mănăstirii. Și acia cheltuială să să prețuască prin marafetul Isprav(nicie).

Pentru munți pe unde sânt locuri de stăni, să aibă a să tocmi cu stăpînul munților și așa să pue stână, și cu prețul ce ar da alții streini, dāndu acei de loc mai volnici să fie acei de loc. Pentru munți să aibă a să așaza vānătorii cu egum(enul) după cum au fost obiceiul vechiu. Lăcuiitorii cum și bejānarii să nu fie volnici a șādea pe loc de țarină sau de fānețe ce numai la siliște. Și pentru acei ce vor șādea pe loc de țarini și de fānețe, de nu s-or ridica de voia lorca să meargă la siliști, scriem dum(nea)v(oastră), de primăvară și fără voia lor să-i rādicați și să-i așazați la sate unde trăesc și alți lăcuiitori.

Deci după hotărārea ce s-au arătat mai sus să aveți a urma și a da ascultare la toate, și scriem dum(nea)v(oastră) ispravnici, oricare din lăcuiitori nu s-ar supune după hotărārea ce s-au arătat mai sus, pe unii ca aceia să-i cerți ca să să veghe și alții.

*^ΛΨΩΑ <1771> ren(apîe).

(Lupu) Balș (log)(o)f(e)t <m.p.>.

Sturzea vor(nic) <m.p.>.

Vasile Roset hat(man) <m.p.>.

Alixand(ru) pah(arnic) <m.p.>.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/144. Original, difolio.

36.

1771 ianuarie 27

Căpitanului Ion de plăeși, săn(ă)tate. Pentru 29 de oameni din plăeși ot Pânpărați¹ pe cari i-au dat Divanul cu izvodî iscălit ca să fii pentru poslușanie Mănăstirii Pângăraț(i)lor. Deci să cauți de acum înainti la triaba, plăeșii întru nimic să nu te atingi a-i mai supăra, ce să fii pentru a a mănăstirii poslușanii după poronca Divan(u)lui și să le spui că după poronca Divan(u)lui iat(ă) le poroncim și noi să cauti cu toții să fii supuși și să de ascultar(e) la toati slujbile și poslușaniile mănăstirii, fiind că cu slujbi și poronci n-au a să supăra, că or(i) cari nu s-a supuni și n-a da ascultari la cel(e) ci-i va poronci părinteli igumen, să știi că să va pedepsi. Aceasta.

* ⲁⲱⲩⲁ <1771> ϣⲎⲁⲓⲉ ⲕⲗ <27>.

Ion Razu stol(nic) <m.p.>.

lord(ache) D(a)r(ii) spat(ar) <m.p.>.

<Pe fila a doua>: ἐπέρασε κ(αὶ) εἰς τον κόντηκα / A intrat și în condică; Ce o ține Lățscărachi vor(ni)c.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/159. Original.

¹ Pângărați.

37.

1771 mai 5

Cătră dum(neavoastră) päh(arnice) Vasăli Ruseti i dum(neavoastră) spăt(are) Iordachi Darii, is(pravnici) de țin(u)tu(l) Niamțul(u)i de la Divan(ul) Cnejii Moldovii.

Poroncă.

Pentru că aice la Divan ni-au arătat sfinție sa Climent, egumin de la Măn(ă)stire(a) Pângărații ot ținut(ul) Niamțului, cum că ar fi având sfânta măn(ă)stiri o moșioară, anumi Săliște ot Almaș, departi de Dobreni ca la pol ceas, avându și urici de miluire de la mările sa răpăosat(ul) Pătru vodă, și păr(ă) acmu ar fi stăpânit-o cu pace, iar de la o vreme încoaci luându-ș(i) Fotie cu cumpărătură moșie Mășcăteștii de la Neculai Jora, au dat-o zăstri dumisali stol(nicului) Ștefan Catargiu, și mai cumpărându stol(nicul) o sumă de pământuri în sat în Dobrini de la niști răzăș(i) mazili carii sânt șezători la acel loc la acel loc, au vinit de s-au aședzat cu șidere(a) dumisali în Dobreni.

Și fiind că moșie Mășcăteștii și Dobrenii să înpreună în hotară cu moșile acistor măn(ăs)tiri, Bisericanii, Pângăraților i Gârcina, Precista de Roman, cu Budeștii, și cu

dumn(e)alui Costin Darii, aciste hotară să alătură și să împreună cu acei 2 moșii ali dumisali stol(nicului) Ștefan, din cari arată părintili numit egumen, cum că să întinde stol(nicul) de intră și în moșiile măn(ăs)tirii de li e mai pe giumătați, după cum viți înțălegi dum(neavoastră) mai pre largu din răvaș de jalobă ce-au dat.

La cari cerșindu-ș(i) driptati de la Divan, iată scriem dum(neavoastră) să cercetaș(i) pricina aceasta foarti cu cu amăruntul și în frica lui Dumnăzău și pe scrisori și dresă ci or fi avându și o parti și alta, să le hotărâți moșiile măn(ăs)tirii despre moșiili dumisali Ștefan Catargiu, puindu și p(i)etre în sămni ca să nu să asupriasc(ă) piste driptate, și pi hotăre ci viș(i) face după cum viș(i) găși cu cali și cu driptate prin mărturie dumilorvoastre să înștiințat(i) Divanul. Aceasta, și fiș(i) dum(neavoastră) sãn(ă)toși.

* $\overline{\text{AVWA}}$ <1771> MAH $\widehat{\text{E}}$ <5>.

Ai dum(neavoastră).

(Lupu) Baș (log)(o)f(e)t <m.p.>.

Sturzea vor(nic) <m.p.>.

Cost(an)d(i)n vornic <m.p.>.

(...) <m.p.>.

S-au trecut în condică.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/143. Original, difolio.

38.

1771 iunie 17

Cătră dum(neavoastră) isprav(nici) di țin(utul) Niamșului Ioan Raz(u) stol(nic) i Iordach(e) Darie spăt(ar).

De la Divan(ul) Cnejii Moldovii

Poroncă

La Divan au dat jalobă Climent, egum(enul) di la Măn(ă)stire(a) Pângărații, că are o moșie, anumi Almașul, la țin(utul) Niamșului, din care moșie au fost cuprinsu cu înpresurare o bucată de loc Măn(ă)stire(a) Bistrița, și mergând dumn(eavoastră) acolo ați hotărât și ați diosăbit parti mănăstirii după dovezăle ci ați gășat, dar pietri n-ați pus păr(ă) acum.

Pentru care iată scriem dum(neavoastră) să cercetași și di n-ați hotărât precum zăci egum(enul), să mergiți să faceți hotărâre strângând fați atâta pi egum(en) de Bistrița, cât și pe alți înpregiuraș(i). Și după cum viți cunoaște cu dreptati să faceți alegere și hotărâre stălpind cu pietri hotară și să dați și mărturie hotarnică la parti(a) ci s-a căde.

Baș (log)(o)f(e)t <m.p.>.

Arg(hiri) ban <m.p.>.

Alixand(ru) pah(arnic) <m.p.>.

1771 iuni(e) 17.

Trecută în condică de Ștefan condicar.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/145. Original.

39.

1772 iunie 23

De la boerii Divanului Cnej(iei) Moldovii.
Cătră ispravnicii de țin(utul) Niamțului.

Să face știré dum(nea)v(oastră) că la Divan au jăluit părintele egumen de la Măn(ă)stirea Pângărații cum că dum(nea)v(oastră) după carte(a) Divanului și după izvod iscălit de la Divan ce ari pentru 30 liudi poslușnici ce i s-au dat cu salvogvardie preînălțat(u)lui feldmar(e)șal ca să fie pentru poslușanie măn(ă)stirii, nu-i țineți în samă. Pentru care iată și acum cu această carte scriem dum(nea)v(oastră) să căutați și după carte(a) Divanului și izvod iscălit de Divan ce ari egumen(ul) la mână să urmați și întru nimică să nu fii supărați acești 30 poslușnici, ce să fii numai pentru slujba sfintei măn(ă)stiri.

Baș (log)(o)f(e)t <m.p.>.

Sturzea vor(nic) <m.p.>.

Con(stan)d(in) Grecean(u) ban <m.p.>.

Alixand(ru) pah(arnic) <m.p.>.

Ion Canta(cuzino) vist <m.p.>.

(...) spat(ar) <m.p.>.

Co(sta)nd(in) Grece(an) ban <m.p.>.

Alixand(ru) pah(arnic) <m.p.>.

1772

iuni(e) 23.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/148. Original, difolio.

40.

1772 iulie 10

Din poronca dum(nealor) veliților boerii ai Divanului Cnejii Moldovii ne-(a)u venitî carti Divanului întru care ni să poroncești ca să hotărâm moșie Săliști a Sfintii Măn(ă)stiri a Pangaraților de cătră moșia Măn(ă)stirii Bistriții și de cătră alti hotar(e), arătând la Divan sfințâia sa părintile Climent, egumenu ce esti la Pangarați, că această moșie Săliștea esti înpresurat(ă) de cătră alte hotară.

După poronca Divanului am urmat și am mârș la locu unde esti această moșie și p(r)in scrisori și hrisovu Măn(ă)stirii Bistriții am cercetat hotaru(l) aceștii moșii Săliștii a Măn(ă)stirii Pangaraților, și s-au găsât hotaru(l) aceștii moșii din Pietrile Albe ce sânt dispre Hărcă, și mergi drept din piatră în piatră ce s-au pus o piatră într-un picioru în câmp la

Pietrile Albe, și altă piatră pusti drum(ul) Almașului ce mergi la piatră, și altă piatră pusti pârâu într-un picioru, și una în movila de lângă vale ce-i zic Căcacea. Din movilă dreptu supt de(a)lu la bouru vechiu ce esti într-un jugastru cu trei craci, alături s-au pus piatră și s-au făcut și bouru nou într-un fagu mare iar cu trei craci. De acolo mergi drept pe picior la de(a)lu pân(ă) în fântâna lui Varlam p(r)in pădure, și iarăș să să știi din sus dispre Almașu din Pietrili Albe de când s-au zis mai sus mergi hotaru(l) în Comori dispre apa Almaș(u)lui, de acolo în fântâna albă, din fântâna albă în gura pârâului, din gura pârâului mergi dreptu pe drum în apa Almașului în matca vechi, și totu matca vechi în jos pân(ă) în capul hotarului undi au fost metocu(l) Măn(ă)stirii Pangarații.

Și cercetând pricina aceștii moșii Săliști, așa am găsit cu cale și cu dreptati și am hotărât și noi și am dat această carti de hotărât la mâna sfinții sale părintelui Climent, egumănu(l) de Sfânta Măn(ă)stire Pangarații ca să-i fii de încredințare. Aceasta.

✠[Ⓜ]ΑΨΩΒ <1772> ΙΩΑΝΝΙ Γ̃ <10>.

Iordache Darii is(pravnic) <m.p.>.

Κύριλλος ἀρχιμανδρίτης ὁ τῆς Μπίστριτζας <Chiril, arhimandritul Bistriței>¹
<m.p.>.

<Pe verso-ul filei a doua>: Siliștea ot Almaș; N° 187; 1772 iulie 5.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/147. Original, difolio; *Ibidem*, I/6. Rezumat.

¹ Transcrierea și traducerea din limba greacă aparțin doamnei Lidia Cotovanu, căreia îi mulțumim și pe această cale.

41.

1773 aprilie 3

De la boerii Divanului a Cnej(iei) Moldovii.

Cătră dum(nealor) ispravnicii de țin(utul) Niamțului, Ilie Ros(e)t biv vel pah(arnic), și

Poroncă.

Vi s(e) face știre că sfinția sa chir Climentu, igum(enul) Măn(ă)stirii Pângăraților au dat jalbă la Divan cum că aproape de măn(ă)stire asupra Muntelui iaste un loc ce să numește Tarcăul, loc de hrană și poeni cu erburi de fânațe, și cu apă de pește, și mori țărănești, pe care loc să află și 20 de oameni trăitori, fiind moșia măn(ă)stirii. Și acești oameni¹ (ce lă)¹cuescu pe acea moșie, fiind plăeși, au vătăjălul lor, carele nu va să lase pe lăcuiitori să lucrez(e) măn(ă)stirii cele 12 zăle, boerescul ce să cade, dup(ă) ponturile Divanului, ce va acel vătăjăl ca s(ă) ia acea moșie de la măn(ă)stire mai mult în dar de la măn(ă)stire făr(ă) voia călugărilor și să stăpâniască el moșia, și dejma să ia el, și oameni să lucriz(ă) lui, și să fac(ă) și alte negustorii și chivernisele a lui.

Și întru acestu an nevrând părinții măn(ă)stirii ca să mai las(e) moșiia cu prețul ce da el mainainti, au vrut ca s(ă) ia moșiia supt stăpânirea măn(ă)stirii, și trimitând ig(u)m(enul) călugări ca s(ă) vaz(ă) céle ce vor fi pe moșie și să opriască și o vam(ă) de iarbă pentru triaba măn(ă)stirii, acel vătăjăl fiind om dârzu și sãmăț, au ținutu calea călugărilor, și au sărit cu gâlceav(ă) și bătae, și i-au întorsu înapoi. Mai multu văzându acel vătăjăl că n-a fi bine, au venit la igum(en) cu alti tovarăș a lui și au făcut tocmală cu ig(u)m(enul) ca s(ă) cosască de tot omul cât(e) o falce de fân în iarba măn(ă)stirii în loc osăbit, și să fie falcea drept șase zăle, iar pentru alte 6 zăle să dea câte un leu la măn(ă)stire și erburile să fie a lor să le cosască toate, cum vor fi pe moșie, și să dea și dejma din toate dup(ă) obiceii.

Pe care așzare au dat și zapis, și acel vătăjăl dup(ă) ce au cuprinsu toate erbile și li-au împărțit cui au vrut cu ce ține de tocmal(ă), la care au cerut igum(enul) dreptate.

Ce iată să scrie dum(nea)v(oastră) ca s(ă) aduceți pe acel vătăjăl, și dup(ă) zapisul lor să-i supuneți la toate dup(ă) tocmală sau să li s(e) ia acea iarbă ce să poprise ca s(ă) să cosască pentru măn(ă)stire, și să împliniți și câte 2 lei de cas(ă). În scurtu dup(ă) zapis să-i supuneți ca s(ă) nu mai vie j(a)lbă la Divan.

L(upu) Balș (log)(o)f(e)t <m.p.>.

Alixand(ru) pah(arnic) <m.p.>.

* $\overline{\text{ЛВУГ}}$ <1773> $\overline{\text{АП(РИЛІЕ) Г}}$ <3>.

$\overline{\text{Прочит в}} <2> \overline{\text{ЛВГ(О)Ф(Е)Т}}$.

S-au trecut la condic(ă).

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/149. Original, difolio.

¹ Rupt.

42.

1773 aprilie 3

De la boerii Divan(u)lui a Cnej(iei) Moldovei.

Cătră dum(nealor) ispravnicii de țin(utul) Niamțului, Ilie Roset biv vel pah(arnic).
Poroncă.

Vi s(e) face știre că sfinția sa chir Climentu, igum(enul) Măn(ă)stirii Pângăraților, au dat jalbă la Divan cum că între poslușnicii măn(ă)stirii sântu 4 oameni, anume Dumitru, Lupul, Moisa și Ichim, oameni răi, semeți, nesupuși, gâlcevitori, arțăgari și bătăuși, fac de-a pururea răutăți și bătăi în toate părțile. Pân(ă) și în Streaja împăr(ă)tiască au bătut cazacii și li-ar fi spart și capetile, și asupra călugărilor să scoală cu zorbale și ocări, vrându ei ca s(ă) fie de sineș volnici și nestăpâniți, după cum pre largu veț(i) pliroforisi dum(nea)v(oastră) din răvașul cel de jalbă a igum(enului) care vi s-au trimis.

Pentru carii dup(ă) jalba igum(enului), iată să scrie dum(nea)v(oastră) și vi s(e) poroncește de la Divan ca s(ă) trimiteti ca să aduceți faț(ă) pe acești oameni și să faceți cercetare. Și fiind dup(ă) cum jălueste igum(enul), dum(nea)v(oastră) să le ve'niți de hac

dup(ă) vinili și faptele lor, supuindu-i suptu ascultarea și poroncile măn(ă)stirii la rândul lor¹, precum sântu și ceilalți lucrându cele 12 zăle pe an și altile ce vor fi, cum și dejma din sămănături încă să dea, și să fie supuș(i) igum(enului) spre trebile măn(ă)stirii, poroncindu-le ca s(ă) nu mai fac(ă) bătai și alte zorbalăcuri, că apoi să vor giudeca cu Divanul.

L(upu) Balș (log)(o)f(e)t <m.p.>.

Alixand(ru) pah(arnic) <m.p.>.

* $\overline{\text{ЛВШГ}}$ <1773> $\overline{\text{АП(РИ)ЛЕ}}$ $\overline{\text{Г}}$ <3>.

Прочит вт(ори) лшг(о)ф(е)т.

S-au trecut la condic(ă).

<Pe verso-ul filei a doua>: 1773 aprilie 3 / N° 150; Pentru apărare măn(ă)stirii(i) i (...)li domnești; Pen(tru) apărare măn(ă)stirii(i).

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/150. Original, difolio.

EDIȚII: Vasile Mihordea, Ioana Constantinescu, Corneliu Istrati, *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, vol. II, *Moldova*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1966, p. 452-453, nr. 451.

¹Șters, ilizibil.

43.

1774 ianuarie 24

De la boerii Divanului a Cnejeii Moldovii.

Cătră dum(nealor) isprav(nicii) de țin(utul) Niamțului.

Să face știre dum(nea)v(oastră) pentru 30 liudi scutelnici ce are Mănăstire(a) Pângărații, care după poronca prea înălțatului feldmar(e)șal i s-au dat și cărțile Divanului, scriind dum(nea)v(oastră) ispravnicilor pentru acești liudi scutelnici din Pângăraț(i) să nu-i puneț(i) la nici o orânduială, ce să-i lăsaț(i) să fie numai pentru slujba mănăstirii. Dar acum viind la Divan svinție sa egum(enul) mănăstirii, au arătat cum că dintr-acei 30 scutelnici, zăci liudi sânt foarte nesupuș(i) și înprotivitori, și nu numai că fac mare răzvrătiré și pricină de stricăciuni satului Pângărații, ce încă și mănăstire nu are nici o poslușanii de la dănșii, și au cerut de la Divan din oamenii de la Stejar să i să rânduiască 10 scut(elnici).

Deci iată scriem dum(nea)v(oastră) pe acei 10 liudi ce-i va arăta svinție sa egum(enul) mănăstirii că sânt răi și nesupuș(i), de aice înainte să-i puneț(i) dum(nea)v(oastră) la toate orânduile ce or fi pe ținut și în locu(l) lor să scutiț(i) dum(nea)v(oastră) 10 liudi de la Stejar ca să fie iarăș 30 scutelnici a mănăstirii deplin, după cum iaste poronca.

(Lupu) Balș (log)(o)f(e)t <m.p.>.

Cropiț(chi) vor(nic) <m.p.>.

Iordache Canta vist(ier) <m.p.>.
Beld(iman) ban <m.p.>.
Alixand(ru) pah(arnic) <m.p.>.
(Constantin) Balș stolnic <m.p.>.
Iordachi spătar <m.p.>.
1774 ghen(arie) 29.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/151. Original, difolio.

EDIȚII: Vasile Mihordea, Ioana Constantinescu, Corneliu Istrati, *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, vol. II, *Moldova*, p. 459-460, nr. 460.

44.

1774 ianuarie 29

De la boerii Divanului a Cnej(iei) Moldovei.

De vréme ce sfinția sa Climentu, igum(enul) de Pângărați au arătat la Divan carte(a) răposatului Mihai v(oe)vod Racoviț(ă) din *зѣл <7230 / 1722 august 7>¹ dată igum(enului) și soborului măn(ă)stirii, cu care să fie volnic a opri și a apăra toate văile cu peștele din hotarul măn(ă)stirii, Valea Bolovanului, Brateșul Tarcăul, Frasinul, Ața și Cracul, să nu vânez(e) nimeni pește dintr-acești văi, iar pe cine vor afla vânându pește sau altă hiar(ă) în hotarul măn(ă)stirii să aibă ale lua măn(ă)stire. Și arătându igum(enul) că toți acei ce lăcuescu pe acele văi neconțin prindu pește și măn(ă)stirea n-are nici un folos, iată de la Divan încă s-au întărit măn(ă)stirii ca văile arătate mai sus și de acum înainte să fie apărate, nimeni să nu vânez(e) pește fără(ă) de știrea igum(enului) și a săborului, iar carii n-ar urma poroncii, acelora să li s(e) ia măistriile.

L(upu) Balș (log)(o)f(e)t <m.p.>.

Cropiț(chi) vor(nic) <m.p.>.

Arg(hir) post(elnic) <m.p.>.

Alixand(ru) pah(arnic) <m.p.>.

Cost(antin) Balș stolnic <m.p.>.

M. Dira post(elnic) <m.p.>.

*ЛѢВДА <1774> ГЕН(АРІЕ) КѢ <29>.

Прочит вт(ори) лѢГ(О)Ф(Е)Т.

S-au trecut la condic(ă).

<Pe verso-ul filei a doua>: Cărți pen(tru) păduri și pen(tru) vânare peștelui di pe pârie să nu îndrazniasc(ă) nime fără știre egum(enului).

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/152. Original, difolio.

¹ ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/117; A se vedea documentul nr. 8 din studiul de față.

45.

1774 ianuarie 29

De la boerii Devanului a Cnej(iei) Moldovii.

Cătră dum(nealor) Ilie Ros(e)t biv vel pah(arnic) și Iordache Gheuca, isprav(nici) de țin(utul) Niamțului.

Să face știre dum(nea)v(oastră) că sfinția sa Climentu igum(en) de la Măn(ă)stirea Pângărații între 30 liude ce are scutelnici măn(ă)stirea, dup(ă) poronca preainălțatului feldumar(e)șal și a Divanului zéce liude sântu foarte nesupuși și înpotrivitori, oameni răi, gâlcivitori și ocărători, carei în multe rânduri s-au rădicat și asupra igumi(ni)lor ce-au fost dup(ă) vremi la acea măn(ă)stire, și nu numai că fac mari răzvrătiri și aduc pricini de stricăciune satului Pângărații, ce încă și măn(ă)stirea n-are nici o poslușanie de la dânșii.

Pentru care oameni arătat-au igum(enul) și mărturie la Divan de la arhimandritul și igum(enul) de Bisericani Misail, și Eftimie Canano, ig(u)m(enul) de Săcul, și Sălvestru, igum(enul) de Hangu, întru care arată toate faptele și răutățile acelor oameni, care mărturie iasti iscălită și de dum(nealui) pah(arnicul) Iordache Darie, ce-au fost isprav(nic), cum că pe acei oameni i-au certat și i-au pedepsit de multe ori, și nu s-au părăsit de faptele lor.

Deci fiind că acei oameni sântu aducători de gâlcevi și de toate răutățile, care aduc supărare măn(ă)stirii de nu să poate odihni dup(ă) cum ni-am adeverit și din mărturia arătată mai sus. Iată de la Divan să scrie dum(nea)v(oastră) cu hotărâre asupra primăvării să-i rădicați pe acei 10 oameni ce va da igum(enul) izvod din satul măn(ă)stirii și să-i mutați într-alt sat unde veți socoti, afar(ă) în ținut, pe carii să-i puneți și la rânduelile Divanului, dup(ă) cum să scrie dum(nea)v(oastră) prin deosăbite carte și să odihniț(i) măn(ă)stirea de acei oameni răi și răzvrătitori ca s(ă) nu mai vie jalbă la Divan de la măn(ă)stire pentru dânșii.

L(upu) Balș (log)(o)f(e)t <m.p.>.

Cropiț(chi) vor(nic) <m.p.>.

Arg(hir) post(elnic) <m.p.>.

Alixand(ru) pah(arnic) <m.p.>.

Cost(antin) Balș stolnic <m.p.>.

M. Dira post(elnic) <m.p.>.

* $\overline{\text{ЛШУДА}}$ <1774> $\overline{\text{ГЕН(АРІЕ) КФ}}$ <29>.

$\overline{\text{ПРОЧИТ ВТ(ОРИ) ЛШГ(О)Ф(Е)Т}}$.

S-au trecut la condic(ă).

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/153. Original, difolio.

46.

1774 februarie 3

Cuvioasă arhimandrite și egumene a Svintei Mănăstiri Bisericanii chir Misaile, să fii sănătos și blagoslovit. Cuvioșie sa Climent, egum(enul) Măn(ă)stirii Pângărațul, ni-au arătat cum că moșia Pângărațul a aceștii mănăstiri să împreună cu hotarul moșiei Biczul a Bisericanilor la răpe. Și fiind că răpile acéstea sânt în hotarnica Pângăraților ca să le stăpânească, și din ce pricină nu să știe că le stăpânește Bisericanii, au cerșut ca să să facă cercetare pentru acéle răpe.

Pentru care scriem cuvioșii tale ca împreună cu numitul egum(en) să vă adunați la locul acel de pricină, și scoțind scrisorile ce viț(i) fi având și o parte și alt, atâta din scrisori, cât și din mărturiile oamenilor ce vor fi știind, precum să va afla cu cale și cu dreptate să vă așăzați ca să nu mai fie pricină. Iar neputându-vă învoi, să vă puneți zi de soroc ca să veniți să vă judecați și să ia sfârșit pricina cu driaptă hotărâre. Aceasta.

*ΑΨΩΔ <1774> ΦΕΒ(ρ)ΣΑΡΙΕ Γ <3>.

Gavriil Mitropolit <m.p.>.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/154. Original, difolio.

47.

1774 iunie 14

În izvodul de scutelnicii mănăstirilor ce s-au dat la Departamentul oștenesc s-au pus 60 liudi scutelnici Măn(ă)stirii Pângărațului, pentru care s-au dat la mâna egumen(u)lui aceast(ă) țidulă ca să-i fie de încredințare. Aceasta.

1774 iunii 14.

Gavriil Mitropolit <m.p.>.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/155. Original.

Prea înălțate doamne,

Jăluim măriei tale pentru dum(nealui) ban(ul) Ștefan Catargiu, că având Măn(ă)stirea Pângărațul o moșioară, anume Siliștea ot Almașul Mic danie de la răposatul Pătru v(oe)v(o)d, dum(nealui) banul luând moșia Mășcăteștii de zestre de la Fotie Liptan, și fiind că să împreună aceste moșii în capete, s-au tinsu și au luat moșia măn(ă)stirii în jumătate și o stăpânește dum(nealui). Rugăm să fie mila măriei tale să ni să rânduiască hotarnici, dum(nealui) pah(arnicul) Iordache Darie și dum(nealui) jicnicieriul Sandul din Bădești ca s(ă) meargă la fața locului, și după scrisori și stăpânire véche și după mărturiile lăcuiitorilor bătrâni să s(e) hotărască moșia cu dreptate prin carte de bluestem. Așa rugăm, și ce a fi mila măriei tale.

Al măriei tale plecat rugător,

Climent, egum(en) Măn(ă)stirii Pângărați ot ținut Neamțul.

Carte la Is(prăvnicie) și la acești doi boeri să cerceteze cu amărunt scrisorii și dovezile ce vor arăta de îmbe părțile, și de vor cunoaște că are mănăstire(a) vreo strămbătati, atunci să îndrepteze și precum va fi cu drept, în frica lui Dumnăzău după scrisori și dovezi să și hotărască.

Vtori (?) log(o)f(e)t.

ген(аріе) ѿ <10>.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/170. Original.

† Иѡ Григоріе Александръ Гика в(oe)в(о)да, Б(о)ж(ію) мил(о)ст(ію), г(о)сподар(ъ) Земле Молдавскон. Cinstiț(i) și credincioș(i) boerii domnii mele dum. Lăscărache Ros(e)t vel spat(ar), is(pravnic) de țin(u)t(ul) Neamțului, i dum. Iordache Darie biv vel pah(arnic), i Sandul sulgériul. Vă facem știre că domnii mele au jăluit rugătoriul nostru Climent, egum(enul) de la Măn(ă)st(i)rea Pângărații ot Neamți, arătând că are mănăstirea o moșie la ținutul Neamțului, anume Siliștea ot Almașul Mic, danie de la domnie sa Petru vodă, care moșie să lovește în capete cu moșia Mășcăteștii a a dumi(sale) banului Ștefan Catargiu, și s-ar fi (în)tinsu banul Catragiu cu moșia dumisale Mășcăteștii și ar fi luat moșia mănăstirii în gium(ă)tate. Și cerșindu-vă pe dum(nea)v(oastră) boeri hotarnici ca dupe scrisori ce are să hotărască moșia Siliștea a mănăstirii.

Iată că vă scriem, luând cartea domnii mele să mergeț(i) la numita moșie și fiind față și dum(nealui) banul Catargiu cu toate scrisorile moșii Mășcăteștilor, cât și alți răzăși împregiurași, să cercetaț(i) toate scrisorile de îmbi părțile, și așa pe arătarea scrisorilor și

mărturii a oameni bătrâni să alégeț(i) și cu dreptate să hotărâț(i) moșiia măn(ă)stirii, atât despre moșiia Măscăteștii a dumn(ealui) banului Ștefan Catargiu, cât și despre moșiile altor înpregiuraș(i), stâlpindu-le și cu pietri hotară. Să-i daț(i) și mărturie hotarnică în semen iscălită de dum(nea)v(oastră) și de toț(i) răzeșii și înpregiurașii câț(i) să vor tâmpla la hotărât, iar cându vreo parte nu s-ar odihni cu cercetarea și hotărârea ce veți face-o dum(nea)v(oastră) acolo, atun(ci) atât egumenului, cât și dumn(ealui) banului Ștefan Catargiului, să le puneț(i) zi de soroc, și cu mărturiia dum(nea)v(oastră) scriindu-ne toată pricina pre largu, să vie la Divan. Aceasta scriem.

* $\overline{\text{A}\Psi\text{WS}}$ <1776> $\overline{\text{ГЕН(АР)ІЕ}}$ $\overline{\text{АІ}}$ <11>.

Прочи вел вор(ник).

S-au trecut la condica Divanului.

D(...) Andrii izbași.

<Pe verso-ul filei a doua>: 1776 iunie 11 / N° 157; Mănăstirea Pângărați. Sarata.

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Pângărați, III/157. Original, difolio, sigiliu oval.

50.

1779 ianuarie 23

† Dat-am scrisoaria noastră noastră la mâna frății sale igum(e)nului de Pângărați chir Daniil, precum să s(e) știe că s-au învoitu un țiganu a Mănăstirii Bistrița, anum(e) Petre a lui Istrate, țiganu a Bistriții, și acestu Petre au luat o fată de țiganu a Mănăstirii Pângărațului, anume Mar(ia)¹, fată lui Gligore Mo(a)leș, și cându a trimite egum(enul) de Pângărați vreun țiganu la Bistrița ca să ia vreo țigancă, să fie nepopritu să ia țigancă ori în ce vreme. Și aceasta țigancă s-au luat în urma împărțalii ce s-au făcutu în zilele proigumenului Chiril, Mănăstire(a) Bistrița cu Mănăstire(a) Pângărațu.

Și pentru credința ni-am iscălit.

* $\overline{\text{A}\Psi\text{O}\Phi}$ <1779> $\overline{\text{ГЕН(АР)ІЕ}}$ $\overline{\text{КГ}}$ <23>.

Igum(en) de Bistriț(a) Ioasaf <m.p.>.

ANI, Fond Mănăstirea Sfântul Sava, XXVIII/51. Original.

¹Altă cerneală.

51.

1779 ianuarie 23

Cu aceasta scrisoaria a noastră să face încredințare precum că învoindu-să Ion, țiganu(l) Mănăstirii Bistrița, cu o țigancă a Mănăstirii Pă(n)gărațului, anume Vărvara, vrându ca să s(e) însoari, avându Vărvara patru copii, doi feciori și doao fete cu bărbatu cel dintâiu a țigancii, cu acești copii să n-aibă triabă Bistriț(a) iar câtu pentru țigancă să rămăe Bistrița datoare Pângărațului să-i dia altă țigancă oricându va ceri Pângărațu. Și

aceasta țigancă ce este mai sus numită este fată lui Zotic țiganu, dreptu țiganu a Pângărațului, și această țigancă Vărvara s-au luat de la Pângărați în urmă înpărțalii ce s-au făcut cu proigumenul Chiril, Mănăstire(a) Bistrița cu Mănăstire(a) Pângărațu.

Și pentru credința ni-am iscălit.

* $\overline{\text{A}}\Psi\text{O}\text{O}$ <1779> ГЕН(Д)ІЕ $\overline{\text{КГ}}$ <23>.

Igum(en) de Bistriț(a) Ioasaf <m.p.>.

ANI, Fond Mănăstirea Sfântul Sava, XXVIII/52. Original.

52.

1780 martie 15

† $\text{ИВ Квстандин Димитрие мсрѣз во(ево)да, Б(о)жію мил(о)стію г(о)п(о)дар(ъ) Земле Младавскви}$. Cinst(it) și credincios boeriu domnii mele, dum(nealui) Iancu Razul biv vel spat(ar), staroste de Putna, săn(ă)t(ate). Să face știre dum. că domnii mele au jeluit rugătoriu nostru Daniil, egumenul de la Pângăraț(i), arătând că are monastirea un vad de moară și cu șapte pământuri la țin(u)t(ul) Putnei pe Gârle la satul Ivăncestii cu doao zapise de cumpăratură de la un Androncea, nepotul lui Gavril Curea, și cu carte g(o)sp(o)d de la domniia sa Vasile vodă de întăritură, și ar fi stăpânit mănăstirea vadul acela cu acele șapte pământuri, făcând și moară acolo.

Iar dupe ce s-au stricat moara, dând și nepăcile, au rămas locul acela necăutat de mănăstire și l-ar fi stăpânit până acmu cine cum au vrut. Acmu vrând egum(enul) să triimită omul mănăstire(i) să ia acele pământuri la stăpânirea mănăstirii și să facă și moara acolo, au cerut ca dupe scrisorile vechi să i să dea și carte g(o)sp(o)d de la domnie me să poată lua vadul acel de moară și acele șapte pământuri la stăpânirea măn(ăs)t(irii).

Pentru care scriem dumn(eatale) să-i cercetezi scrisorile ce zice că are măn(ă)stirea și să faci cercetare cine stăpânește acmu vadul cel de moară și acele pământuri și de când și cu ce temei, cum și de au stăpânit mănăstirea mai înainte acolo cu acele scrisori și până la ce vrême. Și de nu are nimea a răspunde pentru acel loc și pentru acel vad de moară, fiind drept al mănăstiri(i), să ne înștiințeze, și atunci i s-a da carte g(os)p(o)d de stăpânit dupe cum cere, iar de are cineva a răspunde pentru acel loc, le vei pune zi de soroc și cu mărturiia dum. să vie la Divan. Aceasta scriem.

1780 mart(ie) 15.

$\text{Првчи вел мвг(о)ф(е)т}$.

S-au trecut la condică.

<Pe verso-ul filei a doua>: Cinst(it) și credincios boeriu domnii mele, dum(nealui) Iancu Razul biv vel spat(ar), starosti de Putna. Datise zdraviem. Ivăncesti; 1780 martie 15.

53.

1781 iunie 11

Cu plecăciuni închinându-mă sărut cinstită mâna svinții tale.

Plecată scrisoare(a) me di altă nu este cătră svinție ta, făr(ă) decât dum(nealui) pah(arnicul) Andriiu Iancul mi-au arătat că având un țigan fugar, anumi Irimie țigan, și fugind di la casa dum(i)sali au nimerit acolo la svinție ta în țiganii mănăstirii, și însurându-si au luat pi o țigancă a mănăstirii, și triimițindu pah(arnicul) Iancul ca să-ș(i) e țigan(ul) di la svinție ta, țigan(ul) l-ai fi dat, dar țiganca n-ai vrut ca să o dai, făcând răspunsu ori să-ț(i) triimată 150 lei, ori să-ț(i) triimată șasi epi de herghelii, ori să-ț(i) triimată răvaș di la mini precum că-ț(i) voiu răspundi svinții tali pentru țiganca aciasta cu altă țigancă din țiganii domnești. Carili viindu dum(nealui) pah(arnicul) Andriiu Iancul mi-au arătat și răvaș ci i-ai scris svinție ta, și fiind că pah(arnicul) Andriiu la împărțala ci au avut cu domnie au dat o țigancă mai multă la domnie, adică pe (...)¹, ci esti măritată după (...)¹, țigan strein g(os)pod, pi cari esti datoari domnie să-i de o țigancă în loc.

Pentru aciasta poftesc pe svinție ta să dai pi țiganca ci esti cununată după acest țigan al dum(nealui) pah(arnicul) și domnie a răspundi svinții tali cu țigancă la loc din țiganii streini ci ai svinție ta pripășiț(i) la mănăstiri. Iar di ai a răspundi svinție ta pentru acei țigani, găsăști alți țigani nemernici acolo din Țara Unguriască ori din Cordun și-mi trimiti numili lor. Și eu arătând mării sali lui vodă oi faci carti g(os)pod pe dâșii măcar di or și mai treci la mănăstiri un suflet, doă, nu s-or băga în samă, numai poftesc pe svinție ta făr(ă) greș pe țiganca de sus arătată să o dai la omul triimis al dum(nealui) pah(arnicul) Andriiu Iancul, și cu acest triimis să înștiințazi ci țigancă ori țigan ai găsit ca să-ț(i) de domnie la loc să știu să ți să facă și luminată carte pe dâșul tot acmu în grabă, că eu să s(e) mai întârzii nu voiu, nici mă amestic cu întârdieri, ce acum îndată voiu să ia sfârșit aciastă triabă, că omul nu știi ce i să întâmplă și nu voiu să fiu legat a da țigancă svinții tali după vremi ci acum îndată poftesc² pi svinția ta ca să-m(i) trimiț(i) însămnari să-ț(i) trimit și carte g(os)pod să e sfârșit cu aceasta.

1781 iuni(e) 11.

A svinții tali plecat fiu suflitic.

ИОРДАКИ ЗИНТ(ИЛА) ВТ(ОРИ) КАМ(АРАШ) <m.p.>.

Pe verso-ul filei a doua>: Cinstit și al mieu părinte sufletisc svinția sa chir Daniil, eguminu svinții măn(ă)stiri Pângărații cu plecăciune; *ΑΥΠΑ <1781> СЕН(ТЕМВРІЕ) АІ <11>; τοῦ καμαράσουλ γεοργακη τζηντιλα διὰ την κατζίβελα <[zapisul] cămărașului Iorgachi Tzintila pentru țigancă>³.

ANI, Fond Mănăstirea Sfântul Sava, XXXIII/60. Original, difolio.

¹ Spațiu gol.

² Urmează cu altă cerneală.

³ Transcrierea și traducerea aparțin doamnei Lidia Cotovanu, a căreia îi mulțumim și pe această cale.

54.

1782 aprilie 10

† Иѡ Квстандин Димитрие мѣрѣзъ во(ево)да, Б(о)ж(і)ю мил(о)ст(і)ю Г(о)сподар(ъ) Земли Молдавскои. Facem știre cu această carte a domniei mele pentru un Luca sin Adam țiganu g(os)pod, herar unгурian, care numit țigan împreună cu țiganca și cu doi copii ai lui, anume Flore și Andrei, fiind dat domnie mea cu hrisov danie și miluire lui Macovei Țintilă vornicului de țiganii g(os)pod. Pentru cari țigan după aceia dând jalobă domniei mele rugătoriu nostru Daniil, egumenul de la Sfânta Mănăstire Pângărații ot ținut Niamțului, cum că acest Luca țiganul s-ar fi trăgând din țiganii mănăstirii ci sint fugiți din vremile di demult în Țara Unguriască, și măcarî că egum(enul) vreo altă dovadă adevărată n-au arătat cum că ar fi drept țiganu al mănăstirii, ce numai după arătare(a) țiganilor mănăstirii, ce zic că țiganul acesta ar fi dintr-acei țigani fugiți(i) de la mănăstiri în Țara Unguriască.

Deci după cerire numitului egum(en)u, nevrând domnie mea a să păgubi, i s-au dat Mănăstirii Pângăraților un selaș de țigani din țiganii g(os)pod, anume pe Ion țigan, (gos)¹pod, herar unгурian cu țiganca lui și cu toți copii(i) lor, pe carii după osăbită carte(a) domniei mele ce s-au dat mănăstirii, să aibă a și-i stăpâni cu pace, cum și numitul Macovei Țintilă vornicul de țigani, după hrisovul g(os)pod ce i s-au dat la mână din anul *АѲПА <1781> нвемв(ріе) ѿ <10²> să aibă a-ș stăpâni pe Luca sin Adam țigan cu țiganca lui și cu copii(i) lor cu bună pace și nesupărat de cătră nimini în veci. Aceasta.

*АѲПѢ <1782> април(іе) ѿ <10>.

Treti pit(ar).

S-au scris și s-au trecut la condica Divanului de mini Andrei biv izbaș condicar¹.

BAR, Documente istorice, MCLXXI/242. Original, sigiliu mic octogonal.

¹ Rupt.

² Rupt; Lipsește cifra unităților.

55.

1784 decembrie 15

Cu mila lui D(u)mnezău, Noi Alexandru Constantin v(oe)v(o)da domn Țării Moldaviei.

† Facem știre cu acest hrisov al domniei méle tuturor cui se cade a ști, că iată viind la Divanul domniei méle cuvios rugătoriu nostru Daniil egumenul de la M(ă)n(ă)stirea Pângărații ce iaste în ținutul Niamțului, prin jaloba sa au arătat precum M(ă)n(ă)stirea Pângărații are o moșie la ținutul Niamțului, anume Sărata, care din vechi s-au numit Siliște, care moșie s-ar fi stăpânind din vechiu de m(ă)n(ă)stirea aceasta după ispisoaace vechi și alte scrisori ce-ar fi având. Dar fiind că de la o vreme moșiia aceasta se înpresura cu stăpânirea de cătră cei cu moșiile de pin pregiur, după cercetarea ce au făcut acum la starea moșiei dumi(sale) banul Costandin Balș din poronca domniei méle, dovedindu-se cele adevărate semne și margini a moșiei aceștiia, au cerșut acum ca după mărturiia hotarnică și alte scrisori vechi ce are m(ă)n(ă)stirea să i se facă întăritură și de la domniia mea pe moșiia aceasta.

Deci rânduit fiindu cu jaloba sa la al nostru cinstit și credincios boiar, dumnealui Necolae Roset vel logofăt ca se cerceteze scrisorile ce are, la cercetarea ce au făcut dumn(ea)lui, aceste scrisori au arătat numitul egumen:

Întâi o mărturie hotarnică veche din anii 7142 <1634> mart(ie) 12⁷⁷ a unui Gheorghie Boțul, carele mărturisește precum trimis fiind de domnul Vasilie vodă ca se hotărăscă un sat, anume Siliște, din ținutul Niamțului, pe Almașul Mic, ce iaste al M(ă)n(ă)stirei Pângărații, au mersu la numitul loc, și adunându oameni bătrâni și pre toț(i) megieșii de pin pregiur, după uricele și scrisorile de la Petru vodă au hotărât moșiia aceasta din giur înpregiur, începându de la Petrile Albe și pogoară în matca pârăului, și din matca pârăului în moviliț(ă) supt margini la capul piciorului din mijloc lângă mocirla Căcații, și acolo s-au făcut buor într-un giugastru lângă cel vechiu. Și apucă piciorul din mijloc la dial în pădure pân(ă) iase în fântâna lui Vârlan, și din fântâna lui Vârlan în dreptul locului în în fântâna Rogoazăi, și din fântâna Rogoazii în Lacul Porcului, și din Lacul Porcului culmea dialului lui Bănilă pân(ă) într-un stejar unde au aflat bourul vechiu, și s-au făcut și altul nou. Și de acolo tot culmea în gios pân(ă) într-un plop¹ în care au aflat buor vechiu, și iar s-au făcut și altul nou înprotiva acelui vechiu. Și din plop în gios pân(ă) în Bâlcul lui Bălhac și apucă piciorul¹ din mijloc și pogoară¹ în gura pârăului Răchiții, și apucă pârăul Răchiții în gios și pân(ă) în Mitoh și pân(ă) în matca Almașului. Și apucă matca veche a Almașului în sus, și tot matca veche a Almașului iase în drumul vechiu, și tot drumul vechiu pân(ă) în fântâna Albă, și din fântâna Albă în dreptul locului într-o moviliță unde iaste drumul vechiu, și de acolo iar în Pietriș(i)le Albe de unde s-au început hotarul. Într-acest chip numitul acesta hotarnic Gheorghie Boțul hotărând moșiia aceasta după arătarea semnelor ce se pomenesc aice, scrie prin hotarnică că fiind cu priimirea tuturor megieșilor au dat scrisoarea sa aceasta de hotărât la mâna călugărilor ot Pângărați ca se stăpâniască, care scrisoare s-au văzut adeverită atât cu iscălitura numitului hotarnic

⁷⁷ Document fals; a se vedea DRH. A. Moldova, XXII (1634), volum întocmit de C. Cihodaru, I. Caproșu și L. Șimanschi, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1974, p. 341-342, nr. I.

Boțul, cât și cu iscăliturile a oarecăruia Serapion, egumen de Bistriță, și Iosif de la M(ă)n(ă)stirea Râșca, împreună și cu pecetele a acestor doao m(ă)n(ă)stiri și cu alte doao iscălituri a altora.

Al doilea, au mai arătat o carte g(o)spod cu pecete și iscălitura fericitului întru pomenire răpăosat părintelui domniei méle Costantin Nicolae v(oe)vod din anii 7242 <1734> gen(arie) 13 după giudecata ce au avut înaintea Divanului Anthim, egumenul de Pângărați cu egumenul de Bistrița pentru moșia Siliște pe Almașul Mic, care hotărându-se cu moșie Gârcina a M(ă)n(ă)stirii Bistriții au fost luat egumenul Bistriții fără dreptate o bucată de loc din moșia M(ă)n(ă)stirii Pângărații, care carte g(os)pod de giudecată (după cercetarea ce s-au făcut atunce scrisorilor și uricelor amânduror m(ă)n(ă)stirilor) așa adeverează, cum că egumenul Bistriții piste dreptate au fost asuprind pe M(ă)n(ă)stirea Pângărații, fiind această moșie Siliște, ce se chiamă Sărata, danie de miluire de la Petru vodă cu uric de întăritură¹ din¹ semne¹ în semne. Drept aceia hotărăște ca M(ă)n(ă)stirea Pângărații se-ș(i) stăpâniască moșia aceasta precum au stăpânit-o din vechiu, arătându că hotarul moșiei se începe din Pietrile Albe în pisc și pogoară în matca iazului pe din sus de moșia Gârcinii, iar iazul zice că au rămas de împărțală a amânduror m(ă)n(ă)stirilor, apoi arată semnele iarăș după hotarnica veche, aceasta ce s-au pomenit.

Al treilea, au mai arătat o hotarnică din anii 1772 iulie 10 a dumn(ealui) pah(arnicului) Iordache Darie, iscălit fiindu și un Chiril arhimandrit, egumen de Bistriț(a), care numit(ul) boer hotarnic arată că poruncindui-se de cătră dumn(ea)lor veliții boeri ai Divanului Moldovei ca se hotărască moșia Siliște a M(ă)n(ă)stirii Pângărații despre alte hotară de cătră care se împresura, după poroncă au mersu la starea locului și după cercetarea ce au făcut arată pietrile hotară pe unde sint puse.

Apoi au mai arătat numitul egumen și mărturiia dumn(ealui) banului Costandin Balșu din anul acesta din trecuta lună a lui oct(omvrie) 23, carele după cartea domniei mele ce i s-au scris, poruncindui-se ca se facă cercetare și alegere pentru împresurarea ce se făcea moșiei Săratei a M(ă)n(ă)stirii Pângărații despre partea de moșie Oprișenii a M(ă)n(ă)stirii Bistriții, arată prin mărturie că după poronca domniei méle au mersu la starea locului, unde fiindu față atât Daniil, egum(enul) de M(ă)n(ă)stirea Pângărații, cât și sv(i)ntiie sa Iacov arhimandritul, egum(en) de M(ă)n(ă)stirea Bistriții, cum și toț(i) răzășii și împregiurașii; Au făcut cu amăruntu cercetare întâi unui ispisoc ce au scos egumenul Bistriții de la domnul Vasilie vodă din 7153 <1645> iuli(e) 26, care ar fi arătându pre scurt semnele și hotarale moșiei M(ă)n(ă)stirii Bistriții. Apoi după ispisoace vechi ce au văzut și după cartea g(os)pod hotarnică a răposatului domnu părintelui domniei méle care s-au pomenit pe moșia M(ă)n(ă)stirii Pângărații, arată că purcegându spre cercetarea semnelor și hotarălor moșiei Siliște, ce se numește Sărata, s-au început hotaru(l) din Pietrele Albe despre Hârcu în stânca cea mare, carele iaste diasupra piscului și caută spre răsărit. Și de acolo pogoară la vale în matca iazului alătore cu moșia Obrișenii a M(ă)n(ă)stirei Bistriții, ce se numește Gârcina, și din matca iazului tae capul piciorului care vine despre zăpodii, și de acolo apucă scursura veche care vine despre Vale(a)

Cacace, ce să începe de la groapa mălaiului, și de acolo drept pin capul piciorului din mijloc într-o moviliță alături cu valea Cacace supt margini, și de acolo apucă piciorul din mijloc la dial în pădure și iase la fântâna lui Varlam, și din fântâna lui Varlam merge drept supt bâtcă supt margine care iaste asupra piciorului despre Dărmănești, ce iaste din gios de Fundătură și merge drumul la Sărata. Și de acolo merge drept la fântâna Rogoaza, unde s-au găsit și piatră hotar și unde să împreună și colțurile a trei moșii, anume Dărmăneștii, Măscăteștii și Siliște, ce se numește acum Sărata, și de acolo apucă la dial spre miazănoapte și merge într-o irugă (adecă drum sepat) pân(ă) în Lacul Porcului, și din Lacul Porcului apucă culme(a) dealului lui Bănilă și merge tot culmea în gios alături cu Măscăteștii, și pogoară piciorul din mijloc pân(ă) în gura pârâului Răchiții, și apucă pârâul Răchiții în gios pân(ă) unde dă în matca Almașului. Acolo s-au aflat trei buore unul drept altul și s-au găsit și locul unde au fost metocul M(ă)n(ă)stirii Pângărații, precum ar fi arătat și ar fi mărturisit și oameni bătrâni care au apucat și au văzut mitocul. Și de acolo apucă matca veche a Almașului în sus și tot matca Almașului pără unde iase în vadul drumului care merge în târgul Pietrei. Și din vadul drumului apucă drept la fântâna albă, și din fântâna albă în Comori și în moviliță alături cu Roșcanii Boțăștilor, și de acolo apucă la Pietrile Albe de unde s-au început hotaru(l) moșiei Seratei a M(ă)n(ă)stirii Pângărații, și acolo se împreună hotarale a trei moșii, adecă a Obrișenilor M(ă)n(ă)stirii Bistriții, a Roșcanilor și a Siliștei (ce se numește Serata) a M(ă)n(ă)stirii Pângărații.

Care după aceste semne arătate ce li-au adevărit din vedere și din scrisorile M(ă)n(ă)stirei Pângărații Pângărații (arată banul Balș) că au făcut și hotărâre pe unde se se urmeze stăpânirea atât a moșiei M(ă)n(ă)stirei Pângărații, cât și a moșiei M(ă)n(ă)stirei Bistriții, fiind cunoscută înpresurarea ce se făcea moșiei M(ă)n(ă)stirei Pângărații de cătră moșia M(ă)n(ă)stirei Bistriții, și de cătră Dărmăneștii pah(arnicului) Iordache Darie, și de cătră Măscăteștii dumn(ealui) banului Ștefan Catargiu.

Deci, dar această mărturie hotarnică a banului Costandin Balșu prin cercetarea ce i s-au făcut de cătră dumn(ealui) vel log(o)f(e)t adevărindu-ne din arătarea dum(i)sale cum că urmiază semnele și hotarale moșiei Seratei, tot după hotarnica veche și după carte(a) g(os)pod a răpăosat părintelui domniei mele ce sintu pomenite, și cu că iaste făcută cu dreptate.

Pentru acéia și domnia me am crezut, și iată printr-acest hrisov dăm și întărim M(ă)n(ă)stirei Pângărații pe moșia Serata din ținutul Niamțului, care din vechiu s-au numit Siliște, ca după tăria scrisorilor acestor arătate se aibă a o stăpâni în toate semnele și hotarale întocma precum se cuprinde prin hotarnica această de acum, cu pace și făr(ă) de nici o supărare de cătră nimine.

Și hrisovul acesta se-i fie de la domnia mea danie, miluire și întăritură pe moșia aceasta cu tot venitul și cu tot hotarul cum se arată mai sus, neclintită și nestrămutată nici odinioară în veci, care hrisov s-au întărit cu al noastră domniască pecete și iscălitură.

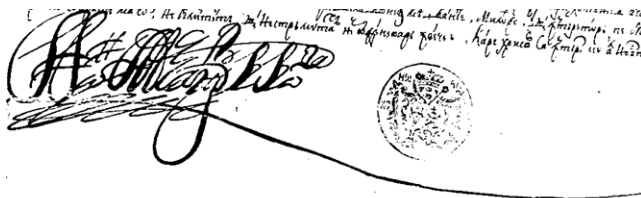
✱ ⲁⲱⲡⲓⲁ <1784> ⲃⲉⲕⲉ(ⲙⲃⲣⲓⲉ) ⲉⲓ <15>.

Ⲓⲱⲛ Ⲓⲗⲉⲅⲁⲛⲃⲣⲱ ⲃⲟ(ⲉ)ⲃⲱⲃⲁ <m.p.>.

НИ(КОЛЛЕ) РУСЕТ ВЕЛ ЛУГ(О)Ф(Е)Т ПРВЧИТУХ <m.p.>.

S-au trecut la condica Divan(u)lui.

Andrei biv izbaș, condicar <m.p.>.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, I/6. Original, difolio, sigiliu rotund.

¹Rupt.

56.

<1785> iunie 25

Prea înălțate doamne

Jăluesc mării tale că am pricină de giudecată cu egum(enul) de la M(ă)n(ăsti)re(a) Bistriț(e)i ot Neamțu, că în tărie făr(ă) de dreptate, de 5 ani îmi stăpâniști o parte de moșie, din moșie Sarata ot țân(utul) Neamțului, ci iaste a Măn(ăsti)rii Pângăraților, și m(ă)n(ăsti)re(a) să află păgubaș(ă) de venitul acei părți de moșie.

Mă rog mării tale, din poronca mării tale, se se scrii o carti g(os)pod dumi(lorsale) isprav(ni)ci(lor) de țân(ut) ca să facă cercetare, și dovedindu-să că această parte de moșie iaste cuprinsă în scrisorile Măn(ăsti)rii Pângărații și că egumenu(l) de Bistriți cu nedreptate au stăpânit-o, ce-a fi cu dreptu să îplinească vinitul părții de moșii ca să nu să păgubască măn(ăsti)re(a).

Și precum a fi mila mării tale.

Smerit rugător mării tale,

Daniil egum(en) Măn(ăsti)rii Pângărații ot Neamțu.

Mergi la dum(nealui) vel log(o)f(e)t.

ЮНИ(Е) КЕ <25>.

(...) cluce(r).

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/169. Original, difolio.

57.

1785 iunie 25

† Ив Плезандръ Иван Маврвкврдат (вое)вода, Божию милости(ю) г(ос)п(о)дар(ъ) З(е)м(ли) Молдавскон. Cinst(iți) și credincioș(i) boerii domnii mele,

dum(neata) Aleco Ianculeo biv vel agă i dum(neata) Ioniță Roset biv vel pah(arnic), isprav(nici) de țin(u)t(ul) Niamțului, sãn(ă)tate.

Se faci știri că domnii mele ni-au jăluit Daniil, egumen(ul) Mănăstirii Pângărații ot Niamțu, arătând că egumenul de la Mănăstire(a) Bistrița ot țin(u)t(ul) Niamțului de cinci ani în tãrie și fără dreptate ar fi stăpânind a parte ce-ar fi având Mănăstire(a) Pângărații în moșie Sărata, tot de la acel țin(u)t. Și cerșind dreptate să nu rămâe păg(u)baș de venitul ci a fi luat egumenul de la Bistrița de pe acea parte de moșie, iată scriem dum(nea)v(oastră) chemând față pe egumenul de la Bistriți să cercetați cu amărunt(ul) pricina aciasta, și de s-a dovedi că parte(a) aceia din moșie Sărata, cari a fi stăpânit-o egumenul de la Bistrița, esti driaptă a Mănăstirii Pângăraților, atunce tot venitul ce va fi luat egumenul de la Bistrița de pe acia parte să să împliniască și să s(e) de egumenului de Pângăraț(i) ca să nu să păg(u)b(e)ască.

Iar de a fi pricina într-alt chip, prin giudecată să le hotărât(i) precum a fi drept, dând și carte de giudecată la cari parte să va cădia, ca de nu s-ar odihni vreo parte acolo, cu zi de soroc să vie la Divan. Aceasta scriem.

*ΛΥΠΕ <1785> ЮНИ(Е) КЕ <25>.

Прѡчи вел лѡг(ѡ)ф(ѡ)т.

S-au trecut la condică. Andrii condicar.

<Pe verso-ul filei a doua>: Cinst(i)ț(i) și credincioș(i) boerii domnii mele, dum(neata) Aleco Ianculeo biv vel agă i dum(neata) Ioniță Roset biv vel pah(arnic), isprav(ni)ci de țin(utul) Niamțului. Datisă zdraviem; Daniil egum(en) Măn(ă)stirii Pângăraților; Pentru să s(e) hotărască Sărata. 1785.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/161. Original, difolio, sigiliu în ceară roșie.

58.

1789 aprilie 23

Adiverez cu acestu încredințat zapis al meu la Svânta Mănăstire Pângărații precum să s(e) știe că am făcut învoială și așazare cu svinția sa părintili Inochente¹, egumenul mănăstirii, de am cumpărat în zăci ani moșia Siliștea, cari acum să numește Sărata, ce o are svânta mănăstire pe apa Almașului de la ținut(ul) Niamțului, cu tot venitul și și cu toate câte să află pe dânsa după hotarale ce să cuprind prin scrisorile mănăstirii, cu tocmală câte șesăzaci¹ lei pe anu, începându-s(e) anul de la 1789 apr(ilie) 23, și banii aceștia la începutul fișticăruia anu să aibu a-i da la mănăstire.

Și la împlinitul a a zăce ani să rămâe moșia iarăș suptu stăpânire(a) mănăstirii, înpreună și cu celi ce s-a întâmpla a face eu pe moșie, crășmă, moară sau altă orice, neavând a cere nici o cheltuială de la mănăstire pentru acele.

Asămine și de voi mai ave eu trebuință de această moșia după împlinire(a) a zăce ani cum și mănăstirea vrând să o mai vândă, iarăș eu să mă protimisăscu a o lua cu prețul ce vor da alții, iar altul să nu s(e) protimisască.

Și spre încredințare m-am și iscălit.

1789 apr(ilie) 23.

Iar nedându banii la începere(a) fiesticăruia anu, să fii volnic mănăstire(a) a-ș(i) lua moșia supt a sa stăpâniri¹.

Cost(antin) Balș ban adiverez <m.p.>.

<Pe verso-ul filei a doua>: Zapisul dum(nea)lui banului Costandin Balș pentru moșie Sărata. 1789 ap(rilie) 23.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/162. Original.

¹Altă cerneală.

59.

1793 mai 23

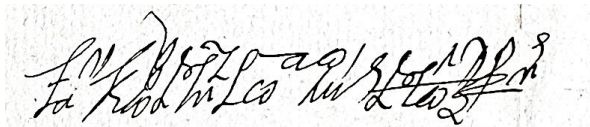
Iacov cu mila lui Dumnezeu, Arhiepiscop și mitropolit Moldaviei.

Facem știre prin această carte de blăstăm precum ni-au arătat cuvioșia sa igumenul Sfintei Măn(ă)stiri Pângărațul chir Chiril că având măn(ă)stire(a) la ținutul Putnii în gârla Putnii doo vaduri de moar(ă), și în săliștea Ivănțeștii triisprizăci pământuri și patru pogoani de vie, a căroră scrisori sânt și astăzi la măn(ă)stire, dar din depărtarea loc(u)lui și mai ales din necăutare igumenilor au rămas de au prăpădit de nu să știu acum la ce loc sânt. Și vrând acum cuvioșia sa ca să le caute și să le dezbată, aflându-le la ci loc sânt, după jaloba ce au dat la măriia sa vodă, i s-au rânduit o carte g(os)p(o)d cătră dum(nea)lor starostii de Putna, ca să cercetezi.

Și spre descoperirea adivărului s-au dat și de la noi această carte de blăstăm, atât asupra căroră prin știință vor fi făcând înpresurare arătatilor pământuri, vaduri de moar(ă) și vii, cât și asupra altora oricarii vor fi știind sau vor fi auzit din bătrânii lor pentru aceste locuri, unde li-au stăpânit din vechi Măn(ă)stirea Pângărațul. De nu vor arăta, ce lăcomindu-să la strâmbătate cu nedreptate de vor tăgădui sau părtinind vreunii părți vor mărturisi strâmbu, unii ca acéia iată zicem să fie blăstămați de D(o)mnul Dumnezeu și de Precurata a sa Maică, de slăviții 12 Apostoli, și de 318 Sfinți Părinți de la soborul¹ Nichei, în viața lor procopsal(ă) să nu vaz(ă), ostenelele¹ și sudorile lor să fie spre perdire, herul, petrele, să putrezasc(ă) și să să răsipasc(ă), iar trupurile lor după moarte să stea întregi și și nedezlegate, și de cătră arhieria noastră încă să fie blăstămați, iar de vor urma dreptății mărturisind adivărul în frica lui D(u)mnezău să fie (i)ertați și blagosloviți. Amin!

1793 mai 23.

Iacov Mitropolit Moldavii <m.p.>.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/163 (Fig. 3). Original.

¹Rupt.

60.

1794 octombrie 28

În ce întru H(risto)s dragosti fr(ă)taşcă închinând(u)-mă sf(i)nț(i)ei tale părinti chir Daniil, egumen Sf(intei) Măn(ă)stiri Bistriți(i).

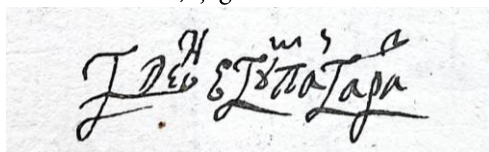
Aceast(ă) dat(ă) n-avusei mai mult a lungi cu smerită scrisoarea me cătră sf(i)nție ta, făr(ă) decât te pohtescu pe sf(inția) ta, viind acest fecior țigan, anume Ion, fecior a Petri(i) Flori(i) văd(u)voi ca să fie cu voința și bl(a)goslovenia sfi(nției) tale unde s-ar putia învoi cu o muere văduvă din țigancile Măn(ă)stirii Bistriții să o iae soț luiș.

Așa earăș și noi după obiceiul sf(intei) mă(nă)stiri a le fi îndatoriți a urma. Aceast(a) te pohtescu pe sf(inția) ta, rămâind a sf(i)nții tale întru H(risto)s frate.

1794 oct(omvrie) 28.

Ghedeon egum(en) Pangaraț(i) <m.p.>.

<Pe verso>: S-a dat. A. Gabriel; Țigani.

ANI, Fond Mănăstirea Sfântul Sava, XXXI/56. Original.

61.

1796 martie 22

Io Alexandru Ioan Calimah v(oe)voda, cu mila lui Dumnezeu domn Țări(i) Moldavvei.

Credincioși boerii domnii mele dum(nea)v(oastră) is(pravnici) de țăn(u)t(ul) Niamțului, săn(ă)t(ate). Iată jaloba ce au dat domnii mele cuviosie sa Ghedeon, egum(e)n(ul) di la Măn(ă)stire(a) Pângărații, arătând că sfânta mănăstire ar fi având un loc de mitoc în Târg(ul) P(i)etrii, cum și la sat(ul) Dărmănești, pe apa Cuiășdului¹, ar fi mai având un vad de moară, carile fiind nealesă și nehotărâte, au făcut cerere ca după dovezale ci ar fi având să s(e) diosăb(e)ască despre ciialanți răzăș(i) / cum pre larg veț(i) înțălegi din răvaș di jalobă ci vi s-au triimes /.

Pentru aceia scriem dum(nea)v(oastră) să aduceți(i) de față pe acei răzăși cari să răzășesc cu acele locuri și să cercetați scrisorile despre amândoa părțile, și când veți(i) dovedi că mănăstire(a) are acel loc de mitoc și vad di moară, și de va fi trebuință a să hotări, veți(i) rândui din mazălii acelu țân(u)t pe cari veți(i) socoti a fi oameni cu știință la hotărât, carile mergând la stare(a) locului și după cuprindire(a) scrisorilor de îmbe părțile, să aliagă și să hotărăscă acele locuri puind și p(i)etri hotară pi la locurile undi dreptate(a) va da, dând și mărturie hotarnică iscălită pe obiceiul atât de toți(i) răzășii i megieșii, cât și di alții cari să vor întâmpla față la hotărât, arătând suma stânjinelor în lungu și în curmezăș, și pi(e)trile hotară pi la ce locuri s-au pus și cătră ci trupuri de moșii li-au lipit.

Iar mărturiia aducându-o la dum(nea)v(oastră) și făcându-i căzuta cercetare di veți(i) adiveri-o că este făcută cu bună dreptate și priimire(a) tuturor să o încredințat(i) și cu a dum(nea)v(oastră) iscălituri, iar dacă la hotărât născând pricină despre vreo parte, atunce cu p(i)etri să nu stâlp(e)ască, ci în ce chip să va dovidi pricina, să s(e) dei mărturii la parte(a) ci să va căde(a), făcând și hartă închipuitoare de stare(a) locului în cari să s(e) arăte și locul de pricină, și prin zî de soroc ci li viț(i) puni viind la Divan li să va da hotărâre dup(ă) cum a fi drept.

1796 mart(ie) 22.

ПРѠЧИ ВЕЛ ЛѠГ(Ѡ)Ф(Е)Т.

<Pe verso-ul filei a doua>: Credincioși boerii domnii meli dum(nea)v(oastră) is(pravnici) de țân(u)t(ul) Niamțului cu sănătate să să dea. Măn(ă)stirei Pângărații.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/164. Original, difolio, sigiliu în ceară roșie.

¹ Cuejd sau Cuejdiu, afluent al Bistriței.

62.

1798 ianuarie 12, Iași

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Ioan Calimah v(oe)v(o)da, domn Țării Moldaviei.

Facim știré cu acest hrisov al domnii mele tuturor cui i să cadă a ști, pentru Mănăstirea Pângărații de la țin(u)t(ul) Niamțului, unde să cinstești și să prăznuești hramul Sfântului Marelui Mucenic Dimitrie, că dând jalobă cătră domnie mea cuvioșie sa Ioil arhimandritul și egumenul al numitii mănăstiri, împreună cu tot soborul părinților călugări ce să află petrecători acolo, au arătat că mănăstirea aceasta neavând de nicăiri nici un agiutor de milă, nu numai că li este pitrecire cu supărari, dar să află și întru lipsă de multe celi trebuincioasă și au făcut rugămintă ca să cuprindem și pe această mănăstiri cu oareșcare agiutor de milă.

Deci domnie me după cum pe alte sfinte dumnezăești lăcașuri nu li-am lăsat a nu le agiutora cu celi ce s-au socotit. Asămine și pentru mănăstirea aceasta prin cercetare ce s-au făcut încredințându-ni că arătările ce ni-au făcut sânt adivărate, și socotind că să cade

a ave oareșcare agiutor de milă, nu li-am trecut cu viderea rugăminte(a), ce milostivindu-ne hotărâm prin acest hrisov al domnii meli ca să aibă a scuti la slujbile rusumaturi a Visterii patru suti oi de goștină și doă suti cincăci stupi i sfini di desătina. Pe acești bucati fiind drepti a mănăstirii nimăruia nici un ban să nu dea, nici să să superi de cătră slujbaș(i) cu vreo cerire de plată.

Așijderea am mai făcut domnie me milă cu numita mănăstiri, și rânduim ca să aibă a lua pe tot anul câte cincizăci lei, milă din vama g(os)pod la zioa hramului spre agiutoriuil celor trebuincioasă la mănăstirii.

Drept aceia poroncim domnie mea slujbașilor goștinari și desătnci ca după cum mai sus să arată, să aveți(i) a urma întocma, cum și vameșilor de carvasara poroncim ca ori în vânzari de va fi slujba aceasta, ori în credinți di să va căuta, să aveți a da pe tot anul câte cincizăci lei milă din vamă la zioa hramului nesmintit după hotărâri.

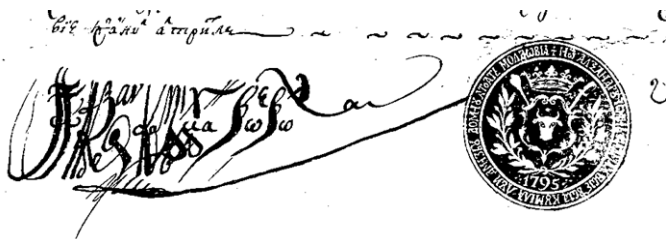
Poftim dar domnie mea și pe alți frați luminați domni pe carii din mila lui Dumnezeu să vor orânduim în urma noastră la domnie aceștii țări, să nu străci această puțină milă ce am făcut domnie mea cu numita mănăstire, ce mai vârtos să adaogă și să întăriască pentru a domniilor sali vecinica pomenire.

Scrisu-s-au hrisovul acesta la scaonul domnii mele în orașul Eșii întru cea dintâi domnie a noastră la Moldavie în anul al triile.

La let 1798 ghenari 12.

Ив Александръ Калимахъ воевода <m.p.>.

Ио Иордаки Русет вел вистьерник првчит <m.p.>.

S-au tricit la condica Visterii.

Con(s)t(a)nd(in) Veisa ot Vist(ierie).

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/165 (Fig. 4). Original, difolio, sigiliu rotund.

63.

1799 iulie 27

Ponturile pentru lucrul ce s-au socotit să lucrezi cei ce șed pe moșiile altora după hotărâre(a) hrisovului.

1799 iuli(e) 27.

- 1 12 zile se lucreze fiușticare sătian într-un an stăpânului moșiei, însă patru zile de primăvară, patru zile de vară și patru zile de toamnă.

- 2 Fiiștecare sătian să lucreze acești 12 zile la rânduitele vremi la orice lucru ar avea trebuință stăpânul moșiei, însă din răsăritul soarelui și pân(ă) la apus cu odihna sa ce i s-ar cădea cu dreptate, lucrând slujbă de o zi ca când ar lucra și pentru însuș(i) trebuința sa.
- 3 Fiișteci om căsar⁷⁸ și holteiu în vârstă, fără tată, cari vor fi de slujbă să lucrezi aceste 12 zile rânduite, iar flecăul neînsurat ce va șede în casă cu tatăl lui, de va fi și de slujbă să nu să superé, fiind că va lucre tatăl lui, iar cel neputincios și nevolnic să nu să supiré cu slujba întru nimică.
- 4 Cel care din pricină de boală sau că ar fi dus aiure cu altă trebuință sau cu chirié, să aibă a da stăpânului moșiei pe aceli zili ce au fost să lucrezi câte doaăzăci bani noi pe zi sau să dea plată pe zi unui om ce-ar lucra stăpânului moșiei cu hac în locul celui ce n-ar lucra din vreo pricină arătată mai sus ori după cum să va putea învoi.
- 5 Cari din săteni or vrea să dea bani la stăpânul moșiei ca să nu lucreze, să nu aibă sătenii acea volnicié iar stăpânul moșiei de va vrea să ia bani pentru lucru, volnic să fié.
- 6 La moșia ce va fi șezător sătianul, acolo să aibă a lucra fieștecare aceli rânduite 12 zile pe an sau și la moșia ce va fi alătura cale de trii, de patru ceasuri, iar de-l va duci mai departé cale de cinc, de șasă ceasuri, să i să socotiască pen zare zilii din cele 12 rânduite zile iar cu podvozi și cu alti angării să nu se supere.
- 7 Lucrând fieștece om aceli 12 zile pe an pe rânduiala arătată să aibă a da toți și dejmă din toate după obicei de a zăce la stăpânul moșiei și nemi să nu cutezi a-ș(i) rădica di pe țarină păra nu va veni stăpânul moșiei sau omul său ca să ia dejma, pe cum și stăpânul moșiei să aibă purtare de grije a mergi sau a trimité om la vremi afară numai de grădinile cu legume ce vor fi numai de trebuința casei lui, iar fiind de neguțătorie să dea dejmă.
- 8 Satile ce vor fi pi margine(a) țării hotar(u)lui Moldovii, să lucrezi pe giumątaté, adecă șasă zile să lucrezi într-un an în trii vremi, cum și bani de va să dea pentru slujbă, pe giumątati să dea, adică câte zăci bani pe zi, iar dejmă să dea fieștecine din toate pe obicei.
- 9 La satile răzășești de să vor afla săteni fără de moșie să nu să superé cu lucrul, ce să dea bani după cum s-au hotărât mai sus pentru acești 12 zile rânduite de lucru, dând și dejma obicinuită a zăce, însă bani să dea câte un leu de casă, iar la satile ce vor fi la margine să dea câte triizăci bani de casă și răzășii să-ș(i) înpartă întocma pe câte părți de moșii va avea fieștecine.
- 10 Vin, numai stăpânul moșiei să pui să vânză pe moșie sa, cum și cari s-ar învoi cu stă(pâ)mul moșiei, iar altul nimine să nu fié volnic a vindé, iar alt feliu de băutură nu vor fi popriți nici sătenii. Așjidire și vinul stăpânului moșiei după ce să va vindé, și sătenii învoindu-s(e) cu stăpânul moșiei.

⁷⁸ Om căsătorit; Bărbat care lucrează acasă.

- 11 De va fi trebuință de arat câți pluguri vor eși în sat să ari tot plugul pe zi zăci pași, și pasul să fié de șasă palmé, iar de va fi arătura în țălină să are opt pași, și câți oameni vor fi părtaș(i) la acel plug arând pașii rânduieți să s(e) scutiască fiștecare de o zi din celi 12 zile, atât cel ce va avea un bou, cât și cel ce va avea doi boi sau și mai mulți, cum și cel ce va fi numai cu capul, iar cari nu va fi părtaș la acel plug va lucra aceli rânduite zile la altă slujbă ce va vre(a) stăpânul.
- 12 De va fi trebuință de prășit să prășască fieștecare om pe zi o firtă, adecă a patra parte de pogon.
- 13 De va fi trebuință de săcerat, să săcire fiștece om pe zi trii clăi.
- 14 De va fi trebuință de cosit fân, să cosască fiște(ce) om pe zi giumătaté de falci.
- 15 De va fi trebuință de adunat și de clădit, să adune și să clădiască fiștece om pe zi giumătaté de falce.

Acesti cincii ponturi ce s-au hotărât cu nart lucrându-le fieștecine după hotărâre să i să ții în samă din celi 12 zile rânduite pe an, cum și la alt lucru lucrând fieștecine după cum s-au arătat prin ponturi iar să i să ții în sam(ă) din rânduitili 12 zile a anului, iar cari din săteni vor face tocmală pentru lucru cu stăpânul moșiei după zapisul acel de tocmală, să s(e) urmeză.

Și așa la toată să s(e) urmeze nestrămutat, ferindu-s(e) atât stăpânii moșiilor a sili pe cei ce vor șidea pe moșile lor peste cât să hotărăști prin ponturile ce să arată în Hristos, cât și cei ce vor șidea ori pe a cui moșii, să nu cuteză a lipsi pe stăpânul moșiei cât de puțin din câte s-au hotărât, ce și o parte și alta să păzască întocma după cum să hotărăști.

Vel vist(iernic).

Scoasă asămine după condica Visteriei.

Cons(tan)d(i)n Veisa.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/167. Original, difolio, sigiliu oval.

64.

1799 septembrie 15

Noi Con(s)tand(in) Alexandru Ipsilant v(oe)voda, cu mila lui Dumnezeu, domn Țării Moldavei.

Cetindu-să anaforaoa aciasta înaintea domnii meli, s-au cunoscut că dum(nealo)r velițăi boeri bini și după dreptate au giudecat. Pentru aceiași domniia me asămine hotărâm și poroncim ca întocma precum mai gios pren anaforaoa aciasta să cuprindi, să s(e) urmezi întărindu-o și cu a noastră domniască pecete.

1799 sept(em)v(rie) 24.

Прѡчитъ вѣ <2> лѡг(ѡ)ф(ѡ)т.

Pre înălțati doamne

După jaluba ce-au dat înălțămii tale oamenii lăcuiitori din satul Sărata de la țân(u)t(ul) Neamțului asupra dumn(ealui) Costandin Balș biv vel vornic, cerșind să răscumpere de la dum(nea)l(ui) venitul aceștii numite moșie Sărata pe care șed ei, a cărie venit l-ar fi avut ei cumpărat pe anul acesta, și dum(nea)l(ui) vornicul cu al doile cumpărătură mai pe urmă i-ar fi scos pe dâșii, s-au înfățășet la Divan înaintea noastră cu dum(nea)l(ui) vornicul. Și cercetându-să pricina, cât pentru că au avut jăluitorii aceștie cumpărată moșie pe acest curgătoriu an 1799, aceasta s-au dovedit din zapisul de vânzare a igumenului de la Măn(ă)stirea Pângărații / a cărie măn(ă)stire este moșie/, și după tocmala ce-au avut au dat la măn(ă)stire și banii, încă mai înainte de a intra în stăpânirea moșiei. Adică, banii 75 lei i-au dat la martie 30, iar anul s-au început de la april(ie) 23, care zapis este și acum de față la mâna jăluitorilor.

Și macar că dum(nea)l(ui) vor(nicul) au răspunsu cum că această moșie țiindu-o dum(nea)l(ui) mai înainte 12 ani / a căroră vade s-au fost împlinit la vremea ce-au cumpărat-o jăluitorii / și văzind că au eșit la alții cu protimisirea acée pentru că au ținut-o mai înainte, după arătarea ce-ar fi făcut cătră dumn(ealor) boerii caimacami astă primăvară i s-ar fi dat dreptate să o ție tot dum(nea)l(ui), și așe ar fi luat-o, dar cu aceasta jăluitorilor li s-au făcut strămbătate, căci ace(a) protimisire pute(a) să o aibă vor(nicul) când ar fi cumpărat alții streini iar fiind cumpărată de însuș lăcuiitorii ce șed la moșie, pe dâșii după dreptate nu pute(a) să-i strămute, pentru că totdeauna mai întâi să protimisăsc lăcuiitorii moșiilor la asăminea pricini și apoi cei de laturiu.

Drept acée pe jăluitorii aceștie dreptate(a) îi agiută a stăpâni ei moșie pe anul acesta după zapisul de cumpărătură ce-l au la mâna lor, ca unii ce ei au cumpărat întâiu, și pe dâșii din cei pe de laturi nu pute(a) să-i scoată din cumpărătura lor, cum s-au zis și mai sus, și de le-au și lepădat igum(enul) de Pângăraț(i) banii după ce-au vândut și dumis(ale) vor(nicului), fiind că au fost în silă și făr(ă) dreptati să și-i e înapoi, și ei să-ș(i) stăpânească moșie după puterea zapisului igumenului, iar hotărârea ce(a) desăvârșit(ă) rămâne la înaltă înțălepciune(a) înălțimii tale.

1799 săpt(emvrie) 15.

A înălțimii tale plecati slugi.

Mih(ălache) Luca spăt(ar) <m.p.>.

<Alte 5 iscălituri>.

S-au trecut în condica Divanului.

Fotachi izbaș.

ANI, Fond Mănăstirea Pângărați, III/166. Original.

Handwritten text in Cyrillic script, likely a church document or manuscript. The text is dense and includes various religious phrases and names. A circular seal or stamp is visible near the bottom center of the page. The text is written in a cursive style typical of 18th-century manuscripts.

Fig. 2. Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Pângărați, III/141 din 27 iulie 1766

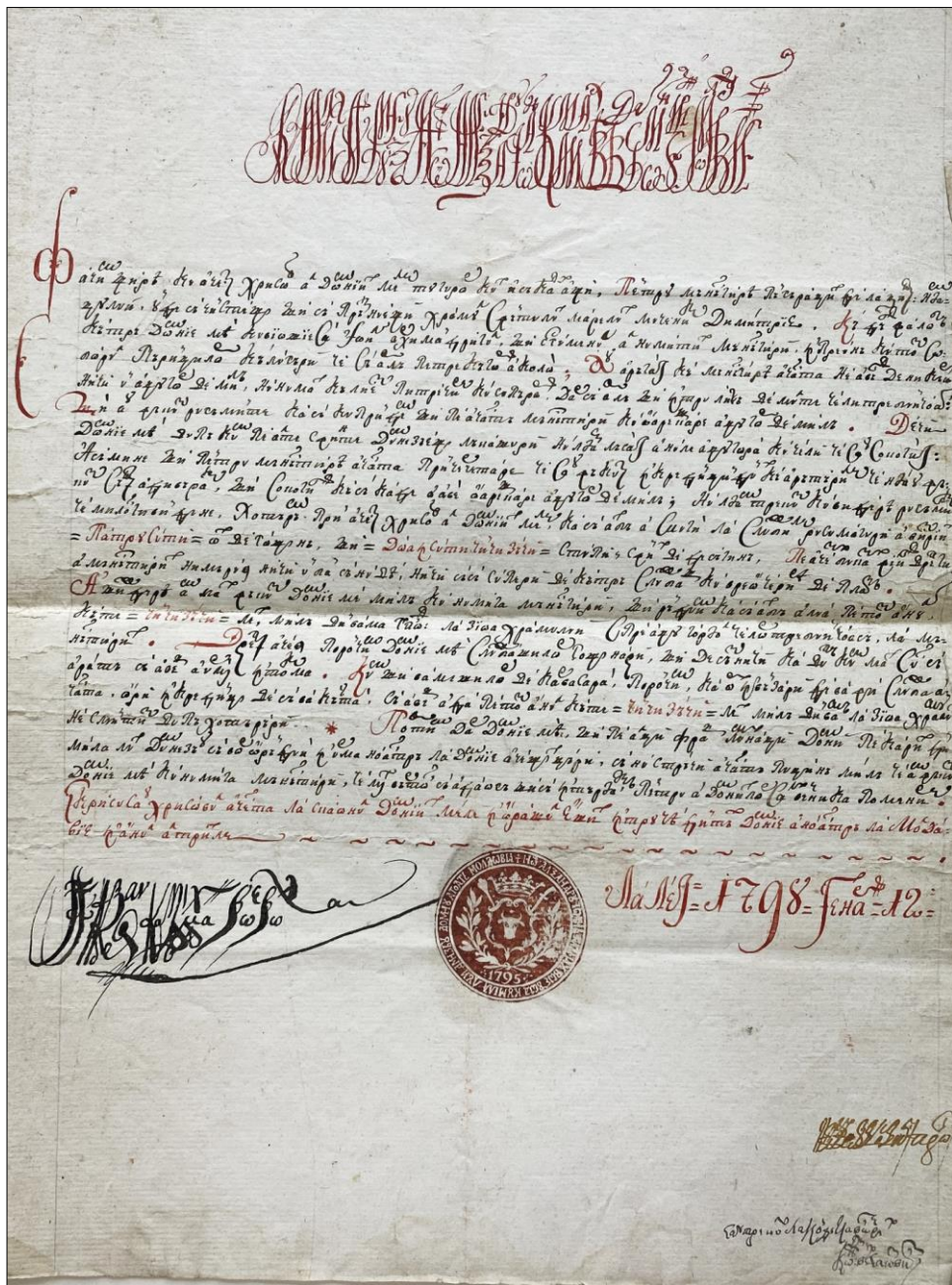

Fig. 4. Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Pângărați, III/165 din 12 ianuarie 1798

10 februarie 1629

8 septembrie 1629

16 iulie 1634

9 ianuarie 1635

18 mai 1662

18 mai 1662

19 mai 1662

27 iulie 1704

10 aprilie 1782

25 iunie 1785

22 martie 1786

12 ianuarie 1798

27 iulie 1799

24 septembrie 1799

15 ianuarie 1801

ianuarie 1801

18 februarie 1802

